

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Ε' 15 ΜΑΡ-
ΤΙΟΥ 1905

ΦΡΑΝΤΣ ΓΚΡΙΛΛΠΑΡΤΣΕΡ

«Γκριλλπάρτσερ, ὄνομα διαβολικόν. Ἄλλὰ πρέπει νὰ συνηθίσωμεν νὰ τὸ προφέρωμεν. Ἡ τραγῳδία εἶνε μεγάλη, ὑψηλή. Καὶ ποῖος εἶνε ὁ ποιητής; Δὲν τὸν γνωρίζω, ἀλλ' οἱ αἰῶνες θὰ τὸν γνωρίσουν. Ὁ Γκριλλπάρτσερ εἶνε μέγας, ἀρχαιοπρεπής, ὄχι τόσο ἀπλοῦς ὅσον οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ πάλιν πολλὸ ἀπλοῦς δι' ἓνα μεταγενέστερον, — μ' ἓνα λόγον συγγραφεὺς πλήρης ὕψους καὶ χάριτος».

Ἀυτὰ ἔγραφεν ὁ Βύρων εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, τῷ 1818, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς «Σαπφοῦς» ἐν Βενετία, εἰς ἰταλικὴν μετάφρασιν.

Ὁ ποιητής, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλάς τόσο ἀργὰ ἐγνώρισε, καὶ τόσο ἀτελῶς ἀπὸ τὴν Προμάμην, τὸ πρῶτόν του, τὸ ὑπερρωμαντικὸν ἔργον, ἐγεννήθη τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1791 ἐν Βιέννῃ. Ἐμεγάλωσεν εἰς σιωπηλὴν καὶ σκοτεινὴν οἰκίαν, ὑπὸ τὴν πίεσιν ὑπὲρ τὸ δέον ἀσθητοῦ πατρός. Ἄνθρωποι καὶ πράγματα, καρδίαι καὶ διάδρομοι, ὅλα σκωθροπὰ καὶ χωρὶς μειδίαμα φωτός, ἔκαμαν τὸ παιδίον σιωπηλόν, κλεισμένον εἰς ἑαυτό, μὲ ψυχικὴν ἐνέργειαν κεντροφερῆ, συγκεντρωμένην εἰς τὴν ἐστίαν τῆς καρδίας.

Ἄλλὰ τὸ περιβάλλον συνεπλήρωσεν ὅ,τι εἶχεν ἤδη ἀποθέσῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ κληρονομικότης. Ἡ μητέρα του ἐξαιρετικῶς καλλιτεχνικὴ φύσις, ἐμπνευσμένη λάτρις τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ νευρασθενής, ἠντοχειριάσθη εἰς σφοδρὰν κρίσιν μυστικοπαθοῦς παραφορᾶς. Ὁ εἰς ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του πάσχων ἐκ κλεπτομανίας, ἐρρίφθη ἐξ ἀπελπισίας εἰς τὸν Δούναβιν. Ὁ ἄλλος παραφρονήσας κατήγγειλεν ἑαυτὸν δι' ἔγκλημα ἀνύπαρκτον.

Ὁ πατήρ του ἦτο σοβαρὸν, ἀκρως νηφά-

λιον καὶ θετικὸν πνεῦμα, ἀντίληψιν ἔχον μόνον διὰ τὴν πραγματικότητα. Ἀπὸ τὴν ἔνωσιν αὐτῆν τῶν ἀντικρως ἑτερογενῶν στοιχείων: τοῦ ψυχροῦ, ἀσθητοῦ, ἐνδομύχως συνεπτυγμένου, καὶ τῆς νοσηρᾶς συναισθηματικῆς ὑπερ-εξάψεως, τῆς ἀπαιτούσης ὀρμητικὴν διέξοδον, ἀπετελέσθη ὄχι μόνον ὁ ἀτομικὸς χαρακτήρ τοῦ Φράντς Γκριλλπάρτσερ — ὅ,τι ὕγιες ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν ἀνήσυχον καὶ ταραγμένην ψυχὴν τοῦ προῆγοῦτο ἐκ τοῦ πατρός του — ἀλλὰ καὶ ἡ ποιητικὴ ἰδιοφυΐα του. Ἡ ἐμπνευσις του φλογερὰ, ἰσχυρὰ, ὀρμητικὴ, δὲν παραφέρεται ἀνάκτως, ὡς ἡ τῶν συγχρόνων του μὲ τὸ βλέμμα ἀγροῦνον ἡ τέχνη ἐπιτηρεῖ τὰς κινήσεις τῆς καὶ μὲ χεῖρα στιβαρὰν τὰς τιθασκεῖ εἰς τὰ ὄρια τῆς εὐμορφιάς. Ὡς πᾶσα ἀληθὴς καλλιτεχνικὴ ψυχὴ ἠσθάνετο ὀρμεμύτως ὁ Γκριλλπάρτσερ ὅ,τι μετὰ ταῦτα εἶπεν ὁ Γκαίμπελ ὅ,τι ἡ ἰδέα εἶνε ρεὸν ὕδωρ, ἀλλὰ μόνον ὅταν περιορισθῇ ὑπὸ τῆς τέχνης γίνεται ἀδάμας ἑξαστράπτων.

Τὴν πνευματικὴν πειθαρχίαν, ἀνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ μεγαλοπράγματων τέχνη, ἀπέδειξε καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν εἰς τὸν ὁποῖον ἔζησε. Ἐν ᾧ εἰς τὸ σχολεῖον ἡ μόρφωσις του, ὡς ὅλων σχεδὸν τῶν παιδιῶν ὅσα ἔχουν ζωηρὰν φαντασίαν, ὑπῆρξεν ἀτακτος, μονομερὴς καὶ πλήρης χασμάτων, ἔπειτα ὁ Γκριλλπάρτσερ ἐγενεῖν εἰς τῶν πολυμαθεστέρων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του ὅμιλοι εὐχερῶς γαλλικά, ἀγγλικά, ἰταλικά, ἰσπανικά, καὶ μέχρι βαθέος γήρατος ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸ πρωτότυπον τοὺς δυσκολωτέρους Ἑλληνας καὶ Λατίνους ποιητάς.

Τῷ 1816 ἀσθενικός, ὠχρὸς γαλανόφθαλμος νέος παρουσιάσθη δειλὰ εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τῆς Βιέννης Σραῦφόγγελ. Εἶχε μεταφράσῃ σκηνὰς τινὰς τοῦ δράματος τοῦ Καλδερῶν «ἡ Ζωὴ εἶνε ὄνειρον». Τὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ ἐξεδείασεν ὁ τύπος, καὶ διὰ τῆς συγκρίσεως μετέβαλεν εἰς ῥακὸς μίαν ἄλλην ψευδῶνυμον μετάφρασιν, ἥτις ἐδρέθη ὅτι ἦτο τοῦ Σραῦφόγγελ. Ὁ νέος, δοτις μετέβη νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι δὲν ἐνείχεται εἰς τὰς ἐπιθέσεις ἐκείνας καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του, ἦτο ὁ Φράντς Γκριλλπάρτσερ, ἡ δὲ ἐπίσκεψις ἐκείνη ἀπέβη ἀπὸ τὰ κρίσιμα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἀποφασίζουσιν περὶ τῆς τύχης καὶ τοῦ προορισμοῦ μιᾶς υπάρξεως. Ὁ Φράντς ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου του ἀνέπτυξεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου τὸ σχέδιον ἐνὸς δράματος τὸ ὁποῖον τὸν ἀπησχόλει. Ὁ Σραῦφόγγελ τὸν παρῶντρινε θερμῶς νὰ τὸ γράψῃ. Πυρετὸς κατέλαβε τὸν ποιητὴν. Τόσον ἰσχυρὰ τὸν συνήρασεν ἡ ἔμπνευσις ὥστε τὸ εὐπαθὲς σῶμά του συνεκλονίσθη. Ἐν ὄρμῃ ποιητικῆς δημιουργίας ταχέως συνετελέσθη τὸ ἔργον. Ὅταν τὸ ἀνέγνωσεν ὁ Σραῦφόγγελ, εἶπε μὲ πεποιθήσιν καὶ θερμότητι εἰς τὸν Γκριλλπάρτσερ: — *Εἶσθε ποιητὴς!* Επέφερε μερικὰς τροποποιήσεις καὶ ἡ *Προμάμμη* ἤρchiσε τὸ θριαμβευτικὸν τῆς στάδιον.

Εἰς τὴν «Προμάμμη» ὁ Γκριλλπάρτσερ ἐνέβαλεν ὄλον τὸν τρόμον, τὸν ὁποῖον ἠσθάνετο μυχίως πρὸ τῶν ἀναποδράστων συνεπειῶν τῆς κληρονομικῆς μεταδόσεως τῶν ἁμαρτιῶν τῶν προγόνων.

«Μᾶς ἔρχεται νὰ μειδιάσωμεν, — λέγει ὁ διάσημος δραματικὸς κριτικὸς Μπουλτχάουπτι, δοτις δὲν συγχωρεῖ εἰς τὸν περιώνυμον θίασον τοῦ Μαίνιγγεν ὅτι ἀνέλαβε νὰ τὸν ἀναζωογονήσῃ διὰ τῆς τέχνης του — ὅταν ἀκούωμεν τὸ ὄνομά της. Ὅλη ἡ ἀκαλαισθησία καὶ ὅλα τὰ ῥάκη τῶν μικρῶν νομάδων σκηνῶν ἐμφανίζονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, καὶ βλέπομεν ἔμπρὸς μας ἀνθρώπους μὲ ἄτακτα μαλλιά, οἱ ὁποῖοι μὲ αἰμοχαρῆ φωνὴν ὑποκρίνονται τὸν Γιαρομίρ. Κάτι ὡς πρὸ πολλοῦ περασμένον μᾶς φαίνεται τὸ παράξενον ἔργον, χαλασμένον ἀπὸ μουχλιασμένον ἀέρα, ὅπως τὸ φοβερὸν φάντασμα τὸ διελαύνον δι' ὄλων τῶν πράξεών του, καὶ τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε τόσον ὀλέθριον εἰς τὸν ποιητὴν ὅσον καὶ εἰς τὸν οἶκον τῶν Βοροτίν.»

Πράγματι, παρ' ὄλην τὴν καλλιτεχνίαν τῆς μορφῆς καὶ τὴν ὑπέροχον ἤδη τέχνην τῆς σκη-

νικῆς οἰκονομίας, ἡ *Προμάμμη* ἔχει κοινὰ μὲ τὰ ἄγρια ἔργα τῶν Βέρνερ καὶ Μούλνερ τοὺς αἰμομικτικὸς ἔρωτας, τοὺς ληστὰς καὶ τὰ φαντάσματα καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς τετραμέτρον ἰσπανικὸς τροχαίους, καὶ φέρει τὸ στίγμα τῆς Schicksalstragödie.

Τῷ 1817 εἰς τρεῖς ἑβδομάδας ἔγραψε τὴν *Σαπφῶ*.

Οἱ ἀσκηταὶ τῆς τέχνης — ἀν' ἐξαιρέσει κανεὶς ὀλίγους ἐν οἷς καὶ τὸν Γκαίτε — καθίστανται ἀνίκανοι πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς χαρᾶς τῆς ζωῆς. Ἄς συλλογισθῶμεν τὸν Σχίλλερ, τὸν Πλάτεν, τὸν Οὐλανδ, τὸν Κλάισε, τὸν Καρλάυλ, τὸν Μυσσέ, τὸν Φλωμπέρ διὰ τὸν ὁποῖον ἔγραψον οἱ Γκογκουρὸς ὅτι «ἐφαίνετο φέρων τὴν κόπωσην τῆς ματαιῆς ἀναρρηχίσεως κάποιου οὐρανοῦ», τὸν Ἴψεν, ὅστις μὲ τόσον πόνον διεκτραγωδεῖ τὴν θλιβερὰν δυσαρμονίαν τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν βίον εἰς τὸν πρόλογον τοῦ «Ἀυτοκράτορος καὶ Γαλιλαίου». Τὴν σύγκρουσιν ταύτην ἐδραματοποίησεν ἐξόχως εἰς τὴν *Σαπφῶ* ὁ Γκριλλπάρτσερ.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἡ μεγαλοφυῆς μαθηματικὴ Σοφία Κοβαλέβσκη, καθηγήτρια ἐν Στοκόλμῃ, ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῆς δόξης τῆς ἐκ δίψης ἀγάπης. Ὅτε τῷ 1888 ἔλαβεν ἐν Παρισίοις τὸ ὑπέροχον βραβεῖον Bordin ἔγραψεν ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου της. «Τὰ συγχαρητήρια ἔρχονται βροχηδὸν ἀπὸ παντοῦ, καὶ ἐγὼ κατὰ παράδοξον εἰρωνεῖαν τῆς τύχης εἶμαι δυστυχῆς ὡς σκύλος. Νομίζω ἄλλως ὅτι οἱ σκύλοι δὲν εἰμποροῦν νὰ εἶνε τόσον δυστυχεῖς ὅσον οἱ ἄνθρωποι». Εἰς μόνος ἄνθρωπος ἐμάντευσε τὸν πόνον της, ὁ διάσημος νορβηγὸς μυθιστοριογράφος Ἰωνᾶς Λῆ, καὶ ἡμέραν τινὰ τὴν παρωμοίασε πρὸς μικρὰν κόρην εἰς τὴν ὁποίαν ἡ τύχη ἔδωκεν ὅλα τὰ χαρίσματα, ὁ βίος ὅλας τὰς ἀπολαύσεις, ἀλλ' αὐτὴ ἐξακολοθεῖ νὰ τείνῃ ἀγωνιωδῶς τὴν χεῖρα ἐπιθυμῆναι ἕνα πορτοκάλλι, καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν σκέπτεται νὰ τῆς τὸ δῶσῃ, τίποτε ἐξ ὄλων τῶν ἄλλων δὲν τὴν εὐχαριστεῖ. Ἡ Κοβαλέβσκη μόλις συνεκράτησε τὰ δάκρυα ὅταν ἤκουσε τὴν πιστὴν αὐτὴν ἀπεικόνισιν τῆς εἰμαρμένης της.

Ὅμοιος καὶ ἡ ἡρώϊς τοῦ Γκριλλπάρτσερ ὅλα τὰ ἔχει. Εἶνε ὠραία, εἶνε μεγαλοφυῆς, ἀλλ' ἡ δόξα της δὲν φθάνει μέχρι τῆς καρδίας της. Τί νὰ τὸν κάμῃ τὸν θανυμισμὸν; Ἀγάπην διψᾷ. Εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἐν μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν θανυμιστῶν της διακρί-

Φράντς Γκριλλπάρτσερ.

νει τὸν περικαλλῆ Φάωνα. Ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸν του, ἀπὸ τὰ βλέμματα τὰ ὁποῖα προσηλώνει εἰς αὐτὴν, φαντάζεται ὅτι αὐτὸς εἶνε *ἐκεῖνος*. Τὸν παραλαμβάνει εἰς τὴν Λέσβον καὶ ἀφοσιοῦται ὀλοψύχως εἰς τὴν ἀγάπην του. Ὁ Φάων μένει κατ' ἀρχὰς ἕκθαμβος καὶ κατάπληκτος. Ἀλλὰ πλησίον τῆς Σαπφῶς συναντᾷ μίαν νεαρὰν θεραπεινίδα, τὴν ὠραίαν καὶ ἀφελῆ Μέλιτταν, καὶ ἀμέσως τὴν προτιμᾷ ἀπὸ τὴν ἐνδοξον ἐρωμένην του. Ἡ Σαπφῶ εἶνε ὑπέροχον, περιπλοκὸν πλάσμα, ἡμίθεος τὴν λατρεύει, ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὴν ἀγαπήσῃ ὅπως ἀγαπᾷ κανεὶς ἀπλήν γυναῖκα. Ὁ Φάων ἐννοεῖ τότε ὅτι ἦτο θανυμισμὸς ὅτι ἕως τότε ἐξελάμβανεν ὡς ἔρωτα.

«Σὲ ἀγαποῦσα, λέγει πρὸς τὴν Σαπφῶ, ὅπως ἀγαποῦν τοὺς θεοὺς, ὅπως ἀγαποῦν τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐμορφίαν. Εἶσαι καμωμένη, θεία ποιήτρια, νὰ γείνης σύντροφος ἀνωτέρων ὄντων. Δὲν καταβαίνει κανεὶς ἀτιμωρητὴ ἀπὸ τὸ συμπίσειον τῶν θεῶν εἰς τὸν ὄμιλον τῶν θνητῶν.»

Τὸν τραγικὸν ἀνταγωνισμὸν τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης ἔλαβεν ὡς θέμα καὶ ὁ Γκαίτε εἰς τὸν *Τορκουάτον Τάσον* του. Ἀλλ' ἡ *Σαπφῶ* τοῦ Γκριλλπάρτσερ εἶνε ἀσυγκρίτως ὑπεριτέρα

καὶ διὰ τὴν δραματουργικὴν τῆς τέχνην καὶ διὰ τὴν βαθεῖαν καὶ λεπτὴν ψυχολογίαν της. Ὁ Γκαίτε τοποθετήσας τὸν Τάσον εἰς τὸ μέσον αὐλῆς, τῆς ὁποίας ἡ ἐδιμοτυπία καταπνίγει τὸ πάθος του καὶ τὸν ἐξοργίζει. Ἐξωγράφει διανοητικὴν κρίσιν, παρημέλησε δὲ ἐντελῶς τὰ ἀτομικὰ χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα προσδίδουν ζωὴν εἰς τὰ πρόσωπα διὰ τοῦτο ἐδημιούργησε συμβολικὸν τύπον καὶ ὄχι πραγματικὸν ἄνθρωπον. Ἡ τάσις αὐτῆ, ἥτις τόσον μεγαλοφυῶς ἐξεδηλώθη πρὸ πάντων εἰς τὸν *Φάουστ*, ἐπέδρασε χαρακτηριστικῶς ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ καὶ σκανδιναβικοῦ θεάτρου. Ὁ Γκριλλπάρτσερ μένει πιστὸς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ σαικσπῆρειον συγχρόνως παράδοσιν. Τοὺς ἥρωας του θέλει πρὸ παντὸς ζωντανούς, λαμβάνοντας μέρος εἰς ἐνδιαφέρουσιν πράξιν. Ὀλίγον τὸν ἐνδιαφέρει ἂν ἔχουν καὶ ἀλληγορικὴν σημασίαν. Φρονεῖ ὅτι ὠραία διετύπωσε βραδύτερον ὁ Φλωμπέρ: «Ἡ τέχνη ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὸν λόγον τῆς υπάρξεώς της καὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρητῆ ὡς μέσον». Ὁ Γκριλλπάρτσερ εἶνε ἐκ φύσεως δραματικὸς, ἀριστοτέχνης τῆς δραματουργίας: διὰ τοῦτο ὑπῆρξεν ἐναντίον τῶν ρομαντικῶν θεωριῶν τοῦ Σλέγγελ καὶ ὑπὲρ τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Ρακίνα. Ἀληθῆ βεβήλωσιν τῆς τέχνης του θὰ ἐδεῶρει τοὺς ἐπαίνους, διὰ τῶν ὁποίων κριτικὸς τις ἐξαιρεῖ τὸ δραματικὸν ἔργον τοῦ ποιητοῦ τοῦ Μπράντι. «Τὰ δράματα τοῦ Ἴψεν εἶνε μᾶλλον φιλοσοφικὰ δοκίμια πραγματευόμενα τὰ ζωτικὰ ζητήματα τῆς ἀνθρωπότητος παρὰ δραματικὰ προϊόντα. Ἡ δράσις ἔχει δευτερεύουσιν σημασίαν, τὰ ἐπεισόδια εἶνε βεβιασμένα, ἀπροσδόκητα, ἀπτόμοτα τὸ κύριον ἐνδιαφέρον ἔγκειται εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν ἰδεῶν. Ὁ συγγραφεὺς ὀλίγον φροντίζει περὶ τῆς θεατρικῆς σκηνογραφίας, δὲν λαμβάνει κἂν τὸν κόπον νὰ διαγράψῃ εὐκρινῶς τὰς ἀμοιβαίας θέσεις τῶν ἡρώων του. Ὁ θεατὴς δὲν παρίσταται εἰς τὰ γεγονότα, εἰς τὰς πράξεις τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς προσώπων, ἀλλ' αἱ σκέψεις των, αἱ ἰδέαι των, αἱ τάσεις των εἶνε πάντοτε παρούσαι καὶ ζωνταναί. Οἱ χαρακτήρες των, τὰ πάθη των δὲν διεμνησθύνονται διὰ χειρονομιῶν ἢ κινήσεων, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται διὰ ψυχοφιλοσοφικῶν ἀναλύσεων».

[Ἔπεται τὸ τέλος] ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΑΝΣ

VICTOR HUGO

ΒΡΑΔΥΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

XXVII

Έλεγε στήν πεταλούδα τὸ λουλούδι πονεμένο·

— Μὴν πετάς,

Κοίταξε πῶς ξεχωρίζει τὸ γραφτό μας· ἐγὼ μένω

Κ' ἐσὸ πᾶς

Αγαπώμαστε ὅμως πάλι χωρία ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους ζοῦμε

Στὸ χωριό,

Μοιάζουμε καὶ σὰ λουλούδια μπορεῖ κάποιον νὰ φανοῦμε

Καὶ τὰ δυό.

Μόν' ἐσὲν' ἀγέρας παίρνει κ' ἐμὲ ἐγὼ στὴ φυλακὴ μου·

Τι ζωὴ!

Ἦθελα τὸ πέταγμά σου νὰ τὸ μύρων ἢ δική μου

Ἦ πνοή.

Μὰ σὺ φεύγεις πέρα, πέρα! Σ' ἀνθὴ πῶς ἀπ' ἐδῶ χάμου

Μακρονά.

Κ' ἐγὼ μένω μοναχό μου νὰ θωρῶ πῶς ἢ σκιά μου

Τριγυρνᾷ.

Φεύγεις καὶ γυρίζεις πάλι, μὰ ξανά πᾶς τρελλαμένο

Σ' ἄλλη γῆ.

Αἶ, γιατίὸ εἶναι ποῦ μὲ βρίσκεις μὲς τὸ δάκρυ μου λουσιμένο

Κάθε ἀγρή.

Θέλεις ἐμπιστὴν ἀγάπη, βασιλιά μου ὅλον τοῦ κόσμου

Σὺ χρυσέ;

Πᾶρε ῥίζα σὰν ἐμένα ἢ φτερά κ' ἐμένα δός μου

Σὰν ἐσέ!

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΔ

[Ἐξεδόθησαν τελευταίως εἰς ἓνα τόμον διάφορα ἔργα τοῦ Ἁγγλοῦ συγγραφέως Ὁσκάρ Ουάιλδ, περὶ τοῦ ὁποίου τόσος ἔγινε λόγος πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατὰ τὴν πολὺχροτον δίκην καὶ καταδίκην του Τοῦ βιβλίου αὐτοῦ τὸν πρόλογον ἔγραψε ὁ I. Ἰωσήφ-Ρενώ. Ὁ συγγραφεὺς ἀφηγεῖται τὴν θλιβεράν αὐτὴν στορίαν, τῆς ὁποίας τὰ διάφορα ἀνέκδοτα χαρακτηρίζουν τὸν μεγάλον συγγραφεὴ τῆς Ἀγγλίας. Ἀπὸ τὸν πρόλογον αὐτὸν μεταφράζομεν τὰ κυριώτερα μέρη].

Διὰ νὰ ζωγραφίσω τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τὸν τόσον ὑπέροχον, θὰ ἐχρειάζοτο ὀλόκληρος τόμος. Ὁ πρόλογος αὐτὸς περιέχει μόνον ὀλίγας ἀναμνήσεις μου καὶ σημειώσεις βιογραφικὰς.

Τὸν συνήντησα πρώτην φοράν περὶ τὸ τέλος τοῦ 1891 εἰς τὸ γεῦμα τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ἀλόυδ, συγγενῶν τῆς συζύγου του καὶ γνωρίμων μου. Ἡ πρόσκλησις αὐτὴ, εἰς γεῦμα ὅπου θὰ ἦτο καὶ ὁ φημισμένος ἄγγλος συγγραφεὺς, μοῦ ἦτον πολὺ εὐχάριστος. Ὁ Μπουρτζέ, ὁ Μπαρρές, ὁ Δωδέ, ὁ Στυάρ Μερὶλλ, ὁ Ρολλινά, ὁ Βερλαίν, ὁ Ἀλέξανδρος Παρώδης, ὁ Μορεὰς καὶ ἄλλοι ἔγραφαν διὰ τὸν Ὁσκάρ Ουάιλδ διάφορα ἄρθρα. Κάθε πρωτὶ αἱ ἐφημερίδες ὠμίλουν διὰ τὴν τέχνην του, διὰ τὴν χάριν του, διὰ τὰ «λόγια» του, τὰ ὁποία, ὅπως ἔγραφε ὁ κ. Ἀρμπορο Σέραρδ «ἐχύνοντο γύρω του ὅπως ἐχύνοντο γύρω τοῦ Βούλιακμ, εἰς τὴν γαλλικὴν Αὐλήν, τὰκοσμήματα, ἐπίτηδες κακῶς προσηρμοσμένα διὰ νὰ λυθοῦν εἰς δεδομένην στιγμήν».

Μίαν ὥραν ἀργότερα τῆς ὀρισμένης, ἦλθε ὁ Ουάιλδ εἰς τὸ γεῦμα, ὑψηλὸς καὶ παχὺς ἰσχυρὸς ἄνθρωπος, γένεια καὶ μουστάκια ξυρισμένα. Ἡ φωνὴ του μουσικωτάτη· καθαρά κωνανή, παιδικὴ ὀλίγον, ἡ λάμψις τοῦ βλέμματός του. Ἐπάνω εἰς τὸν παμμέγιστον λαυμοδέτην του, ἀπὸ πρασινωπὸν μεταξωτόν, ἔχυνε ἓνας ἀμέθυστος τὸ νυσταλέον του φῶς. Τὰ σταχτιά χερσόνια του, τόσον λεπτά ποῦ ἦσαν διαφανῆ σχεδόν, ἐσιέπαζαν χέρια κομψὰ τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἐφοροῦσε, εἶχε ἀρχίσει νὰ μαραίνεται. Χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὰς παρουσίας ἐκάθισε, καὶ μὲ ὕφος ἀποκαμωμένον, παρεκάλεσε τὴν κυρίαν Ἀλόυδ νὰ κλείσουν τὰ παραθυρόφυλλα καὶ ν' ἀνάψουν τὰ κεριά. Ἦσθάνετο ἀνίσχυρος νὰ ἀτενίσῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Εἰς τὸ τραπέζι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναστατώσουν τὸν διάκοσμον τῶν ἀνθέων, διότι τοῦ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντικρύξῃ τὸ ὑποκίανον χροῖμα

των. Καὶ τότε ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ. Τὶ ἀποτυχία! Ἡ ὀμιλία του ἦτο «ἐπιδεικτικὴ», ἀπέβαινε ἐρωτήσεις καὶ δὲν ἐπερίμενε τὴν ἀπάντησιν: «Δὲν εἶδατε ποτὲ φαντάσματα;... Ὁχι!... Σεῖς δμως, κυρία; Ἄ, τὰ μάτια σας φαίνεται πῶς ἔχουν ἰδῆ φαντάσματα...» Καὶ διηγείτο ὅτι μίαν νύκτα, σὲ μιὰ ταβέρνα, τὰ τραπέζια εὐρέθησαν τακτοποιημένα καὶ καθαρισμένα τὸ πάτωμα, ὄχι ἀπὸ τοὺς ὑπηρετάς ἀλλὰ ἀπὸ «τοὺς ἀγγέλους τοῦ λυκόφωτος»!... Ἡ ἀγγλικὴ προφορά του ἐνθύμιζε τὴν Σάραν Μπερνάρ... Κατόπιν διηγῆθη, μὲ χαμηλὴν μυστικὴν φωνήν, προφέρων μυστηριωδῶς, παραμῦθια ἀφελῆ καὶ ποιητικά... «τὸν νέο ψαρῶ ποῦ κάθε βράδν γυρίζοντας ἀπὸ τὸ ψάρεμα, λέγει πῶς εἶδε σειρήνες· μίαν ἡμέρα εἶδε ἀληθινὰ μιά—καὶ τὸ βράδν ἐκεῖνο δὲν ξαναεῖπε πιά πῶς εἶδε σειρήνες...» «τὸν τεχνίτη ποῦ μὲ τὸν χαλκὸ τοῦ αἰώνιου πόνου φτεαίνει τὸ ἄγαλμα τῆς χαρᾶς ποῦ μὰ σιγμὴ μόνον βασιτᾶ. Ἐπειτα ἤρχισε πάλιν τὰς τρομακτικὰς ἀφηγήσεις του.

Ἐνθυμήθημεν τὴν φιλοσοκώμονα ἀναίδειαν τοῦ Μπωδελαιρ καὶ τοῦ Βιλῆ Δελίλ Ἀδάμ. Ἄλλ' ἡ μέθοδος αὐτὴ τοῦ καταπλήττειν ἦτο παλαιὰ πλέον. Ἡ ἐπιτυχία δὲν ἦτο εὐκόλος.

Ὁ ποιητὴς τὸ ἀντελήφθη. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἔμεινε οἰωπηλὸς· ἀλλ' ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ καφέ, ἐνῶ ἔγινετο λόγος δι' ἓνα κωμειδύλλιον γαλλικὸν τὸ ὁποῖον ἔκαμνε ὁ-ὄρβον εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ἤρχισε σιγαλὰ νὰ λέγῃ ὅτι ἡ μεγάλη ἀγάπη μας πρὸς τὸ θέατρον ἐξηγεῖ πολλὰ πράγματά μας· ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Γαλλίας π.χ. εἶναι θεατρικὴ· ἐπιζητεῖ περισσότερο τὴν ὄρειαν στάσιν, τὰ εἰμορφα λόγια, τὴν αἰσθησιν τῶν κινήσεων, παρὰ τὸ πρακτικὸν ὄφελος. Καὶ ἀνέλυσε τὴν ιστορίαν μας ἀπὸ τοῦ Καρόλον I ἕως σήμερον, ὑπὸ τὴν παραδόξον αὐτὴν ὄψιν. Ἐπεδείκνυε τώρα, ὡς ὀμιλητὴς, ἔκτακτον πνεῦμα καὶ πολυμάθειαν. Ὁμίλησε διὰ τοὺς ἄνδρας, διὰ τὰ γεγονότα, διὰ τὰς συνθήκας, διὰ τοὺς πολέμους, καὶ τὰ παρουσίασε μὲ νέαν, χαριτωμένην καὶ ἀκριβῆ ὄψιν. Εἰς ὅλα ἐχάριζε τὴν λάμψιν τῆς ὀμιλίας του ὅπως ὁ χρυσοχόος δίδει νέον φῶς εἰς ἓνα κόσμημα. Διαρκῶς μετεχειρίζετο φράσεις βαθείας καὶ ἐλαφράς καὶ γραφικὰς, αἱ ὁποῖαι ἐξηγοῦν μίαν ἐποχὴν ἢ μίαν ψυχὴν, καλλιτέρα παρὰ δέκα βιβλία...

Κατόπιν μιᾶς ἐρωτήσεως μᾶς περιέγραψε τὸν λόρδον Μπήκονσφιλντ, τὸν μεγαλοφυῆ αὐτὸν τυχοδιώκτην, καὶ τὸ σαλόνι τῆς ὥραίας λαίδης Μπλέσιγκτον, ὅπου ὁ μέλλων πρωθυπουργός, ὁ ἄσημος τότε ἔβραϊος Δισραῆλ, ἀνταγωνίζετο ὡς πρὸς τὴν ἀμεμπτον κομψότητα μὲ τὸν κόμητα Δ' Ὀρσαί. Μᾶς ἐξωγράφησε, μᾶς παρέστησε χαριτολογῶν ζωντανούς τοὺς δύο αὐτοὺς κομψομένους μὲ ἀκριβείαν εἰς τὰς λεπτομερείας, μὲ τελείαν περιγραφὴν μεγάλου ἱστορικοῦ ὡς πρὸς τὸ σύνολον, μὲ τὴν τέχνην νὰ παρουσιάσῃ τὸ γελοῖον ὡς ὑπέροχος κωμικός, μὲ συγκινητικὰς μεταπτώσεις, μὲ τελειότητα φράσεως μεγάλου θεατρικοῦ συγγραφέως ἀλλὰ καὶ ποιητοῦ. Καὶ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν διήγησιν ἐστοίλιζαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ παρεκβάσεις καὶ «λόγια» καὶ εἰρωνεία θελκτική. Διὰ νὰ διηγηθῆ τὸς ἔρωτας τῆς λαίδης Μπλέσιγκτον, ἀνῆλθε σιγὰ-σιγὰ εἰς ὕψος λυρισμοῦ ὁ ὁποῖος μεθοῦσε. Ἡ ὥραία του φωνὴ ὁμοιάζε μὲ τραγοῦδι, καὶ ἤχοῦσε συγκινοῦσα, σὰν βάρβιτος, μέσα εἰς τὴν σιγὴν. Ὁ Ἄγγλος αὐτός, ὁ πρὸ ὀλίγον ἀλλόκοτος, ἀπλοῦς τώρα, ἔφθασε εἰς τοιαύτην δύναμιν ἐκφράσεως πού μᾶς κατέπληξε. Πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἔκλαυσαν. Δὲν ἐφантаζόμεθα ὅτι ὁ ἀνθρώπινος λόγος ἤμποροῦσε νὰ προσλάβῃ τόσην λαμπρότητα. Καὶ αὐτὸ εἰς μίαν αἴθουσαν, μὲ τὸν ἀπλοῦν τόνον τῆς ὀμιλίας. Μία μεγάλη κυρία εἶπε διὰ τὸν Οὐάιλντ: «Ὅταν ὀμιλῆ, βλέπω ἕνα φωτοστέφανον γύρω στὸ κεφάλι του».

Μετῆρῶν δὲ τὰ μέσα διὰ νὰ καταπλήξῃ, καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλοφυῆν του.

Συχνὰ ὁμοῦς κατέφευγε εἰς ταπεινότερα μέσα. Ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ὁ ὁποῖος ὀμιλεῖ εἰς τοὺς συμπατριώτας του διὰ τὴν εὐγένειαν, διὰ τὴν τέχνην, διὰ τὸ ὄραϊον, δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ αὐτὸ εἰς τὸν ἑαυτὸν του. . . Ὅταν ἀπέκτησε, ἀδίκως ἴσως, τὴν κακοφημίαν, τὴν ἀφῆσε νὰ ἐκταθῆ καὶ νὰ μεγαλώσῃ. Κατόπιν, ἐνῶ ἤμποροῦσε νὰ φύγῃ, ἐπῆγε εἰς τὸ κάτεργον. Καί, ἀπὸ ὅλα ὅσα καταπλήττουν, τὸ κοινὸν ἀγαπᾷ περισσότερο, ζωηρότερα, τὸ σκάνδαλον.

Ὁ Ὀσκάρ Ὁ-Φλάεριντ Οὐάιλντ (1856-1900) υἱὸς ἐνὸς χειροῦργου καὶ μιᾶς φημισμένης ἰρλανδῆς ποιητριάς, ἐξέδωκε, εὐθὺς μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Ὄξφορντ, ἕνα τόμον ποιημάτων. Ἡ καταφανὴς ἐπίδρασις τοῦ Σουίνμπέρν, τοῦ Σέλλεϋ, τοῦ Κήτς, ἡ ὁμόφωνος σχεδὸν αὐστηρὰ κριτικὴ, δὲν ἀνέκοψαν τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ

βιβλίου. Κατόπιν, κατὰ διαστήματα μακρονά, ἠκολούθησαν δύο δράματα ἢ *Βέρα* καὶ ἡ *Δούκισσα τῆς Παδοῦσης*, τὰ ὁποῖα ἔγραψε διὰ τὴν Ἀμερικὴν, ἕνας τόμος *Δοκίμια*, καὶ τὸ θαυμάσιον μυθιστόρημα *Ἡ Ἐκάν* τοῦ *Λόριαν Γκραϊν*. Μὲ ὕψος ἀριστοτεχνικὸν ἐκτυλίσσειται φανταστικὸν καὶ γοητευτικὸν γεγονός. Ἡ ἐπιτυχία του ἦτο μέγιστη, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν ποιητῶν, καὶ ἠῤῥησε ἀκόμη μὲ τὰς δύο κωμωδίας τοῦ *Ἡ βασιλίσσα τῆς λαίδης Οὐίντεμπαρ* καὶ *Μία ἀσήμαντη γυναῖκα*. Ὁ τύπος καὶ τὸ κοινὸν ἀνεύφηλησαν τὸν νέον διδάσκαλον τοῦ μυθιστορήματος καὶ τῆς σκηνῆς. Ἀνεμένετο ἀπὸ αὐτὸν ἀληθινὴ φιλολογικὴ ἀγαγέννησις. Καὶ τὸν περιέβαλλε καὶ ἡ πρὸς τὸ ἄτομον ἐκτίμησις. Εἰς τὴν κοινωνίαν ἦτο περιζήτητος, δευτερός Κριτὴς τοῦ Ὁραίου. Ποιέ, πραγματικῶς, δὲν ὁμοίασε ἄλλος τόσον μὲ τὸν Πετρόνιον! Αἱ δούκισσαι τὸν ἐσυμβουλευόντο μετὰ σεβασμοῦ διὰ τὰς ἐνδυμασίας των. Τὰ «λόγια» του ἐπανελαμβάνοντο ὑπὸ μορφὴν εὐθυμον ἐνέκλειον σχεδὸν πάντοτε ἕνα ἀξίωμα φιλοσοφικόν.

Καὶ αὐτὴ ἡ ἐκκεντρικότης του ἦτον ἐπιτυχημένη: ὅλοι οἱ γείτονες διεσκέδασαν ὅταν ὁ Οὐάιλντ παρήγγειλε εἰς τὸν καλλιτέραν ράπτῃν μίαν «ἐνδυμασίαν ἐπαίτου» τεχνητῶς τριμμένην καὶ σχισμένην δι' ἕνα πτωχὸν ὁ ὁποῖος ἐστᾶθμευε πάντοτε πλησίον τῆς οἰκίας του καὶ τοῦ ὁποῖου τὸ ἄθλιον ἐξωτερικὸν τὸν δυσουρεστοῦσε. . . Ἐκέρδιζε δὲ διακοσίας χιλιάδας σελίνια κατ' ἔτος.

Ἀπότου ἐνυμφεῦθη τὴν Μίς Κωνσταντίαν Ἀλύρντ, ὁ Οὐάιλντ κατοικοῦσε εἰς τὴν ὁδὸν Τάιτ ἕνα θελκτικὸν μέγαρον. Ὁλος ὁ κόσμος τῶν γραμμάτων ἐγνώρισε τὸ σπουδαστήριόν του μὲ τοίχους ἀπὸ λευκὸν ξύλον καὶ πλατεῖα χαμηλὰ καθίσματα, ὅπου τὴν πρώτην θέσιν εἶχε ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλου· τὴν πρακτικὴν τραπεζαρίαν, τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου μέσα εἰς ἀλλόκοτα πλαίσια, πλησίον τῆς ὑψηλῆς ἀπὸ λευκὰς πλίνθους ἐστίας, ἡ Σάρα Μπερνιερ ἔργον τοῦ Λεπᾶζ, μία γραῖα τοῦ Οὐίτσερ, ὁ ἀμερικανὸς ποιητὴς Πέτερς ὡς πιερότος, ὁ οἰκοδεσπότης μὲ ἕνα ραβδί ἔργον τοῦ Ἀρθούρου Πέννιγκτον καὶ ἄλλοι προσέβλεπαν τὴν ὄραϊαν κυρίαν Οὐάιλντ νὰ χύνη τὸ τσαῖ ἀπὸ ἕνα θαυμάσιον δοχεῖον μὲ λαβὴν ἀπὸ μαλαχίτην, ἢ νὰ παρουσιάσῃ μὲ χάριν τὰ δύο λατρευτὰ παιδάκια Σύριλ καὶ Βίβιαν. . .

Αἱ αἴθουσαι τοῦ Λονδίνου, ἀπληστοὶ ν' ἀπολαύσουν τὴν θαυμασίαν του ὀμιλίαν, τοῦ ἀφήρουν πολὺν καιρὸν. Εἰργάζετο ὀλίγον καὶ

ἀμελῶς. Μὲ περισσότεραν ἐπιμονὴν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ μὲ περισσότεραν περιφρόνησιν πρὸς τὰς αἰθούσας, τί ἔργον θὰ κατέλειπε, ἔχι μόνον ὄραϊον ἀλλὰ καὶ ὑπέροχον!

Ὅλα τοῦ τὰ ἐπέτρεπαν. Κατὰ τὴν πρώτην τῆς κωμωδίας τοῦ *Ἡ Βασιλίσσα τῆς λαίδης Οὐίντεμπαρ*, τὸ κοινόν, τὸ ἄνθος τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῶν καλλιτέρων ἀστῶν, ἀφοῦ ἐκάλεσε εἰς τὴν σκηνὴν δέκα φορὰς τοὺς ἠθοποιούς, ἀπῆτησε φρενητιῶδως καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ συγγραφέως. Ἐκεῖνος, μετὰ πολλὰ, παρουσιάσθη φοροῦσε ἕνα γαυροφάλλον καὶ ἐκρατοῦσε σιγάρον ἀναμμένον. «Κυρίαί καὶ κύριοι, εἶπε, δὲν ταιριάζει ἴσως πολὺ νὰ καπνίζω ἐμπρὸς σας, ἀλλὰ. . . οὔτε ταιριάζει πολὺ νὰ μοῦ διακόπτετε τὸ κάπνισμά μου!» Καὶ ἐξηκολούθησε μὲ τὸν ἴδιον τόνον. Καὶ ἡ ὀμιλία ἢ προπετὴς ἤρεσε ὅσον καὶ ἡ κωμωδία.

Δύο νέα ἔργα τοῦ Ὀιδεώδης *Σύζυγος* καὶ *προπάντων* τὸ *Τὶ ἀξίζει νὰ ἦσαι σοβαρὸς* εἶχαν σπανίαν ὑποδοχὴν.

Ὀλίγον ἔπειτα ἐπῆλθε ἡ φοβερὰ πτώσις. Ἐνας νέος ποιητὴς εὐγενῆς, ὁ λόρδος Ἀλφρέδος Δέγλας, ἦτο ἕνας ἐκ τῶν θαυμαστῶν του ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀκολουθοῦν καὶ θέλουν, διὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν μόνον, κάθε μεγάλην προσωπικότητα. Ὁ πατὴρ του μαρκήσιος Κουίνσμπούρου, φίλος κατ' ἀρχὰς τοῦ Ὀσκάρ Οὐάιλντ, ἦλθε κατόπιν εἰς διάστασιν μαζί του. Ὁ νέος λόρδος δὲν συνεμερίσθη καθόλου τὴν μνησικακίαν του. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ ἀριστοκρατία τολμᾷ πολλά. Ὁ μαρκήσιος κατεδίωξε τὸν συγγραφέα. Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ *Τὶ ἀξίζει νὰ ἦσαι σοβαρὸς* ἡ ἀστυνομία τὸν ἐμπόδιζε νὰ ρίψῃ εἰς τὴν σκηνὴν δέμα ἀπὸ λάχανα. Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας, ἐχάραξε μὲ τὸ διαμάντι τοῦ δακτυλιδιοῦ του ἐπάνω εἰς ἕνα καθρέπτην μιᾶς τῶν μεγαλειτέρων λεσχῶν τοῦ Λονδίνου, τῆς λέσχης Ἀλμπερμάλ, ὑβριστικὰς λέξεις κατὰ τοῦ Οὐάιλντ. Δὲν τὸν κατηγορεῖ ὁμοῦς οὔτε τὸν κατηγορήσε ποτὲ δι' ὅτι μαντεύετε, ἀλλ' ὅτι ἠθέλει νὰ «ἐπιδεικνύεται» μόνον καὶ νὰ βλάπτῃ οὕτω τὸν υἱὸν του ὑποκρινόμενος.

Ὁ ποιητὴς τὸν κατήγγειλε ἄς παρέλθωμεν τὴν σκοτεινὴν αὐτὴν καὶ οἰκτρὰν δίκην, κατὰ τὴν ὁποῖαν *συνήγεσε* εἰς τὸν ὄλεθρον του, διὰ νὰ καταπλήξῃ καὶ πάλιν τὴν Ἀγγλίαν. Ἀναντιρρήτως ἤμποροῦσε νὰ ἀποφύγῃ τὴν καταδίκην διὰ τῆς φυγῆς — οἱ δικασταί, οἱ φίλοι του, ἐπροσπάθησαν νὰ τὸν πείσουν! — καὶ προπάντων ἀρνούμενος καθαρὰ τὴν κατηγορίαν ἢ ὁποῖα ἦτο πολὺ ἀβριτος. Δὲν ἠθέλησε νὰ

φύγῃ. «Δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ πάω στὸ κάτεργο» ἔλεγε. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ τέλος τὸν εἴλκυσε ὅπως μᾶς ἐλκύει τὸ βάραθρον. . . Καὶ ἀπεκρίνετο εἰς τοὺς δικαστάς, διαρκῶς ἀστεϊεύμενος, εὐφρολογῶν. Οἱ ἔνορκοι ἐπεφύλαξαν εἰς τὸν εὐφρολόγον αὐτὸν τὴν μεγαλειτέραν αὐστηρότητα.

Ἐὰν διέψευδε τὸν κατήγορον, εἰς ἀπεκρίνετο μὲ ὀλίγην λογικὴν, βεβαίως θὰ ἐσώζετο. Δὲν τὸ ἔκαμε ὁμοῦς. Μία ἐπιστολὴ του π. χ. πρὸς τὸν Ἀλφρέδον Δέγλας, τὴν ὁποῖαν παρουσίασαν εἰς τὸ δικαστήριον, τίποτε τὸ ὑποπτον δὲν περιεῖχε τὸ ὄραϊον ἐν τούτοις ὕψος τῆς ἐπιστολῆς ἔκαμε τοὺς δικαστάς διστακτικούς.

— «Αὐτὸς ἦτον ὁ συνηθισμένος τρόπος ποῦ ἐγράφατε πρὸς τὸν Ἀλφρέδον Δέγλας;» τὸν ἠρώτησαν.

— «Συνηθισμένος; . . Κανείς, οὔτε ἐγὼ ὁ ἴδιος, δὲν ἤμπορῶ νὰ γράφω κάθε ἡμέρα γράμματα σὰν αὐτὸ!»

— «Τέλος πάντων, ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ δὲν εἶναι συνηθῆς ἐπιστολὴ!»

— «Μὰ ἴσα-ἴσα προσπαθῶ, μόνον ἔκτακτα πράγματα νὰ γράφω.»

Ἄλλοτε πάλιν, ἀφοῦ ἐξηκριβώθη ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐνὸς ἀσέμνου τεύχους δὲν ἦτο ὁ Οὐάιλντ:

— «Ἀναγνωρίζετε ὁμοῦς ὅτι εἶναι ἀνήθικον;»

— «Κάτι χειρότερον: εἶναι κακογραμμένο.»

Νὰ τολμήσῃ νὰ θέσῃ τὸ ὕψος ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν ἠθικὴν, καὶ μάλιστα εἰς χώραν Διαμαρτυρομένων! . . . καὶ νὰ δώσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν:

— «Πῶς ἐξεφράσθητε περὶ τοῦ Θεοῦ;»

— «Εἶπα ὅτι γρήγορα θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, διότι οἱ μισοὶ ἀνθρώποι δὲν πιστεύουν πλέον εἰς αὐτὸν καὶ οἱ ἄλλοι μισοὶ δὲν πιστεύουν ἀκόμα εἰς ἐμέ.»

Αὐτὸ ἦτο πολὺ ἐπικίνδυνον! Διότι εἶχε ἐναντίον του συνηθισμένους τοὺς φανατικούς καλβινιστάς καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐξήλεναν τὴν ἔκτακτον δόξαν του. Ἡ δίκη αὐτὴ ἀπεκάλυψε ἀνοησίας καὶ ἀχαριστίας τερατώδεις. Τὸ δικαστήριον, προδιατεθειμένον ἐναντίον τοῦ Οὐάιλντ διὰ τὴν ἀρνήσιν του τοῦ νὰ καταστειλῇ τὸ σκάνδαλον διὰ τῆς φυγῆς, καὶ ἐξερεθίζομενον ὑπὸ χιλίων ἄλλων ἐπιδράσεων, ἐμερολήπησε πολὺ.

Ἡ φοβερὰ καταδίκη εἰς τὸ κάτεργον διέγραψε τὸν Οὐάιλντ ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν

ζώντων. Έπειτα από μίαν ώρα, κατάδικος πλέον, ήναγκάσθη να λουσθή επί δέκα λεπτά μέσα εις τὸ ἴδιον νερό, τὸ ὁποῖον εἶχε χρησιμεύσει εις ἄλλους ἐπτά ἀνθρώπους τοῦ δρόμου. Τοὺς καλλιτέχναις οἱ δεσμοφύλακες δὲν τοὺς ἀγαποῦν.

Πέραν τῆς Μάγνης δὲν συγχωροῦν ποτέ, προπάντων τὸ σκάνδαλον. Ὁ Οὐάιλδ, ὅχι μόνον ἐκλείσθη μέσα εις φοβερὰν εἰρκτήν, ἀλλ' ἔσβυσε ἀπὸ τὴν μνήμην τῶν συμπολιτῶν του, τὴν πείσμονα. Τὰ βιβλία του τὰ ἔκαψαν, τὰ ἔργα του διεγράφησαν ἀπὸ τὸ ἀγγλικὸν δραματολόγιον, τὰ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, τὰ φορέματα, τὰ ἔπιπλά του, ἐπωλήθησαν εις τὸ δημοπρατήριον. Ἡ σύζυγός του κατέλιπε τὴν Ἀγγλίαν μὲ τὰ δύο μικρὰ τῆς παιδιά. Τὸ πλήθος ἦτο ἔτοιμον νὰ πυροπόλησεν τὴν οἰκίαν του καὶ ἐμποδίσθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. Ένας χαρτοπώλης εἶχε τολμήσει νὰ ἐκθέσῃ εις τὴν προθήκην του τὴν εἰκόνα τοῦ Οὐάιλδ· τὸ πλήθος ἐλυδοβόλησε καὶ κατεθρομμάτισε τὴν προθήκην.

Ἡ γαλλικὴ φιλολογία διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἀπηνόου καταστροφῆς ἐνὸς συγγραφέως καὶ ἐνὸς ἔργου. Ὁ Πῶλ Ἀδάμ, ὁ Ὀκτάβ Μιρμπῶ, ὁ Ἀνρί δὲ Ρενιέ, ὁ Ἀνρί Μπάουερ καὶ ἄλλοι μάλιστα ἔγραψαν ἄρθρα σφοδρά. Ὁ Λόνι-Πόε ὠργάνωσε παραστάσιν, τῆς ὁποίας προηγίθη ὁμιλία τοῦ Γεωργίου Βανόρ, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδόθη Ἡ Βαντάλια τῆς λαϊκῆς Οὐάντεμῆας, εἰς κακὴν μετάφρασιν, καὶ ἡ Σαλώμη. Ἡ Σαλώμη εἶχε γραφῆ ἀπ' εὐθείας εις τὴν γαλλικὴν διὰ τὴν Σάραν Μπερνάρ.

Έπειτα ὅλα τὰ ἐκάλυψε ἡ σιγή. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ μόνον μᾶς ἐνθύμιζε καμμία ἑφημερίς ὅτι ἐκεῖ κάτω, εις τὸ Reading, μέσα εις τὸ κάτεργον ἔβασανίζετο ἕνας μέγας ποιητής. Τὸ ὄνομά του ἐλησμονήθη εις τὴν Ἀγγλίαν· τὸν ὠνόμαζαν «He» ἐκεῖνος.

Εἰς τὸ Λονδίνον καμμία φωνὴ φιλικὴ δὲν ἠκούσθη ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ Ἀλφρέδος Δέγλας μόνον ἔγραψε ἕνα ποίημα *Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Μίους*, καὶ ἐξυλοκόπησε τὸν πατέρα του.

Τὸ κάτεργον, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ τιμωρία, κατέστρεψε τὸν συγγραφέα καὶ ἐφείσθη τὸν ἀνθρώπον.

Ένα βράδυ, εἰς ἕνα παρισινὸν ζυθοπωλεῖον, ἕνας ἀνθρώπος μετρίου ἐξωτερικοῦ μοῦ ἐξήγησε τὴν ἄδειαν νὰ καθῆσθαι εἰς τὸ διπλανόν μου τραπέζι. Ἦτον ὁ Οὐάιλδ. Ἡ μᾶλλον ἡ τραγικὴ παραφροσύνη του! Ὁ κομφενόμενος μὲ τὸ

πράσινον γαυροφάλλον, ὁ κριτὴς τοῦ ὠραίου, ὁ τῶσον πλούσιος, ὁ τῶσον εὐμορφος, ὁ μέγας ποιητής, ὁ ὑπεράνθρωπος ὁμιλητής, ἐφοροῦσε κατὰ παλαιὰ χονδροειδῆ φορέματα. Τὰ χέρια του παρημελημένα. Ἀνίκανος νὰ γράψῃ, καταβεβλημένος διανοητικῶς, μόνους ἀκροατὰς εἶχε κάθε βράδυ τοὺς θαμῶνας τοῦ ζυθοπωλεῖου, οἱ ὁποῖοι περίεργοι νὰ τὸν ἀκούσουν, ἐπληθύναν δι' αὐτόν! Ἀπέμενε μόνον ἡ φωνὴ του ἡ μουσικὴ καὶ τὰ μεγάλα γαλανὰ παιδικὰ του μάτια.

Τὸν εἶδα συχνὰ εἰς τὸ ἴδιον ζυθοπωλεῖον. Δὲν εἶχε οὔτε χρήματα, οὔτε ἀληθινούς φίλους.

Μερικοὶ νέοι συγγραφεῖς τὸν ἐβοήθησαν, τὸν ἐνεθάρρουναν. Ἰσως θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἀρχίσῃ νέαν ζωὴν. Ἰδοὺ τί γράφει ὁ Ἐρνέστος La Jeunesse διὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς ζωῆς του:

«Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου ἐπάτησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος μας, παριστάμεθα εἰς μίαν σκληρὰν τραγωδίαν· τὴν προσπάθειαν ν' ἀναζήσῃ. Ὁ γίγας αὐτός, τὸν ὁποῖον δὲν ἠμπόρουν νὰ δαμάσουν ἡ ἀϋπνία, ἡ καταπόνησις, ἡ ἔλλειψις βιβλίων, ἡ ἔλλειψις τροφῆς καὶ οἴνου, ὁ γίγας αὐτός, χωρὶς σχεδὸν νὰ λιποψυχήσῃ, ἀναζητεῖ εἰς τὴν θάλασσαν κατ' ἀρχάς, κατόπιν εἰς τὸ Παρίσι καὶ εἰς τὴν Νεάπολιν, νέας ἐμπνεύσεις. Ἄλλ' ἀπέτυχε. Σαράντα ἐτῶν, ἀτενίζων μὲ πόθον τὸ μέλλον, δὲν ἠμπορεῖ πλέον τίποτε ἄλλο νὰ κάμῃ παρὰ ν' ἀνοίξῃ τὴν ἀνίσχυρον ἀγκάλην του πρὸς τὸ παρελθόν, ν' ἀναζητήσῃ ἐκεῖνους ποὺ τὸ ἐγνώρισαν. Καὶ πνίγεται μέσα εις τὴν πικρὰν ἀνάμνησίν του. Καὶ τὰ θέατρα τῆς Ἀμερικῆς, οἱ ἐκδόται, τοῦ ζητοῦν ἕνα νέον του ἔργον.

«Τὰ βλέφαρά του, βαρεῖα, ἠτένιζαν ὄραματα προσφιλῆ· ἐβάδιζε μὲ βήματα μικρὰ ἀναπολῶν οὕτω τὸ παρελθόν· ἀγαποῦσε τὴν μόνωσιν εἰς τὴν ὁποίαν τὸν ἐγκατέλειπαν, κ' ἐξοῦσε μόνος ἐπὶ πολὺ τὴν περασμένην του ζωὴν.

«Ὅλη του ἡ μορφή ἐνεῖχε τῆς ὀδύνης τὰ ἔχνη. Τὰ μάτια, βαθεῖα σκαμμένα ἀπὸ τὸ κλάμα, τὸ στόμα μόλις χρωματισμένον, βαρὺ σὰν λυγμὸς ποῦ τὸν πνίγουν θρόμβοι αἵματος, ὁ πάγων θλιβερός, ἐξωγκωμένα ὅλα, ἀπὸ τὴν φρίκην καὶ ἀπὸ τὸ ἄλγος, κάτω ἀπὸ τὰ ἄρρωστα μαλλιά του.

«Φάντασμα φουσκωμένον, τερατώδης γελοιογραφία. Σκαμμένος ἐπάνω εἰς ἕνα ποιητικὸν μαντάτιον ἢ οὐίσκου μὲ σόδα, ἐπανελάμβανε τὰ ἄλλατε αὐτοσχεδιάσματά του καὶ τὰς παλαιωμένας πλέον παραδοξολογίας του εἰς τοὺς περι-

ἔργους ποῦ τὸν ἐτρογυρίζαν, εἰς τοὺς φίλους, εἰς ὁποῖονδήποτε. Προπάντων ἄλλως διὰ τὸν ἑαυτὸν του κατὰ ἀνεξήτη. Ἦθελε συγχρόνως νὰ λικνίσῃ καὶ νὰ ἀφυπνίσῃ τὴν ψυχὴν του, νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν τὸν εἶχε ἐγκαταλείψει ἡ σκέψις, ἡ γνῶσις. Ὅλα τὰ ἐγνώριζε.»

Ἀνίκανος νὰ ἐργασθῇ, ἠρηγήθη ἔστω καὶ νὰ ἐπωφεληθῇ τοῦ σκανδαλοῦ. Ὁ κ. Φερνάνδος Ἐὼ τοῦ ἀνέθεσε ἕνα χρονογράφημα καθ' ἑβδομάδα, μὲ καλὴν ἀμοιβήν. Ἠρηγήθη. Παρὰ τὴν κατάπτωσίν του, θὰ τὸ ἔγραφε λαμπρά, τὸ χρονογράφημα αὐτό· ἀλλ' ἔκαμαν τὴν ἀπερισκεψίαν νὰ τοῦ προσθέσουν: «Έπειτα ἀπὸ τὸν θόρυβον τῆς καταδίκης σας, ὅλος ὁ κόσμος θὰ σὰς διαβάξῃ.» Ὁ Οὐάιλδ ἠψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἀπήντησε: «Εὐχαριστῶ. Μοῦ ἀρκεῖ ἡ δόξα ἢ πρὸ τῆς καταδίκης μου.»

Ἡ μανία τοῦ νὰ καταπλήτῃ ὑφίστατο ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δυστυχίαν του. Ένα βράδυ ἐξήγησε σιγαρέτα. Ὁ ὑπηρετῆς τοῦ ἔφερε σιγαρέτα Μάρυλαντ. «Νὰ μοῦ δώσῃς ξανθὰ.» Τοῦ ἔφεραν σιγαρέτα Ναζιρ τὰ ὁποῖα καὶ πάλιν ἐπιστρέφει. «Ὅχι, μὲ χρυσὸ ἐπιστόμιον.» Τοῦ φέρουν μὲ χρυσοῦν ἐπιστόμιον ἀπὸ τὸ Μέγα-Ξενοδοχεῖον. Δίδει ἕνα εἰκοσάφραγκον· ἕως ὅτου ὁ ὑπηρετῆς τοῦ φέρῃ τὸ ὑπόλοιπον, ἦναψε ἕνα σιγαρέτο καὶ ἐμόρφασε περιφρονητικῶς: «Ὅψ». Ὅταν ὁ ὑπηρετῆς ἐπέστρεψε μὲ τὸ ὑπόλοιπον: «Κράτησέ τα» τοῦ εἶπε. «Ἔτσι θὰ ἔχω τὴν ιδέα πῶς εἶναι καλά.»

Καὶ ὁμοῦ ἦτο ἀναγκασμένος νὰ τρώγῃ μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν!

Διηγῆθη, ἐκεῖνο τὸ βράδυ, τὰ ἐπόμενα, φανταστικῶς ἴσως: ἕνα βραδυνὸ ποῦ ἦτον πολὺ μελαγχολικὸς, ἔσταμάτησε εἰς τὸ Pont au Change καὶ παρατηροῦσε τὸ πρασινωπὸν καὶ ἑλκυστικὸν ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ. Μικρὰ κλίσις, ἕως ὅτου παρασυρθῇ ὅλον τὸ σῶμα, ἕνας κατακλυσμός γύρω του, καὶ ἔπειτα ἡ εὐτυχημένη Ἀνάπανσις! Ἦτο ἔτοιμος νὰ πέσῃ... ἀλλ' ἔξαφνα εἶδε ἀριστερὰ του ἕναν ἀνθρώπον, μὲ φορέματα ἐλεεινά, ποῦ ἀκουμβισμένος ἐκύτταζε καὶ αὐτὸς τὸ ρεῦμα... Δὲν ἦτο λοιπὸν ὁ μόνος ποῦ ἠθέλε νὰ φύγῃ τὴν ζωὴν!... Ὅλοι λοιπὸν αἱ κοινωνικαὶ τάξεις ἔχουν τὰ βάσανά των!... Ἠγγίσε τὸ χεῖρ του καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸν ἀγγλικὸν τόνον του: «Ἄϊ, φίλε μου εἰσθε ἀπελισμένος;»... Ὁ ἀνθρώπος, σὰν νὰ ἐξύπνησε, ἀπεκρίθη: «Ὅχι, Κύριε!... εἶμαι κουρεὺς!» Καὶ ὁ Οὐάιλδ ἔχασε τὸ θάρρος ν' αὐτοκτονήσῃ.

Οἱ τελευταῖοι του μῆνες ὑπῆρξαν ἄλγεινοί. Ένας συνάδελφός μου ὁ ὁποῖος τὸν ἔβλεπε τότε, κατάπληκτος τὰ διηγεῖται κλαίων. Ἀλλ' ἄς φθάσωμεν εἰς τὸ τέλος. Μία μολυσματικὴ γρίπη ἐλευθέρωσε, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, τὸν μέγαν συγγραφέα ἀπὸ τὴν ζωὴν. Πρὶν ἀποθάνῃ, προσήλθε εἰς τὴν καθολικὴν θρησκείαν, ἡ ὁποία τὸν εἶχε πάντοτε ἐκκύσει μὲ τὸ κάλλος τῶν τελετῶν τῆς.

Εἶχα ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν· τὴν ἐπαύριον ἔξαφνα ἐδιάβασα εἰς μίαν ἑφημερίδα τὸν θάνατόν του. Ἀπὸ τὸν ἀνταποκριτὴν ἐνὸς ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ ἔμαθα τὴν κατοικίαν του. Κατοικοῦσε ἐκεῖ ὑπὸ ψευδώνυμον.

Ένα ἐλεεινὸν ξενοδοχεῖον, ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα βλέπομεν ζωγραφισμένα εἰς τὰ λαϊκὰ περιοδικὰ μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ἡ οἰκία τοῦ ἐγκλήματος.» Ένας ἠράκλειος ὑπηρετῆς μὲ ἐδήγησε διὰ μακροῦ δυσάδους διαδρόμου· ἔπειτα ἀπὸ ὀλόκληρον παρελίσιν ἀθλιότητος ἔφθασα εἰς τὸ μικρὸν πλινθόστρωτον δωμάτιον, ὅπου εὐρίσκειτο ὁ νεκρός.

Τὸ ὑπόλευκον πρόσωπόν του, ἀπισχυμένον, ἦτο σὰν βυθισμένον εἰς μίαν σκέψιν. Τὸ ἕνα χεῖρ κρατοῦσε ἀκόμη, σὰν εἰς στιγμὴν ἀγωνίας, τὸ ἀκάθαρτον σινδόνι. Κανεὶς πλησίον του. Ἀργότερα τοῦ ἔστειλαν μερικὰ ἄνθη. Ὁ θόρυβος τοῦ δρόμου ἔφθανε ἕως ἐκεῖ διὰ τῶν λεπτῶν τοίχων. Μιὰ ὁσμὴ δυσάρεστος ἐχύνετο γύρω. Ἄ, ἡ ἐγκατάλειψις αὐτῆ! Έπειτα ἀπὸ τὴν δόξαν, ἀπὸ τὸσον πλοῦτον, ν' ἀποθάνῃ εἰς τὴν γωνίαν ἐνὸς βρωμεροῦ προαστείου! Ἐνθυμήθη τὴν παντοεινὴν ἀκολουθίαν του εἰς τὸ Λονδίνον, ἡ ὁποία ἀπαρτίετο ἀπὸ τὰ ἐνδοξότερα ὀνόματα τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς τέχνης. Ὁμοίαζε μὲ ἡγεμόνα. Πᾶν ὅτι παρέχει θανμαστὸν ὁ πολιτισμὸς τὸ εἶχε. Ἰσως ἡ παραφροσύνη ἐγλύκανε ὀλίγον τὰς τελευταίας του ὥρας. Ὅπως ὁ Μπρέμμελ, ὁ ὁποῖος κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς τρέλας του εἶδε φανταστικὰς εορτὰς καὶ ἔλαμπε τριγυρισμένος ἀπὸ φαντάσματα, ἴσως ἠδυνήθη τότε καὶ αὐτὸς νὰ ἀναζήσῃ ἕνα του θρίαμβον ἀγαπητὸν τοῦ παρελθόντος, καὶ ν' ἀποθάνῃ τριγυρισμένος ἀπὸ φίλους, ἀπὸ πλούσια ὑφάσματα, ἀπὸ κοσμήματα καὶ ἀπὸ τὸν ψίδυρον τῆς λατρείας τοῦ πλήθους!... Μόνον τὸ παραλήρημα ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ πλησίον του τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του...

Ἄν ὁ Οὐάιλδ ὑπῆρξεν ἕνοχος, ποῖος ἐξαγνισμός!...

Ίδου πῶς περιγράφει ὁ La Jeunesse τὴν κηδεῖαν τοῦ ποιητοῦ :

« Δεκατρεῖς ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἀποκαλύπτονται εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ φερέτρου, μία νεκροφόρος ἐξαρθρωμένη σχεδόν, ποῦ διετῆρει ἀκόμη ἴχνη ἀργυροῦ διακόσμου, δύο ἀμάξια κλειστά, ἕνας στέφανος δάφνης, ὀλίγα ἀγριολούλουδα, μία ἐκκλησία χωρὶς νεκροσέντονο, ἡ ὁποία ὑποδέχεται τὸν νεκρὸν ἀπὸ ἕνα πλάγιον προαύλιον, χωρὶς οὔτε ἕνα ἦχον καμπάνας. Ἐνας ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος μόνος λέγει τὴν ἀκολουθίαν, ὁ μεγαλοπρεπὴς χαιρετισμὸς ἐνὸς ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς εἰς τὴν πλατεῖαν Σαιν-Ζερμαίν-Ντε-Πρέ, τρεῖς ρέπορτερ οἱ ὅποιοι μετροῦν τοὺς παρευρισκομένους ὅπως εἰς τὴν ἀνθρωπομετρίαν, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς Γῆς πρὸς ἕνα τέκνον της, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ τὴν ἐξυμνήσῃ καὶ νὰ εὐρύνῃ τὸ ὄνειρόν της· αὐτὸ εἶναι τὸ σιωπηλὸν ἐπιτάφιον χαιρετῶν φαντασμάτων καὶ κάλλους ὑπερτάτου· αὐτὴ εἶναι ἡ συγχώρησις, αὐτὴ ἡ ἀνταμοιβή.

« Κοιμᾶται εἰς τὸ νεκροταφεῖον Μπαγκαί. Οἱ φίλοι του ἐπῆραν ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον ὅπου ἐκατοῖκε μερικὰ πράγματα τοῦ ποιητοῦ. Τὰ

ψεύτικα δόντια του μένου ἀκόμη εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀγοραστῶν. Ὁ ξενοδόχος τὰ ἐκράτησε ἀπέναντι μικροῦ χρέους τοῦ ἐνοικιαστοῦ του. Ὁ Ἄρμπορο Σέραρδ ἔγραψε: « Ἀπέμειναν μόνον ὀλίγα δόντια του δεμένα με χρυσάφι καὶ ὀλίγα ἀριστουργήματα. »

Ἐκτοτε, αὐτὸ τὸ κάλλος τοῦ ἔργου του, ἤρχισε νὰ ἀποκαθιστᾷ τὴν προτέραν του δόξαν. Μετεφράσθη εἰς ὅλας σχεδόν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, ἡ Αὐστρία εἶδαν, καὶ ἡ Ἀγγλία ἐνθυμήθη!, ὅτι ὁ κατὰ δικὸν τοῦ κατέργου ἦτο μέγας ποιητής.

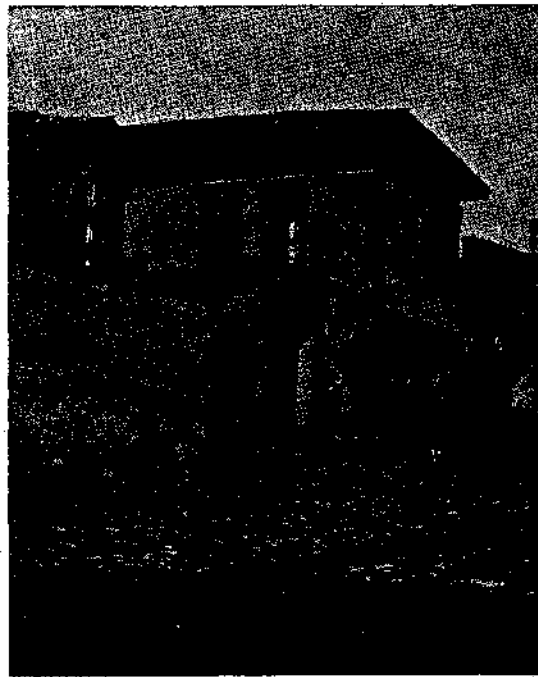
Ἄλλ' αἱ λαμπρότεραι σελίδες του εἶναι ἀπλῶς ὡρὰ ἀντανάκλασις τοῦ ἀνθρώπου. Ἦτο ὁμιλητὴς ὑπεράνθρωπος. Ἐνας στενογράφος, παρακολουθῶν τὴν ὁμιλίαν του, θὰ μᾶς παραέδιδεν ἔργον ὅμοιον τοῦ ὁποῖου δὲν ἔχει ἡ ἀνθρωπότης. Ὅποιος δὲν τὸν ἤκουσε, δὲν φαντάζεται εἰς ποῖον ὕψος ἠμπορεῖ νὰ φθάσῃ ὁ λόγος. Ὑπερέβαλλε τοὺς πλέον φημισμένους ἀριστοτέχνους, ὅσον μία εἰκὼν τοῦ Τισιανοῦ ὑπερβάλλει ἕνα πρόχειρον παιδικὸν σχεδιάσμα.

[Μετάφρασις Κ. Μ.]

Ι. ΙΩΣΗΦ ΠΕΝΩ

ΠΡΟΣΕΝΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΣΤΕΝΗ-ΜΑΧΩ 1904. — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Ν. Μ.

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΤΕΝΗΜΑΧΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Ν. Μ.

ΣΚΕΨΕΙΣ

Τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτος εἶναι βαδύτερον ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου.

Αἱ γυναῖκες, ὅπως κάποιος λέγει, ἀγαποῦν μετὴν ἀκοήν, ἀπαράλλακτα ὅπως οἱ ἄνδρες ἀγαποῦν μετὰ μάτια, ἐὰν ὅπωςδήποτε ἀγαποῦν.

Τίποτε δὲν ὁμοιάζει μετὴν ἀθωότητα ὅσον ἡ ἀδιακρισία.

Ἡ ὡμορφία εἶναι τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπούρεσε νὰ βλάψῃ ὁ χρόνος. Αἱ φιλοσοφίαι καταρρέουν ὅπως ἡ ἄμμος, αἱ δοξασίαι διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην, ἀλλ' ὅτι εἶναι ὠραῖον, εἶναι ἡ χαρὰ ὅλων τῶν ἐποχῶν, εἶναι ἀπόκτημα αἰώνιον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας οἱ ἄνθρωποι φαίνεται ὅτι ἐκλαμβάνουν τὴν ζωὴν ὡς ἐπιστήμην. Δὲν εἶναι ὅμως ἐπιστήμη. Εἶναι ἅγιον μυστήριον. Τὸ ἰδεῶδες της εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὁ ἐξαγνισμὸς της εἶναι ἡ αὐτοθυσία.

Τί κρίμα, ὅτι εἰς τὴν ζωὴν τὰ μαθήματα μᾶς ἔρχονται ὅταν μᾶς εἶνε πλέον περιττά.

Κάθε ἄνθρωπος χάνει τὸν καιρὸν του ζητῶν τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Λοιπόν, τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς εὐρίσκεται ἐν τῇ τέχνῃ.

Προτιμότερον νὰ μυρίσῃς ἕνα ἄνθος παρὰ νὰ θέσῃς τὴν ρίζαν του κάτω ἀπὸ τὸ μικροσκοπίον.

Δὲν ὑπάρχουν καλοὶ ἢ κακοὶ οἴωνοι. Ἡ Τύχη ποτὲ δὲν προειδοποιεῖ, διότι εἶνε πολὺ σοφὴ ἢ πολὺ σκληρὰ.

Δὲν εἶμαι πολὺ βέβαιος ὅτι γνωρίζω ἀκριβῶς τί σημαίνει πραγματικῶς ἀπαισιοδοξία. Ὅτι ὅμως γνωρίζω εἶναι ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐννοήσω τὴν ζωὴν χωρὶς πολλὴν ἀγάπην, οὔτε χωρὶς πολλὴν ἀγάπην ἠμπορῶ νὰ ζῆσω. Ἡ ζωὴ εἶναι ἀγάπη καὶ ὄχι γερμανικὴ φιλοσοφία, ἀδιάφορον τί εἶναι ἡ μέλλουσα ζωὴ.

Τὰ τριανταπέντε εἶναι πολὺ ἐλκυστικὴ ἡλι-

κία. Ἡ κοινωνία τοῦ Λονδίνου εἶναι γεγάτη ἀπὸ γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἀπεφάσισαν νὰ μείνουν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὰ τριανταπέντε.

Ὅτι εἶναι ἀληθινὸν διὰ τὴν τέχνην, εἶναι ἀληθινὸν καὶ διὰ τὴν ζωὴν.

Νεότης! Τίποτε δὲν εἶναι σὰν αὐτὴν. Εἶναι ἀνοησία νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀμαθείας τῶν νέων. Οἱ μόνον ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἀκούω τὴν γνώμην μετὰ σεβασμὸν, εἶναι οἱ πολὺ νεώτεροί μου. Φαίνονται σὰν πρωτοπορεία. Ἡ ζωὴ ἀπεκάλυψε εἰς αὐτοὺς τὸ τελευταῖον της θαῦμα.

Διὰ τῆς τέχνης καὶ μόνον διὰ τῆς τέχνης, ἠμποροῦμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα. Διὰ τῆς τέχνης, καὶ μόνον διὰ τῆς τέχνης, ἠμποροῦμεν νὰ ἀμυνθῶμεν κατὰ τῶν ταπεινῶν κινδύνων τῆς ζωῆς.

Ἡ καλλονὴ εἶναι μία μορφή τῆς μεγαλοφυΐας καὶ εἶναι ἀνωτέρα τῆς μεγαλοφυΐας, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐρμηνείας. Εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλεῖτερα πράγματα τοῦ κόσμου ὅπως τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὅπως ἡ ἀνοιξίς, ἢ ὅπως ἡ ἀντανάκλασις μέσα εἰς σκοτεινὰ ὕδατα τοῦ ἀργυροῦ ἐκείνου κογχυλλίου τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν σελήνην. Δὲν ἠμπορεῖς εἰς τίποτε νὰ τὴν ἀνακρίνῃς διότι ἔχει τὸ θεῖον δῶρον τοῦ βασιλεύειν.

Ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν τοῦ Βάγνερ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην. Εἶναι τόσοσ ὁρνεβῶδης ὥστε ἠμπορεῖς νὰ ὁμιλῇς διαρκῶς χωρὶς νὰ ταρατῆς τοὺς ἄλλους.

Ἡ ἡχὸ εἶναι πολλὰκις ὠραιότερα ἀπὸ τὴν φωνήν, τὴν ὁποῖαν ἐπαναλαμβάνει.

Ὁ κόσμος ἔγινε διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ ὄχι διὰ τὰς γυναῖκας.

Ἐκεῖνοι εἶναι οἱ ἐκλεκτοί, ὅσοι εἰς τὰ ὠραῖα πράγματα βλέπουν μόνον τὸ ὠραῖον.

[Ἐκ τοῦ ἀγγλικῶ]

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΪΛΑ

Η ΜΑΓΕΜΕΝΗ ΛΙΜΝΗ

Στή χώρα κείνη βρισκόταν η μαγεμένη Λίμνη· την έχετε ακούσει; Μιά Λίμνη με νερά γλυκά, αλλά βαριά σαν μολύβι! Γύρω της ήταν δένδρα ψηλά, που έκλιναν μέσα της κορυφές των σαν κοιμισμένα, σαν μαγεμένα! Και μήπως δεν θά ήταν; Λουλούδια και άλλα φυτά ήταν γεμάτος ο τόπος. Βουτημένα πολλά στο νερό και με σκιμμένο το κεφάλι, φαίνονταν ότι ρουφούσαν, ρουφούσαν... "Ήταν πολύ ώραία η Λίμνη, αλλά ήταν μαγεμένη! Κανείς δεν πατούσε εκεί· είχε νεράιδες! Ήταν σιωπηλά τα νερά εκείνα, ίσως η νεράιδα ή Σιωπή βρισκόταν εκεί ή περαστική ήπια νερό!

Πουλιά δεν έμειναν εκεί ποτέ, και ποτέ δεν έπιναν νερό. Μά τα όρνεα όπόταν έκαναν να πλησιάσουν, έφευγαν γρήγορα απ' εκεί με δυνατές φτερουγές! Η Λίμνη ήταν μαγεμένη και αν φαινόταν νεκρή, έκλεινε μέσα της παράδοξες ζωές!

Ο Γιώργος ο Φούλης, ένα καλό παλληκάρι, ήλθε στη χώρα, και αυτός μόνος δεν πίστευε τέτοια πράγματα.

— Και στην πατρίδα μου τα λένε αυτά, αλλά εγώ φύλαξα και τίποτε δεν είδα! Θα πάω να δώ!

"Ένας γέρος καμπουριασμένος απ' τα πολλά τα χρόνια του άπλητησε.

— Πίστευε και μην πᾶς μη μετανοήσης!

— Η χώρα μου γεννά παλληκάρια, που για ό,τι λένε και ό,τι κάνουν δεν μετανοούν ποτέ!

Ήταν νύχτα που ξεκίνησε για τη Μαγεμένη Λίμνη. Ο ούρανός ήταν σκεπασμένος με σύννεφα, αλλά σε πολλές μεριές φαινόταν καθαίριος, λαμπρός. Τα σύννεφα σαν μαύρα φαντάσματα έτρεχαν, έτρεχαν γρήγορα σαν νάπαιζαν κυνηγητό...

Όταν έφθασε, ο ήλιος χτυπούσε στις γυμμένες κορυφές των δένδρων. Η Λίμνη άστραφτε. Τα νερά της ήταν ακίνητα σαν νεκρά, και ένας άτμος έβγαине, σαν κάτω στα βάθη της να έβραζαν μυστηριώδη καζάνια!

Παρατήρησε ο Γιώργος ο Φούλης, ότι ο άνεμος εκεί κοντά δεν φυσούσε, είχε παύσει να φυσά, και έσχιζε καθώς περπατούσε έναν άερα χλιαρό, υγρό! "Άρχισε και την άναπνοή του να μη μπορή να πάρη και αισθάνθηκε και βάρος στο κεφάλι. Σαν νάλεγαν σωστά οι γέροι! "Αλλά τα καλά παλληκάρια της χώρας του Φούλη δεν μετανοούν ποτέ για ό,τι κάνουν!

Πλησίασε ο Φούλης στη μαγεμένη Λίμνη. Μιά πέτρα κύλησε απ' τα πόδια του και έπεσε στη Λίμνη. Την κατάπια. "Αλλά πόσο άργησαν τα νερά της να κλείσουν!

Έκτύπαξε τριγύρω. Είδε όλα ακίνητα, ήσυχά τόσο, που του έφεραν τον φόβο στην καρδιά...

"Όχι, ο Φούλης δεν φοβάται.

Έκτύπαξε κάτω τα νερά. Τα μακρυνά του μουστάκια, ή μορφή του που είδε στο νερό, του έφεραν θάρος. Έξαφνα έτρομαξε. Κάτω στο νερό, αντί να δῆ πάλι την μορφή του μέσα, είδε στη θέσι της μια ξένη μορφή να τον κατάζη... Θέλησε να τραβηχθῆ, αλλά δεν μπόρεσε· ή μορφή που τον κατάζε απ' το νερό, τον κρατούσε! Και ήταν μια μορφή γλυκεία, γλυκεία, με κάτι μάτια άθῶα, αλλά που έβγαζαν και ένα φῶς διαβολικό μαζί!.

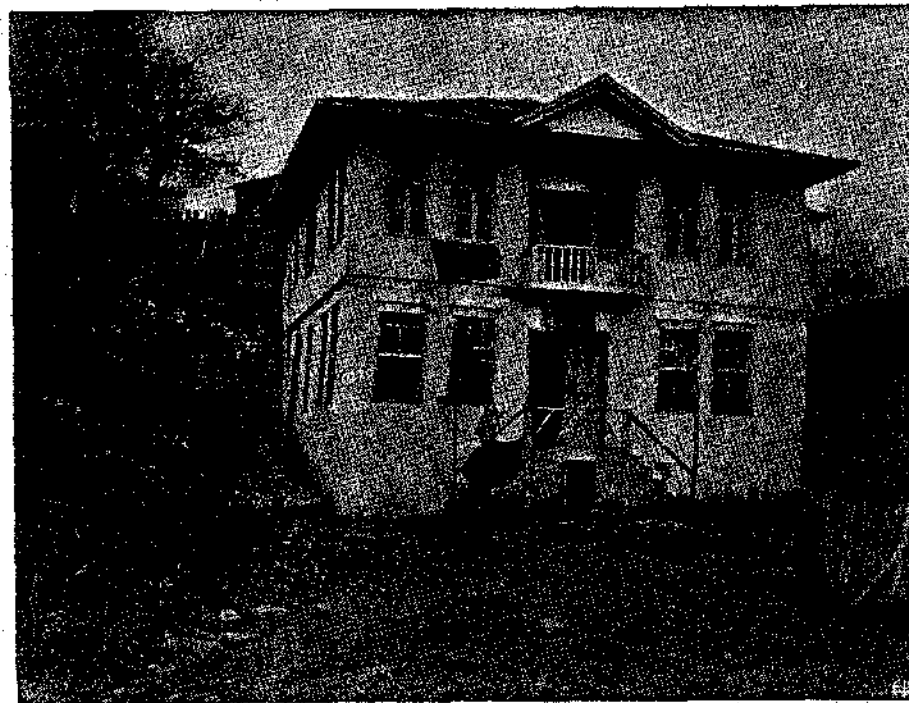
"Ένα γέλιο τότε άκουσε να βγαίνη απ' το νερό, απ' τα καλάμια, απ' τα δένδρα τα γυμμένα στο νερό, απ' τα λουλούδια τα βουτημένα στη Λίμνη· όλα μαζί γελοῦσαν και ταράχθηκαν σαν να τα φύσηξε ξαφνικός άνεμος! Αύτός όμως ούτε κινήθηκε, και έμεινε εκεί γυμμένος στο νερό, κ' εκτύπαζε, εκτύπαζε!.

Την άλλη μέρα ο Φούλης δεν φάνηκε στη χώρα. Τί έγινε ο Φούλης; Όλη η χώρα αυτό ρωτούσε. Ο Φούλης δεν φάνηκε!

Η Μαγεμένη Λίμνη, οι νεράιδες θά τον πήραν, θά τον έπνιξαν! Καλά τοῦλεγαν οι γέροι!

Ο Φούλης χάθηκε!

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ ΑΝΩ ΤΣΟΙΜΑΡΙΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Η. Μ.

Α. ΤΣΕΧΟΦ

Ο ΒΥΣΣΙΝΟΚΗΠΟΣ *

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ 4 ΠΡΑΞΕΙΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Σαλόνι χωρισμένον από την αίθουσαν με στοάν. Είναι αναμμένος πολυέλεος. Ακούεται ή βραϊκή δρχήστρα που παίζει στον προθάλαμον και που αναφέρεται εις την Β' πράξιν. Βράδυ. Στη αίθουσαν χορεύουν grand rond. Φωνή του Πίστικ: — «Promenade à une paire!» Βγαίνουν στο σαλόνι: το πρώτον ζεύγος Πίστικ και Σαρόλotta Ίβάνοβνα, το δεύτερον Τροφίμοφ και Λιονιμπόβ Άνδρέγεβνα, το τρίτον, Άννια και ταχυδρομικός υπάλληλος, το τέταρτον Βάρια και σταθμάρχης του σιδηροδρόμου κ τ λ. Η Βάρια σιροκλαίει και ενῶ χορεύει σπογγίζει τα δάκρυά της. Στο τελευταίον ζεύγος είνε ή Δουπάσσα. Περνοῦν από το σαλόνι, ο Πίστικ φωνάζει: — «Grand rond, balancez!» και «Les cavaliers à genoux et remerciez vos dames!» Ο Φίος με φράκο φέρνει σε δίσκον νερό Σέλις.

Μπαίνουν στο σαλόνι Πίστικ και Τροφίμοφ.

ΠΙΣΤΙΚ. — Είμαι αιματάδης, δυό φορές

* Συνέχεια από σελίδος 307.

μού έχει έλθει κόλπος, με δυσαρεστεί ο χορός. αλλά, όπως λένε, μπήκες στο χορό θά χορέψης. Έχω ύγεια άλογισία. Ο μακαρίτης ο πατέρας μου, πολύ άστειος, Θεός σωθῆς τη ψυχή του, έλεγε για την καταγωγή μας, ότι τάχα το αρχαίον γένος των Συμεώνοφ-Πίστικ κατάγεται από το ίδιο άλογο, που ο Καλιγούλας εκάθισε στη Σύγκλητο... — Κάθεται — Το κακό μονάχα είνε που δεν έχομε λεπτά! Νηστικό άρκουδι δεν χορεύει... το νηστικό σκυλί μονάχα το κρέας πιστεύει... — Ροχαλίζει αλλά άμέσως ξυπνά. — Έτσι κ' εγώ... μόνο για τα χρήματα μπορώ...

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — Και να ίδητε που το όλον σας παρουσιάζει, πράγματι, κάτι τι το άλογισιο.

ΠΙΣΤΙΚ. — Και τί τάχατες... καλό ζωο είνε το άλογο... το άλογο μπορείς να το πουλήσης...

Ακούεται στο διπλανό δωμάτιο που παίζουν μι-

λιάρδο. Στη σάλα κάτω από την καμάρια αναφαίνεται η Βάρια.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — *Περιπαίζων* — 'Η Madame Λοπάχην! 'Η Madame Λοπάχην!...

ΒΑΡΙΑ — *Θυμωμένα*. — 'Ο μαδημένος αφέντης!

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — Μάλιστα, μαδημένος αφέντης και περιφανεύομαι γι' αυτό!

ΒΑΡΙΑ. — *Με μικρόν ρεμβασμόν*. — Νά, ξιμίσωσαν μουσικούς, πώς όμως θά τους πληρώσουν; — *Φεύγει*.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — *Στόν Πίστοικ* — "Αν δσην δραστηριότητα αναπτύξατε σ' δλη σας τή ζωή γιά νά βρῆτε χρήματα νά πληρώσετε τους τόκους, τήν ἐξεραιοποιούσατε γιά κάτι τι άλλο, ἴσως θά εμπορούσατε στό τέλος νά φέρετε τήν γῆν ἄνω κάτω.

ΠΙΣΤΕΙΚ. — 'Ο Νίτσε... ὁ φιλόσοφος... ὁ μέγιστος... ὁ διασημότετος... ὁ μεγάλου νοῦς ἄνθρωπος, λέγει εἰς τὰ ἔργα του, ὅτι μπορεί κανεὶς νά κἀν κίβδηλα χαρτονομίσματα.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — Καὶ σεῖς τὸν ἔχετε διαβάσει τὸν Νίτσε;

ΠΙΣΤΕΙΚ. — Μπά... 'Η κόρη μου ἡ Δάσσα μου τόπε. Στὴν κατάστασι ποῦ βρισκομαι ἐγὼ τώρα καὶ ψεύτικα χαρτονομίσματα σοῦ κάνω... Μεθαύριο ἔχω νά πληρώσω 310 ρούβλια... τὰ 130 τὰ βρῆκα... — *Ψάχνει στὴν τσέπη του ταραγμένος* — Πᾶνε τὰ λεπτά!... "Ἐχασα τὰ λεπτά!... — *Δακρυομένα* — Ποῦ εἶνε τὰ λεπτά; — *Χαρούμενος* — Νά τα, κάτω ἀπ' τὴ φόδρα... Κρύος ἴδρωσ μ' ἔκοψε...

Μπαίνουν Σαρλόττα Ἰβάνοβνα καὶ Λιουμπόβ Ἀνδρέγεβνα.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — *Τραγουδεῖ λαογιγνικὸν τραγοῦδι* — Γιατί ἄργησε τόσο ὁ Λεωνίδας; Τί κάμνει στὴ χώρα; — *Στὴ Δουριάσσα* — Ρωτήσατε τους μουσικούς ἂν θέλουν τσάι...

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — 'Ο πλειστηριασμός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ἔγινε.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Οὔτε ἡ μουσική οὔτε ὁ χορὸς ποῦ κάνομε ἔχουν τὸν τόπο τους... ἀλλὰ δὲν πειράζει... — *Κάθεται καὶ τραγουδεῖ σιγά.*

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — *Δίνει στόν Πίστοικ μιὰ τράπουλα χαριά.* — Ἴδου μιὰ τράπουλα, σημειώσατε ἕνα ὁποιοδήποτε χαρτί.

ΠΙΣΤΕΙΚ. — Τὸ ἐσημεῖωσα.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ — 'Ανακατέφετε τώρα τὴν τράπουλα Καλά. Δόσατέ μου τὴν ἐδῶ, ἀγαπητέ μου κύριε Πίστοικ. Ein, zwei, drei! Τώρα ψάξτε καὶ θά τὸ βρῆτε στὴ διπλανή σας τσέπη...

ΠΙΣΤΕΙΚ. — *Βγάζει ἀπὸ τὴ διπλανή του τσέπη ἕνα χαρτί* — 'Οκτάρι μπιστούνι, αὐτὸ ἦτανε! — *Με θαυμασμόν* — Φαντασθῆτε!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — *Κρατεῖ στὴν παλάμη της τὴν τράπουλα, στόν Τροφίμοφ* — Λέγετε γρήγορα, τί χαρτί εἶν' ἀπὸ πάνω;

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — Μπράβο. Ντάμα μπιστούνι.

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Αὐτὸ εἶνε! — *Στόν Πίστοικ* — Λοιπόν; Τί χαρτί εἶν' ἀπὸ πάνω;

ΠΙΣΤΕΙΚ. — Ἄσσοσ κούπα!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Μάλιστα! — *Κτυπᾷ τὴν παλάμη, ἢ τράπουλα ἐξαφανίζεται* — Τί ὠραῖος καιρὸς ποῦ εἶνε σήμερα... — *Τῆς ἀπαντᾷ μυστηριώδης γυναικεία φωνή, σὺν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ πάτωμα:* «'Ω, ναί, ὁ καιρὸς εἶνε λαμπρός, κυρία» — *Εἶσθε τὸ ὠραῖον μου ἰδανικόν...* — *Φωνή:* «Καὶ σεῖς, Κυρία, μοῦ ἀρέσατε πολὺ».

ΣΙΑΠΡΟΔΡ ΣΤΑΘΜΑΡΧΗΣ. — *Χειροκροτεῖ* — Κυρία ἐγγαστριμυθος, μπράβο!

ΠΙΣΤΕΙΚ. — *Με θαυμασμόν*. — Φαντασθῆτε! Μαγευτικωτάτη Σαρλόττα Ἰβάνοβνα... εἶμαι ἐρωτευμένος μαζί σας...

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Ἐρωτευμένος; — *Σηκώνει τους ὄμους της* — Καὶ μπορείτε σεῖς νά ἐρωτευθῆτε; *Guter Mensch, aber schlechter Musikant.*

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — *Κτυπᾷ στόν ὄμο τὸν Πίστοικ.* — Τί ἄλογο ποῦ εἶσαι...

ΣΑΡΛΟΤΤΑ — Προσεῖτε παρακαλῶ, θά σᾶς κάμω ἀκόμα ἕνα παιγνίδι. — *παίρνει ἀπὸ τὴν καρτέλα ἕνα σάλι.* — Ἴδου ἕνα ὠραῖο σάλι, θέλω νά τὸ πουλήσω... — *Τὸ τινάζει.* — Ποιὸς τ' ἀγοράζει;

ΠΙΣΤΕΙΚ. — *Με θαυμασμόν* — Φαντασθῆτε!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Ein, zwei, drei! — *Σηκώνει γλήγορα τὸ κρεμασμένο σάλι καὶ πίσω ἀπ' αὐτὸ στέκεται ἡ "Αννια," ἢ "Αννια ὑποκλίνεται καὶ πηγαίνει στὴ μητέρα της, τὴν ἀγκαλιάζει καὶ φεύγει πίσω στὴ σάλα, ἐνῶ ὄλοι θαυμάζουν.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — *Χειροκροτεῖ*. — Μπράβο, μπράβο!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Ἀκόμα! Ein, zwei, drei!

Σηκώνει τὸ σάλι καὶ πίσω ἀπ' αὐτὸ στέκεται ἡ Βάρια καὶ χαιρετᾷ.

ΠΙΣΤΕΙΚ. — *Με θαυμασμόν* — Φαντασθῆτε!

ΣΑΡΛΟΤΤΑ. — Ἐτελείωσε! — *Ρίχνει τὸ σάλι ἐπάνω στόν Πίστοικ, ὑποκλίνεται καὶ φεύγει στὴ σάλα.*

ΠΙΣΤΕΙΚ. — *Τρέχει ἀπ' ὀπίσω της* — Κακούργα... Εἶδες τήνε; Εἶδες τήνε; — *Φεύγει.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἀκόμη νᾶρθη. Τί κάνει στὴ χώρα τόσο καιρὸ ἐκεῖ, δὲν καταλαβαίνω! Τώρα ὄλα ἐκεῖ εἶνε τελειωμένα πιά, ἢ τὸ κτῆμα ἐπουλήθη ἢ ὁ πλειστηριασμός δὲν ἔγινε, γιατί νά μᾶς κρατῆ στὴν ἀβεβαιότητα τόσες ὥρες!

ΒΑΡΙΑ — *Προσπαθεῖ νά τὴν παρηγορήσῃ.* — Θά τὸ ἀγόρασε ὁ θεῖος, εἶμαι βέβαιος.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — *Εἰρωνικά.* — Μάλιστα.

ΒΑΡΙΑ. — Ἡ γιαιγιά τοῦ ἔστειλε πληροῦσιο νά τὸ ἀγοράσῃ στόνομά της καὶ νά πάρῃ τὸ χρῆος ἀπάνω της. Τὸ κάνει γιά τὴν "Αννια. Κ' ἐγὼ εἶμαι πεπεισμένη, πὼς ὁ θεῖος με τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θά τὸ πάρῃ.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἡ γιαιγιά ἔστειλε δεκαπέντε χιλιάδες γιά ν' ἀγορασθῆ τὸ κτῆμα στόνομά της, σὲ μᾶς δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνη, αὐτὸ τὸ ποσὸν ὅμως δὲν θά ἔφθανε οὔτε οἱ τόκοι νά πληρωθοῦν. — *Σκεπάζει τὸ πρόσωπο με τὰ χέρια της.* — Σήμερα κρίνεται ἡ τύχη μου, ἡ τύχη.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — *Πειράζει τὴν Βάρια* — Madame Λοπάχην!

ΒΑΡΙΑ. — *Θυμωμένα.* — Αἰώνιε φοιτητή! Δυὸ φορὲς πιά σ' ἔχουν παῦσει ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιον.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Γιατί θυμώνεις, Βάρια; Σὲ πειράζει με τὸν Λοπάχην, τί τάχα; τότε θέλεις — πάρε τον, εἶνε καλὸς ἄνθρωπος ὁ Λοπάχην, δὲν τότε θέλεις — μὴ τὸν πάρῃς; κανένας, παιδάκι μου, δὲν σὲ βιάζει...

ΒΑΡΙΑ. — Σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεσι ἐγὼ, μαμά μου, δίνω μεγάλη σπουδαιότητα, νά σᾶς τὸ πῶ καθαρά. Εἶνε καλὸς ἄνθρωπος, ἔμένα μοῦ ἀρέσει.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — "Ε, πάρε τον λοιπόν, τί περιμένεις; Δὲν ἔννοῶ!

ΒΑΡΙΑ. — Μὰ πάει νά τοῦ κάνω ἐγὼ μόνη μου πρότασι, μαμάκα; Πᾶνε τώρα δυὸ χρόνια ποῦ δὲν παύουν νά μοῦ τότε λένε, κ' αὐ-

τὸς ἢ θά σιωπᾷ ἢ θά χωρατεύῃ. Ἐγὼ καταλαβαίνω, αὐτὸς πλουτίζει, ἔχει τὴς δουλειές του, ἔμένα θά συλλογισθῇ; "Αν εἶχα χρήματα, ἔστω καὶ λίγα, ἔστω κ' ἕκατὸ ρούβλια, θά τὰ πετοῦσα ὄλα καὶ θάφευγα μακριά, θά πήγαινα σὲ μοναστήρι.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — "Ἐξοχα!

ΒΑΡΙΑ. — *Στόν Τροφίμοφ.* — 'Ο φοιτητῆς δὲν πρέπει νά εἶνε ἀνόητος! — *Με ὄφρος μαλακό, δακρυομένα* — Τί ἄσχημος ποῦ γινήκατε, Πετράκη, πὼς ἐγεράσατε! — *Στὴν Λιουμπόβ Ἀνδρέγεβνα* δὲν κλαίει πιά. — Τὸ κακὸ εἶνε, μαμάκα μου, ποῦ δὲ μπορῶ νά κάμω χωρὶς δουλειά. Ἐγὼ πρέπει νάχω πάντα δουλειά στό χέρι.

Μπαίνει ὁ Γιάσσοσ.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — *Μόλις κρατεῖ τὰ γέλια* — 'Ο Ἐπιχόδοφ ἔσπασε τὴ στέκα τοῦ μπιλιάρδου... — *Φεύγει.*

ΒΑΡΙΑ. — Τί δουλειά ἔχει ἐδῶ ὁ Ἐπιχόδοφ; Ποιὸς τοῦ ἐπέτρεψε νά παίξῃ μπιλιάρδο; Δὲν τοὺς καταλαβαίνω αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους... — *Φεύγει.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Μὴ τὴν πειράζετε, Πετράκη, βλέπετε πὼς καὶ χωρὶς αὐτὸ εἶνε πικραμένη.

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — Πολὺ μᾶς κάνει τὴν προκομμένη, χώνεται 'κεῖ ποῦ δὲν τὴν σπέρνουν. "Ὅλο τὸ καλοκαίρι οὔτε ἔμένα, οὔτε τὴν "Αννια ἄφινε ἡσυχῃ, ἐφοβοῦσαν μὴν τύχη κ' ἐρωτευθοῦμε. Τί τήνε μέλει αὐτῆν; Ἐπειτα ἐγὼ δὲν ἔδωσα καμμιά ἀφορμή, εἶμαι τόσο μακριά ἀπὸ χυδαιότητας. Εἶμεθα ἀνώτεροι τοῦ ἔρωτος!

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἐγὼ ὅμως εἶμαι φαίνεται κατωτέρα τοῦ ἔρωτος. — *Πολὺ ταραγμένη* — Γιατί νά μὴν ἔλθῃ ὁ Λεωνίδας; Ἦθελα μονάχα νά ξέρω: ἐπουλήθηκε τὸ κτῆμα ἢ ὄχι; Τόσο ἀπίθανον τὴν φαντάζομαι τὴν δυστυχίαν, ὥστε δὲν ἤξερω μάλιστα τί νά σκεφθῶ, χάνω τὸν νοῦ μου... Μπορῶ τώρα νά ξεφωνήσω... μπορῶ νά κάμω ἀνοησίες. Σώσατέ με σεῖς, Πετράκη... Μιλήσατε τίποτε, μιλήσατε...

ΤΡΟΦΙΜΟΣ. — "Αν ἐπουλήθη σήμερα τὸ κτῆμα ἢ δὲν ἐπουλήθη, δὲν εἶνε τὸ ἴδιον; Ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ εἶνε πρὸ πολλοῦ τελειωμένη, πίσω νά γυρίσῃς δὲ μπορεῖς, ὁ δρόμος ἐκλείσθηκε. Ηουχάσατε. Δὲν πρέπει ν' ἀπατάτε τὸν ἑαυτὸ σας, πρέπει ἔστω καὶ γιά μιὰ φορὰ στὴ

ζωή σας να κτυπάτε την αλήθεια στα μάτια.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — Ποιάν αλήθεια; Σεις βλέπετε πού είναι η αλήθεια και πού είναι το ψέμα, εγώ όμως σαν να έχω χάσει την δρασί μου, τίποτε δεν βλέπω. Έσείς λύετε με θάρρος όλα τα σοβαρά ζητήματα. Αλλά είπατε μου, ίσως τούτο γιατί είσατε ακόμη νέος και δεν έπροφθάσατε να πάθετε από αμφιβολίαν εις τας βλέψεις σας; Κτυπάτε με θάρρος εμπρός, ίσως γιατί δεν βλέπετε και δεν περιμένετε τίποτε φοβερόν, επειδή η ζωή είναι κρυμμένη από τα νεανικά σας μάτια. Είσατε τολμηρότερος, τιμωρότερος, βαθύτερος από μās, αλλά μελετήσατε, φανήτε λίγο μεγαλόψυχος, λυπηθήτε με. Εγώ εγεννήθηκα εδώ, εδώ ξησαν ο πατέρας και η μητέρα μου, ο πάππος μου, αγαπώ αυτό το σπίτι, χωρίς βυσσινόκηπον δεν την έννοώ τη ζωή μου, και αφού είναι πιά τόσο ανάγκη να πουληθῆ, τότε πουλήσατε και μένα μαζί με τον κῆπο. — *Αγκαλιάζει τον Τροφίμοφ και τον φιλεί στο μέτωπο* — *Έπειτα ο γυιός μου επίνγη*! εδώ — *Κλαίει* — *Λυπηθήτε με, καλέ μου, αγαθέ μου άνθρωπε.*

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — Σεις ξέρετε, εγώ σας συμπονῶ με ὅλη μου την καρδιά.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἄλλὰ πρέπει διαφορετικά, διαφορετικά να τὸ εἰπῆτε. — *Βγάζει τὸ μαντήλι της, τῆς πέφτει κάτω ἓνα τηλεγράφημα.* — *Αἰσθάνομαι σήμερα μεγάλο βάρος στην καρδιά μου, δεν μπορείτε να φαντασθῆτε. Μὲ πειραζει ὁ θόρυβος, τρέμει ἡ ψυχὴ μου σὲ κάθε κρότο, τρέμω ὅλη και να ἀποσπρωθῶ στο δωμάτιό μου δεν μπορῶ, τρομάζω να μείνω μόνη. Μὴ με καταδικάζετε, Πετράκη μου. Σας αγαπῶ σαν συγγενῆ μου. Εγὼ εὐχαρίστως θὰ σας ἔδινά την Ἄννια μου, σας δοκίμωμαι, ἀλλὰ παιδί μου, πρέπει να σπουδάσης, πρέπει να τελειώσης τὰς σπουδὰς σου. Καμμιά ἐργασία δεν κάνετε, μονάχα ἡ κακὴ μοίρα πετᾷ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος στο ἄλλο, τί περιέργο πράγμα αὐτό. Δὲν εἶν ἔτσι; αἱ; Και πρέπει να κάμης κάτι με τὰ γένηα σου, να φντρώσουν ὅπως δῆπτε. — *Γελά.* — Ἄστειός εἶσαι ἔτσι!*

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — *Σηκώνει τὸ τηλεγράφημα* — *Εγὼ δὲ θέλω να γείνω ὄρατος.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — Εἶνε τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ Παρίσι. Κάθε μέρα λαμβάνω. Και χθὲς, και σήμερα. Αὐτὸς ὁ ἀγριάνθρωπος ἀρρώστησε πάλι, πάλι ἀσχημα εἶνε. Ζητεῖ να τὸν συγχωρήσω, με παρακαλεῖ να ἔλθῃ,

και ἂν καλορωτήσης, εγὼ ἔπρεπε να πάγω στο Παρίσι να τὸν περιποιηθῶ. Βλέπω αὐστηρὸ τὸ πρόσωπό σας, Πετράκη, ἀλλὰ τί να κάμω, παιδί μου, τί να κάμω, εἶνε ἀρρωστος, μόνος, ἀτυχος, και ποῖος θὰ γυρίσῃ ἐκεῖ να τὸν δῆ, ποῖος θὰ τὸν συγκρατήσῃ ἀπὸ τὰ λάθη, ποῖος θὰ τοῦ δώσῃ στήν ὥρα τὰ φάρμακά του; Και γιατί τάχα να τὸ κρύψω, γιατί να μὴν τὸ πῶ, εγὼ τὸν αγαπῶ, αὐτὸ εἶνε φανερό. Τὸν αγαπῶ, τὸν αγαπῶ. Εἶνε πέτρα στο λαιμό μου, και βυθίζομαι κάτω μαζί της, εγὼ όμως αγαπῶ αὐτὴν τὴν πέτρα και χωρὶς αὐτὴν να ζῆσω δὲ μπορῶ. — *Σφίγγει τὸν Τροφίμοφ τὸ χέρι.* — *Μὴ μοῦ κατομελετάτε, Πετράκη μου, μὴ μοῦ πῆτε τίποτε, μὴ μοῦ πῆτε.*

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — *Δαικνόμενα* — *Μὲ συγχωρεῖτε για τὴν εἰλικρινείά μου, γι' ἀγάπη τοῦ θεοῦ: μα αὐτὸς σας κατάλαψε!*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — Ὅχι, ὄχι, ὄχι, δὲν πρέπει να μιλήτε ἔτσι. . .

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — *Μὰ αὐτὸς εἶνε κακοήθης, μονάχα σεις δεν τὸ ξέρετε αὐτό!* Εἶνε φαῦλος, τιποτένιος. . .

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — *Θυμωμένη ἀλλὰ κρατιέται.* — *Σεις είσατε 26 ἢ 27 ἐτῶν και μένετε ἀκόμη στή δευτέρα τοῦ Γυμνασίου!*

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — Ἔστιω.

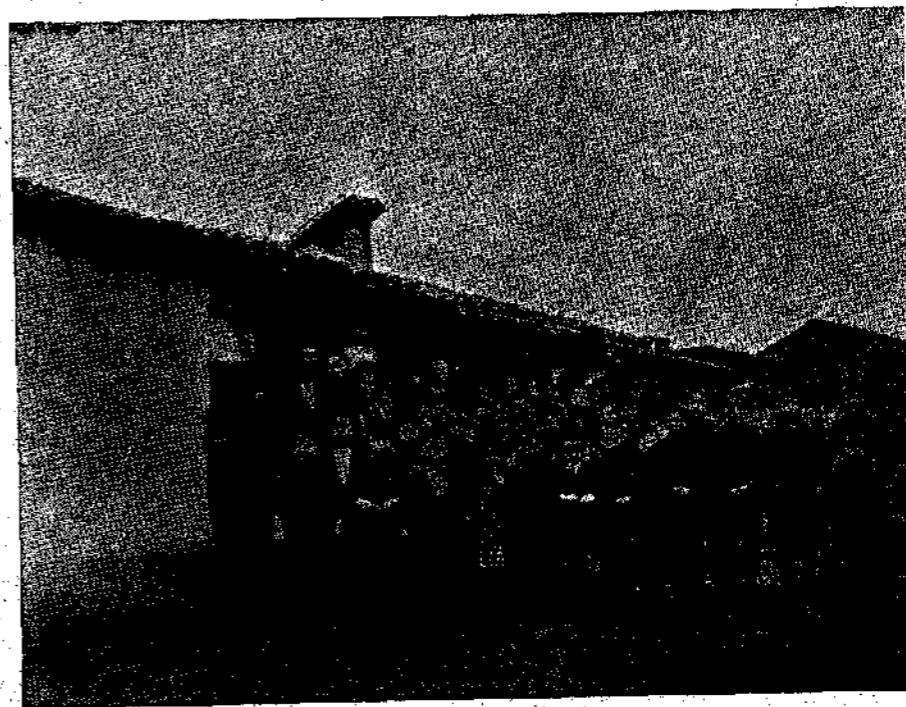
ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — Πρέπει να είσατε ἄνδρας, στήν ἡλικία σας πρέπει κανεὶς να καταλαβαῖνῃ ἐκείνους ποῦ αγαποῦν. Και πρέπει και ὁ ἴδιος να αγαπήσῃ. . . πρέπει να ἐρωτευθῆ — *Θυμωμένη* — *Μάλιστα, μάλιστα!* Και σεις δεν είσαι καθαρὸς, είσατε ἀπλούστατα παστρικόλης, γελοῖος παράξενος, ἀσχημάνθρωπος. . .

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — *Τρομαγμένος* — *Τί εἶν αὐτὰ ποῦ λέγει!!*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — «Εἶμαι ἀνώτερος τοῦ ἐρωτος!» Δὲν είσατε ἀνώτερος τοῦ ἐρωτος, ἀλλὰ, ὅπως λέγει και ὁ ὑπηρέτης μας Φίος, είσατε ἀχαίρευτος. Στήν ἡλικία σας και να μὴν ἔχετε ἐρωμένη! . . .

ΤΡΟΦΙΜΟΦ. — *Τρομαγμένος.* — *Εἶνε φοβερόν! Τί εἶν αὐτὰ ποῦ λέγει;! — Τρέχει στή σάλα και κρατεῖ τὸ κεφάλι με τὰ χέρια του. — Φοβῆ! Δὲν βαστῶ, θὰ φύγω. . . — Φεύγει ἀλλ' ἀμέσως ἐπιστρέφει* — *Ὅλα μεταξὺ μας ἐτελείωσαν!* — *Φεύγει σὸν προθάλαμον.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΑΡΕΓΕΒΝΑ. — *Τοῦ φωνάζει* — *Πετράκη, σταθῆτε! Περιέργος ἄνθρωπος, εγὼ τοῦ χωράτεφα! Πετράκη!*

ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΝΘ ΤΖΟΥΜΑΓΙΑΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Ν. Μ.

ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΤΕΝΗΜΑΧΟΥ ΕΙΣ ΕΚΑΔΟΜΗΝ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Ν. Μ.

Ἀκούεται στὸν προθάλαμον ποῦ κάποιος κατεβαίνει τὴ σάλα βιαστικά κ' ἔξαφνα πέφτει κάτω μὲ κρότον. Ἄννια καὶ Βάρια ξεφωνίζουν, ἀλλὰ ἀμέσως ἀκούονται γέλια.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Τί συνέβη ἐκεῖ; Τρέχει μέσα ἡ Ἄννια

ANNIA. — Γελᾷ — Ὁ Πετρόκης ἔπεσε ἀπὸ τὴ σάλα! — *Φεύγει βιαστικά.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Τί περίεργος αὐτὸς ὁ Πετρόκης.

Ὁ Σταθμάρχης σταματᾷ στὴ μέση τῆς σάλας καὶ διαβάζει τὴν «Αματωλὴν» τοῦ Α. Τολστόη, μόλις διαβάσει μερικὸν στίχον, ἀκούεται ἀπὸ τὸν προθάλαμον βάλς καὶ ἡ ἀνάγνωσις διακόπτεται. Ὅλοι χορεύουν, περνοῦν ἀπὸ τὸν προθάλαμον ὁ Τροφίμοφ, ἡ Ἄννια, ἡ Βάρια καὶ ἡ Λιουμπὸβ Ἀνδρέγεβνα.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἔλα, Πετρόκη... ἔλα, ἀγνή ψυχὴ... σοῦ ζητῶ συγχώρησι... Πάμε νὰ χορέψωμε... — *Χορεύει μὲ τὸν Πετρόκη.*

Ἡ Ἄννια καὶ ἡ Βάρια χορεύουν. Μπαίνει ὁ Φίρς καὶ τοποθετεῖ τὸ ραβδί του κοντὰ στὴν πλαγιὴ θύρα. Ὁ Γιάσας μπαίνει κ' αὐτὸς ἀπὸ τὸ σαλόνι καὶ κυττάζει τὸν χορὸ.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Τί ἔχεις, παπποῦ;

ΦΙΡΣ. — Δὲν μπορῶ. Ἄλλη φορὰ, στοὺς χοροὺς ποῦ δίναμε ἐχόρευαν στατηγοί, ναύαρχοι, καὶ τώρα στέλνομε καὶ προσκαλοῦμε τὸν ὑπάλληλο τοῦ ταχυδρομείου καὶ τὸ Σταθμάρχη κ' αὐτοὶ χωρὶς προθυμία ἔρχονται. Αἰσθάνομαι πιά ἀδυναμία. Ὁ ἀφέντης, ὁ μακαρίτης ὁ παπποῦς, δλους τοὺς ἐγιάτρευε μὲ βουλοκέρι, ἀπ' ὅλες τῆς ἀρώστειας. Ἐγὼ παίρνω βουλοκέρι κάθε μέρα εἴκοσι τώρα χρόνια, ἴσως καὶ περισσότερα· αὐτὸ ἴσως μὲ κρατεῖ στὴ ζωὴ.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Σὲ βαρεθήκαμε πιά, παπποῦ. — *Χασμᾷται* — Καλὰ θὰ ἦταν νὰ φοφήσης πιδ γλήγορα.

ΦΙΡΣ. — Ἐοῦ... ἀχαίρευτε — *Μουρμουρίζει.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Μεγαί. Θὰ καθίσω... — *Κάθεται* — Ἐκουράσθηκα.

Μπαίνει ἡ Ἄννια

ANNIA. — *Ταραγμένη* — Στὸ μαγερεῖο κάποιος ἄνθρωπος εἶπε, πῶς ὁ βυσινοκόητος ἐπουλήθηκε πιά σήμερα.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ποιὸς τὸν πῆρε;

ANNIA. — Δὲν εἶπε ποιὸς. Ἐφυγε. — *Χορεύουν μὲ τὸν Τροφίμοφ, καὶ φεύγουν στὴ σάλα.*

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Ἐνας κάποιος γέρος ἐφλυαροῦσε ἐκεῖ. Ἔνεος.

ΦΙΡΣ. — Κι' ὁ Λεωνίδας Ἀνδρέιτς δὲν ἐφάνηκε ἀκόμη. Πῆρε τὸ ἐλαφρὸ του παλτό, καὶ νὰ δῆς ποῦ

θὰ κρουολογήσῃ. Ποῦν' τὰ νειάτα ποῦν' τὰ κάλλη.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Πάω, πεθαίνω. Πηγαίνετε, Γιάσας, νὰ μάθετε σὲ ποιὸν ἐπουλήθηκε.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Μὰ ὁ γέρος εἶνε τώρα πολλὴ ὄρα ποῦφυγε. — *Γελᾷ.*

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Τί ἔχετε καὶ γελᾶτε; Ἡ χαρὰ σᾶς ἐπῆρε;

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Παραπολὺ γελοῖος εἶνε αὐτὸς ὁ Ἐπιχόδοφ, μπόσκικος ἄνθρωπος. Εἰκοσιδύο κακομοιριάς.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Δὲν μοῦ λές, Φίρς, ἂν πουλήσουν τὸ κτήμα, ποῦ θὰ πᾶς ἐσὺ;

ΦΙΡΣ. — Ὅπου μὲ προστάξετε, ἐκεῖ θὰ πάγω.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Γιατί εἶν' ἔτσι τὸ πρόσωπό σου; Εἶσαι ἀρρώστος; Καλὰ θὰ ἔκανες, ξέρεις, νὰ πᾶς νὰ κοιμηθῆς...

ΦΙΡΣ. — Μάλιστα... — *Μὲ εἰρωνεῖα* — Νὰ πάω νὰ κοιμηθῶ, καὶ χωρὶς ἐμένα ποὺς θὰ σερβίση, ποὺς θὰ διατάξῃ; Ἐνας εἶμαι σ' ὅλο τὸ σπίτι.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — Λιουμπὸβ Ἀνδρέγεβνα, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς παρακαλέσω κάτι τι. Ἄν ξαναπαῖτε πάλι στὸ Παρίσι, νὰ μοῦ κάνετε τὴ χάρι νὰ μὲ πάρετε μαζί σας. Γιὰ νὰ μείνω ἐδῶ μοῦ εἶνε ἀδύνατο. — *Βλέπει γύρω του, μὲ χαμηλὴ φωνή.* — Τί θέλετε νὰ τὰ λέμε, τὸ βλέπετε μόνη σας, τόπος ἀπολίτιστος, λαὸς ἀνήθικος, ἔπειτα στενοχώρια, κουζίνα ἐλεινή, εἶνε κ' αὐτὸς ὁ Φίρς ποῦ περπατεῖ καὶ παραμιλεῖ ἀκατανόητα λόγια. Πάρετέ με μαζί σας, κάμετέ μου τὴ χάρι!

Μπαίνει ὁ Πίστου.

ΠΙΣΤΣΙΚ. — Ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς παρακαλέσω, ὄφραιωτάτη μου κυρία... ἕνα βαλοσκι... — *Ἡ Λιουμπὸβ Ἀνδρέγεβνα πηγαινέει κοντὰ του* — Μαγευτικωτάτη μου, τὰ 180 ὀμωσ ρούβλια τὰ θέλω ἀπὸ σᾶς... Θὰ μοῦ τὰ δώσετε... — *Χορεύει* — 180 ρουβλάκια... — *Περνοῦν στὴ σάλα.*

ΓΙΑΣΣΑΣ. — *Τραγουδεῖ σιγαρά.* — «Τὴν ταραχὴ δὲν νοιάθεις τῆς ψυχῆς μου»...

Στὴ σάλα ἄνθρωπος μὲ στακτὴ ψηλὸ καπέλλο, καὶ καθυλιε πανταλόνι κινεῖ τὰ χέρια καὶ πηδᾷ. Φωναί: Μπράβο, Σαρλόττα Ἰβάνοβνα.

ΛΟΥΝΙΑΣΣΑ. — *Σταματᾷ γὰ νὰ πονδραρισθῆ.* — Ἡ μικρὰ κυρία μ' ἐπρόσταξε νὰ χορέψω — καβαλιέροι πολλοὶ καὶ λίγαις ντάμας. — κ' ἐμένα ἀπὸ τὸ χορὸ ζαλιόθηκε τὸ κεφάλι μου, κτυπᾷ ἡ καρδιά μου, Φίρς Νικολάγεβιτς, καὶ μοῦ 'πε τώρα ὁ ὑπάλληλος τοῦ

ταχυδρομείου τέτοια πράματα, ποῦ πιάσθηκα ἢ ἀναπνοή μου.

ΦΙΡΣ. — Καὶ τί σοῦ εἶπε;

ΛΟΥΝΙΑΣΣΑ. — Εἰσθε, λέει, σὰν λουλουδάκι.

ΓΙΑΣΣΑΣ. — *Χασμᾷται* — Χωριاتی!... — *Φεύγει.*

ΛΟΥΝΙΑΣΣΑ. — Σὰν λουλουδάκι... Ἐγὼ εἶμαι τόσο λεπτὸ κορίτσι, καὶ μ' ἀρέσουν φοβερὰ τὰ τρυφερὰ λόγια.

ΦΙΡΣ. — Θὰ μπερδευθῆς.

Μπαίνει ὁ Ἐπιχόδοφ.

ΕΠΙΧΟΔΟΦ. — Ἔσεῖς, Εὐδοκία Θεόδωροβνα, δὲν σᾶς ἀρέσει νὰ μὲ βλέπετε... σὰν νὰ εἶμαι κανένα ζωφίον — *Ἀναστενάζει* — Αἴ, ζωὴ!

ΛΟΥΝΙΑΣΣΑ. — Τί ἀγαπάτε;

ΕΠΙΧΟΔΟΦ. — Μὰ βέβαια, ἴσως ἔχετε καὶ δίκαιο. — *Ἀναστενάζει* — Μὰ βέβαια, ἂν κωτάξῃ κανεὶς ὑπὸ τὴν ἐποψιν, τότε, μπορῶ νὰ πῶ, μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὴν εὐκρίνειαν, μὲ ἐφέρατε εἰς κατάστασιν διαθέσεως. Ἐγὼ τὴν εἶδα τὴν τύχη μου, κάθε μέρα ἀδύνατο νὰ μὴ μοῦ συμβῆ καὶ μιὰ κακομοιριά· ἐγὼ πιά πρὸ πολλοῦ τὰ ἐσυνήθισα αὐτὰ καὶ μὲ χαμόγελο βλέπω τὴ μοῖρα μου. Μοῦ ἐδώσατε λόγο, ἂν κ' ἐγώ...

ΛΟΥΝΙΑΣΣΑ. — Σᾶς παρακαλῶ, μιλοῦμε ὕστερα, τώρα ἀφήσετέ με ἤσυχη. Τώρα ἐγὼ ὄνειροπολῶ... — *Παίζει μὲ τὸ ριπίδι της.*

ΕΠΙΧΟΔΟΦ. — Κάθε μέρα καὶ κακομοιριά, μπορῶ νὰ εἰπῶ ἐγὼ χαμογελῶ, γελῶ μάλιστα.

Μπαίνει ἀπὸ τὴ σάλα ἡ Βάρια.

ΒΑΡΙΑ. — Ἀκόμη δὲν ἔφυγες, Συμεών; Τί παράλογος ἄνθρωπος ποῦ εἶσαι ἀλήθεια. — *Στὴ Λουνιάσσα* — Πήγαν' ἀπὸ δῶ, Λουνιάσσα. — *Στὸν Ἐπιχόδοφ* — Πότε μπιλιάρδο παίζεις καὶ σπάζεις τὴ στέκα, καὶ πότε στὸ σαλόνι πηγαινοέρχεται σὰν μουσαφίρης.

ΕΠΙΧΟΔΟΦ. — Μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὴν ἐκφρασιν, ἀλλὰ σεῖς δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ μοῦ κάνετε παρατήρησι.

ΒΑΡΙΑ. — Ἐγὼ δὲν σοῦ κάνω παρατήρησι σοῦ μιλῶ. Δὲν κάνεις ἄλλο παρὰ νὰ πηγαινοέρχεται ἐδῶ κ' ἐκεῖ χωρὶς νὰ κάνης καμμιά δουλειά. Ἐχομε γραμματικὸ καὶ γιατί τὸν ἔχομε;

ΕΠΙΧΟΔΟΦ. — *Προσβεβλημένος* — Ἄν ἐργάζομαι, ἂν περπατῶ, ἂν τρώγω, ἂν παίζω μπιλιάρδο, αὐτὸ εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὸ κρίνουν οἱ ἄνθρωποι ποῦ καταλαβαίνουν καὶ οἱ ἀνώτεροι.

ΒΑΡΙΑ. — Τολμᾶς νὰ μοῦ τὸ λές αὐτό;! Τολμᾶς; Ὡστε θὰ εἶπῃ, ἐγὼ δὲν καταλαβαί-

νω τίποτε! Ξεκουμπήσου ἀπ' ἐδῶ! Ἀμέσως! **ΕΠΙΧΟΔΟΦ.** — *Δειλιάσας* — Παρακαλῶ νὰ ἐκφραζεσθε μὲ εὐγενέστερον τρόπο.

ΒΑΡΙΑ. — *Ἐξω φρονῶν.* — Στὴ στιγμή νὰ φύγῃς ἀπ' ἐδῶ! Ἐξώ! Εἰκοσιδύο κακομοιριάς! Οὔτε νὰ πατήσης τὸ πόδι σου ἐδῶ! Οὔτε νὰ σὲ δοῦν τὰ μάτια μου! — Ὁ Ἐπιχόδοφ ἐβγήκε. Πίσω ἀπὸ τὴν θύρα ἡ φωνὴ του: «Θὰ κάμω παράπονα ἐναντίον σας». — Τί, πίσω ἔρχεσαι; — *Ἀρπάζει τὸ ραβδί, ποῦ εἶχε βάλει κοντὰ στὴν θύρα ὁ Φίρς.* — Ἔλα... Ἔλα... Ἔλα... νὰ σοῦ δεῖξω ἐγώ... Ἄ, ἔρχεσαι; Ἐρχεσαι; Νά, λοιπόν... — *Κατεβάζει τὸ ραβδί, ἐκείνη τὴν ὄρα μπαίνει ὁ Λοπάχην.*

ΛΟΠΑΧΗΝ. — Σᾶς εἶμαι ὑπόχρεος.

ΒΑΡΙΑ. — *Θυμωμένα καὶ εἰρωνικά.* — Μὲ συγχω εἶτε!...

ΛΟΠΑΧΗΝ. — Ἄ, δὲν πειράζει. Σᾶς εὐ-εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ὄφραϊο τραταμέντο.

ΒΑΡΙΑ. — Ἄ, μπᾶ, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. — *Φεύγει, ἔπειτα γυρίζει καὶ βλέπει καὶ ἐρωτᾷ μαλακά.* — Μήπως σᾶς ἐκτύπησα;

ΛΟΠΑΧΗΝ. — Ὅχι, δὲν εἶνε τίποτε. Θὰ γίνῃ ὁμως ἕνα καρῦδι τεράστιο.

ΦΩΝΑΙ ΣΤΗ ΣΑΛΑ. — Ὁ Λοπάχην ἦρθε! Ὁ Ἐρμολαί Ἀλεξέιτς!

ΠΙΣΤΣΙΚ. — Σὰν τὰ χιόνια τὰ μαγιάτικα! — *Φιλιέται μὲ τὸν Λοπάχην* — Κονιάκ μυρζικεῖς, φίλιτάτε μου. Κ' ἐμεῖς ἐδῶ τὸ γλεντίζομε.

Μπαίνει ἡ Λιουμπὸβ Ἀνδρέγεβνα.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Ἔσεῖς εἰσασθε, Ἐρμολαί Ἀλεξέιτς. Γιατί ἀργήσατε τόσο; Ποῦ εἶνε ὁ Λεωνίδας;

ΛΟΠΑΧΗΝ. — Ὁ Λεωνίδας Ἀνδρέιτς ἦρθε μαζί μου, ἔρχεται...

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Αἴ, λοιπόν; Ἐγὶνε ὁ πλειστηριασμός; Λέγετε λοιπόν!

ΛΟΠΑΧΗΝ. — *Ντροπαλά, φοβεῖται νὰ φανερώσῃ τὴν χαρὰ του.* — Ὁ πλειστηριασμός ἐτελείωσε κ' ἐκεῖ κοντὰ στὴς τέσσερες... Ἐχάσαμε τὸ τραῖνο καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ περμένωμε ἕως τῆς ἐννιάμισῃ — *Ἀνασαινε βαρειά.* — Ὄψ! Τὸ κεφάλι μου εἶνε λίγο ζαλισμένο...

Μπαίνει ὁ Γάγεφ, στὸ δεξιὸν τοῦ χέρι κρατεῖ φῶνια, μὲ τὸ ἀριστερὸ σφουγγίζει τὰ δακρυά του.

ΛΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Αἴ, Λεωνίδα; Λοιπὸν Λεωνίδα; — *Ἀνωτόμωνα, δακρυοσμένα* — Κάνε γρήγορα, γι' ἀγάπη τοῦ Θεοῦ...

ΓΑΓΕΦ. — *Τίποτε δὲν τῆς ἀποκρίνεται καὶ*

κουνεί μονάχα τὸ χέρι του. Στὸν Φίος. — Νά, πάρε... Ἐχει μέσα χαριὰ, ρέγγες τοῦ Κερ-
τσιοῦ... Δὲν ἔφαγα σήμερα τίποτε... Ὑπέ-
φερα πολὺ σήμερα! — Ἡ θύρα στὴ σάλα τοῦ
μπιλιάρδου εἶνε ἀνοικτὴ, ἀκούεται ὁ κτύπος
τῶν σφαιρῶν καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Γιάσσα «Ἐφτά
καὶ δεκαεφτά». Ὁ Γάγερ ἀλλάζει ἔκφραση, δὲν
κλαίει πιά. — Ἐκουράσθηκα φοβερά. Μοῦ
δίνεις, Φίος, ν' ἀλλάξω. — Φεύγει μέσα ἀπὸ
τὴ σάλα, ὁ Φίος τὸν ἀκολουθεῖ.

ΠΙΣΤΕΙΚ — Τί ἔγινε λοιπὸν μετὰ τὸν πλει-
στηριασμό; Λέγε λοιπὸν!

ΔΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ — Ἐπουλήθηκα
ὁ βυσσινόκηπος;

ΔΟΠΑΧΗΝ. — Ἐπουλήθηκα.

ΔΙΟΥΜΠΟΒ ΑΝΔΡΕΓΕΒΝΑ. — Καὶ ποιὸς
τὸν ἐπῆρε;

ΔΟΠΑΧΗΝ. — Ἐγὼ τὸν ἐπῆρα. — Διακοπή.

Ἡ Διουμπόβ Ἀνδρέγεβνα εἶνε κατωπενοχωρη-
μένη. Θὰ ἔπερτε, ἂν δὲν ἔστέκετο κοντὰ στὴν πολυ-
θρόνα καὶ στὸ τραπέζι. Ἡ Βαρία βγάζει ἀπὸ τὴ μέ-
ση της τὰ κλειδιά, τὰ πετᾷ κάτω μέσ' στη μέση τοῦ
σαλονιοῦ καὶ φεύγει.

ΔΟΠΑΧΗΝ. — Ἐγὼ τὸν ἐπῆρα! Σταθῆτε,
κύριοι, κάμετέ μου τὴ χάρι, ἐσκοτίσθηκα τὸ
κεφάλι μου, δὲ μπορῶ νὰ μιλήσω... — Γελᾷ.
— Ἦρθαμε στὸν πλειστηριασμό, ὁ Δεριγάνοφ
ἦτανε πιά ἐκεῖ. Ὁ Λεωνίδας Ἀνδρέιτς δὲν
εἶχε παρὰ δεκαπέντε χιλιάδες, καὶ ὁ Δεριγάνοφ
ἐπλειοδόθησε ἀπάνω ἀπὸ τὸ χρέος τριάντα.
Βλέπω πῶς ἡ δριυλεῖα εἶνε τέτοια, πιάνομαι
μαζὶ του, πλειοδοτῶ σαράντα. Αὐτὸς σαραν-
ταπέντε. Πενήνταπέντε ἐγώ. Ποῦ θὰ πῆ αὐτὸς
ἀνέβαινε πέντε, ἐγὼ δέκα... Λοιπὸν ἐτελείωσε.
Ἀπάνω ἀπὸ τὸ χρέος ἐγὼ ἐπλειοδόθησα ἐνε-
νήντα κ' ἔμεινε ἀπάνω μου. Ὁ βυσσινόκη-
πος τώρα εἶνε δικός μου! Δικός μου! — Γελᾷ.
— Θεέ μου καὶ Κύριε, ὁ βυσσινόκηπος δικός
μου. Πῆτε με πῶς εἶμαι μεθυσμένος, πῶς ἔχα-
σα τὸν νοῦ μου, πῶς ὄλα αὐτὰ τὰ φαντάζο-
μαι... — Κτυπᾷ μετὰ τὰ πόδια του. — Μὴ με
περιγελάτε! Ἄν' ὁ πατέρας καὶ ὁ παππούς μου
ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μνημα κ' ἔβλεπαν ὅτι συμ-
βαίνει, πῶς ὁ Ἐρμόλαος των, ὁ δαρμένος, ὁ
μισογραμματισμένος Ἐρμόλαος, ποῦ ἔτρεχε
τὸν χειμῶνα ξυπόλιτος, πῶς αὐτὸς ὁ ἴδιος
Ἐρμόλαος ἀγόρασε κτήμα, ποῦ ὠραιότερο
ἀπ' αὐτὸ στὸν κόσμον δὲν ὑπάρχει. Ἀγόρασα
τὸ κτήμα ποῦ ὁ παππούς καὶ ὁ πατέρας μου
ἦταν μέσα σκλάβοι, ποῦ δὲν τοὺς ἀφινάν οὔτε
στὸ μαγειρεῖο μέσα νὰ μπούνε. Κοιμοῦμαι,
αὐτὸ μονάχα τὸ φαντάζομαι, αὐτὸ μονάχα φαί-

νεται... εἶνε καρπὸς τῆς φαντασίας σας, σκε-
πασμένο μετὰ τὸ σκότος τοῦ ἀγνώστου... —
Σηκώνει τὰ κλειδιά, χαμογελᾷ χαϊδευτικὰ —
Ἐπέταξε τὰ κλειδιά, θέλει νὰ δεῖξῃ, πῶς δὲν
εἶνε πιά νοικοκυρὰ ἐδῶ μέσα... — Κουδου-
νίζει τὰ κλειδιά — Αἴ, τὸ ἴδιον κάνει. — Ἀ-
κούεται ποῦ κουρδίζονται τὰ ὄργανα τῆς ὀρχή-
στρας — Αἴ, μουζικάντες, παίζετε, θέλω νὰ
σᾶς ἀκούσω! Ἐλάτε ὄλοι νὰ ἴδῃτε τὸν Ἐρ-
μολαί Λοπάχην ποῦ θὰ βάλῃ τσεκούρι στὸν
βυσσινόκηπο, ποῦ θὰ πέφτουν στὴ γῆ τὰ δέν-
δρα! Θὰ κτίσωμε ἐμεῖς ἐδῶ ἔξοχες καὶ τὰ
ἐγγόνια καὶ παραγγόνια μας θὰ ἰδοῦν ἐδῶ
νέαν ζωὴν... Παίξε, μουσικὴ!

Παίζει ἡ μουσικὴ. Ἡ Διουμπόβ Ἀνδρέγεβνα ἔπεσε
στὴν καρτέλα καὶ κλαίει πικρά.

ΔΟΠΑΧΗΝ. — Γιατί, γιατί νὰ μὴ μ' ἀκούσετε;
Φτωχὴ μου, καλὴ μου, πίσω δὲν γυρῶζει τώρα
— Μὲ δάκρυα — ὦ, νὰ περάσουν αὐτὰ τὸ
γληγορότερο, ν' ἀλλάξῃ μιά ὥρ' ἀρχήτερα ἢ
ἀκατάστατη, ἢ δυστυχισμένη ζωὴ μας.

ΠΙΣΤΕΙΚ. — Κλαίει. — Πᾶμε στὸν κῆπο, ἄς
μείνῃ μόνῃ... Πᾶμε... — Τὴν ὀδηγεῖ στὴ σάλα.

ΔΟΠΑΧΗΝ. — Μὰ τί κάνουν; Μουσικὴ,
παίξε δυνατὰ! Νὰ γίνῃ δπως θέλω ἐγώ! —
Μὲ εἰρωνεία — Ἐρχεται ὁ νέος κτηματίας, ὁ
κύριος τοῦ βυσσινόκηπου! — Σπρώχνει χωρὶς
νὰ τὸ θέλῃ τὸ τραπέζι, παρὰ λίγο νὰ τὸ ἀναπο-
γυρῶσῃ — Γιὰ ὄλα μπορῶ νὰ πληρώσω.

Φεύγει μετὰ τὸν Πίστακ. Στὴ σάλα καὶ στὸ σαλόνι
δὲν μένει ἄλλος κανεὶς παρὰ ἡ Διουμπόβ Ἀνδρέγεβ-
να ποῦ κάθεται συμμαζεμένη καὶ κλαίει πικρά. Ἡ
μουσικὴ παίζει σιγαλά. Μπαίνουν βιαστικὰ ἡ Ἄννια
καὶ ὁ Τροφίμοφ. Ἡ Ἄννια πλησιάζει τὴν μητέρα
της καὶ στέκεται μπροστὰ τῆς γονατιστὴ. Ὁ Τροφί-
μοφ στέκεται στὴν εἰσοδὸ τῆς σάλας.

ΑΝΝΙΑ. — Μαμά!... Μαμά, κλαίεις; Ἀ-
γαπημένη μου, καλὴ μου, ἀγαθὴ μου μαμά,
ἐγὼ σ' ἀγαπῶ... ἐγὼ σ' εὐλογῶ. Ὁ βυσσινό-
κηπος ἐπουλήθηκα δὲν ὑπάρχει πιά, εἶν ἀλή-
θεια, ἀλήθεια, ἀλλὰ μὴν κλαῖς, μαμά μου, σοῦ
ἔμεινε ἐμπρὸς ἡ ζωὴ, σοῦ ἔμεινε ἡ καλὴ, ἡ κα-
θάρια σου ψυχὴ!... Πᾶμε μαζὶ, πᾶμε, ἀγα-
πημένη μου, πᾶμε ἀπ' ἐδῶ!... Θὰ φυτέψωμε
νέον κῆπον, λαμπρότερον ἀπ' αὐτόν, θὰ τὸ
ἴδῃς, πᾶμε, καὶ ἡ χαρὰ ἡ ἡσυχία, ἡ βαθεῖα χαρὰ
θὰ κατέβῃ στὴν ψυχὴ σου σάν ἥλιος ποῦ βασι-
λεύει τὸ βράδυ, καὶ θὰ χαμογελάσῃ τὸ χεῖλι σου
μαμά μου! Πᾶμε, ἀγαπημένη μου! Πᾶμε!...

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Γ' ΠΡΑΞΕΩΣ

[Ἐκ τοῦ ρωσικοῦ] ΑΓΑΘ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΕΜΗ: ΕΞΩΤΙΚΑ—ΑΠΟΣΤ.
ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΥ: Ο ΔΡΟΜΟΣ ΦΕΡΝΕΙ—ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ι ΒΑΡΝΑΛΗ· ΚΗΡΗΘΡΕΣ—
ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΔΙΤΗ· ΕΥΡΗΠΙΑΗ ΜΗΔΕΙΑ
— ΑΔΕΣΑΝΑΡΟΥ ΚΑΣΣΑΡΓΗ: ΕΥΡΗΠΙΑΟΥ
ΤΡΩΙΑΔΕΣ.

Πόσοι σίχοι αὐτὸν τὸν χρόνον! Τὸ 1905
ἀπὸ τὰς πρώτας τοῦ ἡμέρας, ἂν τοῦ προ-
θέσωμεν καὶ τὰς παραμονάς του, προημενύεται
ἓνα ἔτος ποιητικόν. Τὰ ἐλξερβιανὰ στοιχεῖα, τὰ
πολύχρωμα ἐξώφυλλα, τὰ διαφανῆ καλύμματα
καὶ ἡ χρωματιστὴ μελάνη, θριαμβεύουν. Ζήτη
ἢ Ποίησις!

Ὁ κ. Ἰωάννης Πολέμης, ὁ περιπαθὴς τρα-
γουδιστὴς τῆς ἀγάπης, μᾶς ἐξαφνίζει μετὰ μίαν
μαλλιαρὴν, ἐκστατικὴν καὶ ἀγρίαν Μέδου-
σαν, εἰς τὸ ἐξώφυλλον του, ἱκανὴν νὰ φέρῃ
ὑστερισμοὺς εἰς ὄλας τὰς περιπαθεῖς ἀναγνω-
στρίας του, καὶ μετὰ μίαν ἀφιέρωσιν πρὸς τὸν
ἀγαπητόν του κ. Δ. Πετροκόκκινον, συνεργά-
την διακεκριμένον τοῦ «Νουμά» καὶ συγγρα-
φεᾶ ἀπολογιῶν ψυχαρικῶν, πρὸς τὸν ὁποῖον
ἔχομεν τελευταίως ἀθροῦς ἀφιερώσεις τοῦ κ.
Ψυχάρη, τοῦ Ἐρμονα, τοῦ Παλαμά καὶ ὄλων
τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποῖους ὑποθέτω ὅτι δὲν
ἀνέχεται πολὺ ἡ αἰσθητικὴ τοῦ κ. Πολέμη. Ὅλ'
αὐτὰ εἶνε ἀσήμαντα βεβαίως, ἱκανὰ ὅμως νὰ
ἐμβάλουν εἰς ἀνησυχίας τὸ κοινὸν τοῦ ποιη-
τοῦ τῶν «Ἐξωτικῶν».

Διότι ὁ κ. Πολέμης ἔχει τὸ κοινόν του, ὅσον
ἓνας ποιητὴς εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ κοινόν του
εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ τὸ κοινόν τοῦ κ. Πολέμη
εἶνε ὠρισμένως μεγαλειότερον, πλατύτερον, ἀφθο-
νότερον ἀπὸ τὸ κοινόν τοῦ Παλαμά, τοῦ Πορ-
φύρα, τοῦ Γουλάρη. Πράγμα ὄχι ἀξιοκατα-
φρόνητον. Ὁ κ. Πολέμης τώρα μετὰ τὰ τελευ-
ταῖα του ποιήματα ἐμφανίζεται ὀλίγον ἀπει-
λητικὸς διὰ τὴν δόξαν, τὴν μετρίαν καὶ τὴν
πτωχικὴν τῶν ἄλλων, προσπαθεῖ νὰ καταπα-
τήσῃ τὰ οἰκόπεδά των καὶ ἡ ἀπληστία του φο-
βοῦμαι μήπως τοῦ ἐλαττώσῃ τὴν ἐπιρροὴν του
εἰς τὸ κόμμα του, χωρὶς νὰ τοῦ προσθέσῃ
πολλὰ κεφάλαια ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴν δημοτικότητα
τῶν ἄλλων.

Σᾶς βεβαιῶνω ὅτι δὲν ἀστειεύομαι καθόλου,

οὔτε εἶμαι προκατειλημμένος ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλον
καὶ τὴν ἀφιέρωσιν, ἔξ ἐναντίας μάλιστα εἶμαι
συγκεκριμένος ἀπὸ τὸν ποιητικὸν ἐπίλογον τοῦ
βιβλίου αὐτοῦ, ἓνα ἐπίλογον ἀποτεινόμενον
πρὸς τὰ «ὄμορφα χεῖλη, γλυκογέλαστα» καὶ
πρὸς τὰ «μάτια τὰ καλόγνωμα», ἀπὸ τὰ ὁποῖα
ὁ ποιητὴς ζητεῖ τὸ ἀντίδοτον διὰ τὸ δηλητή-
ριον τὸ ὁποῖον θὰ σταῆσιν εἰς τὰ φύλλα τοῦ
βιβλίου του τὰ χεῖλη:

ποῦ τὰ χλωμῶσε
τοῦ φθόνου τὸ ἄγριο σκουλεῖ.

Καὶ θλίβομαι κατάκαρδα ὅτι εἰς αὐτὴν ἀκρι-
βῶς τὴν στιγμήν ὁ ποιητὴς κάμνει ἀπιστίας
πρὸς τὰ «καλόγνωμα μάτια», τὰ ὁποῖα ἐπότι-
σαν ἕως τώρα τοὺς στίχους του μετὰ τὰ δάκρυά
των, προσπαθῶν νάνταλλάξῃ τὸ ποτήρι, ὅπου
ἔπινεν ἕως τώρα, μετὰ τὸ κρανίον τοῦ Κρού-
μου.

Διότι ὠρισμένως τὸ περιπαθεῖς κοινόν τοῦ κ.
Πολέμη θὰ εὐρεθῇ στενοχωρημένον μέσα εἰς
τοὺς πετροπελεκητάδες, τοὺς ρηγάδες καὶ τῆς
ρηγισσες, τοὺς διπλομάγιστρος, τοὺς καστρο-
πολεμίτες, τῆς βέργης, τῆς πυκνομάλλης ταβερ-
νοπούλες—ποῖα Ἀρσκειὰς θανατῆν τὴν κό-
ρην τοῦ ταβερνάρη εἰς ἓνα ποίημα τοῦ κ. Πο-
λέμη!—καὶ μέσα εἰς ὄλα τὰ ἄγρια καὶ συννε-
φιασμένα μέρη ὅπου τοὺς ὀδηγεῖ ὁ ποιητὴς
μεταῦδ αἱμάτων καὶ σκιῶν. Ἐνῶ πάλιν τὸ ἄλλο
κοινόν, τὸ σκληροτραχέλον καὶ πεπωρωμένον,
φοβοῦμαι ὅτι δὲν θὰ συγινηθῇ ἀπὸ τὰ δά-
κρυα μετὰ τὰ ὁποῖα ἓνα Βασιλόπουλο ἀντικατέ-
στησε τὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς βρύσης διὰ νάνα-
στήσῃ τὴν Πεντάμορφον, πράγμα ἀγνώστον εἰς
τὰ χρονικά τῶν παραμυθιῶν καὶ ἴσως θὰ
ἔχῃ τὴν ἀπλότητα νὰ ἐρωτᾷ διατί νὰ στει-
ρεῦσῃ ἢ βρούσῃ εἰς τὴν κρισιωτέραν στιγμήν.
Ἴσως οἱ ἴδιοι σκληροτραχέλοι καὶ πεπωρωμέ-
νοι δὲν θὰ λυπηθοῦν καθόλου τὸ μαστορό-
πουλο ποῦ ἐγκρεμίσθη ἀπὸ τῆς σκαλωσιῆς
καὶ δὲν θὰ ἐννοοῦν διατί νὰ ἐνοχλῇ μετὰ τὸν
φθόνον του τοὺς ἐρωτικούς ὑπνους ἐνὸς Ρήγα,
ὁ ὁποῖος δὲν ἐνέχεται καθόλου εἰς τὸν θάνατόν
του, φωνάζων ἀπὸ τὰ βάθη τῆς γῆς:

Ἐὸν φιλεῖς τὴ ρήμισσα
Καὶ ἐγὼ φιλῶ τὸ χῶμα,

πρώτος νεκρός ποῦ φιλεῖ χωρὶς χεῖλη καὶ μά-
λισια τὸ χῶμα ποῦ τὸν ἔφαγε.

Ἄν τὰ εἶχε τοῦλάχιστον μὲ τὸν ἀρχιτέκτονα,
κανεῖς δὲν θὰ ἔλεγε τίποτε. Οἱ ἴδιοι σκληρο-
τράχηλοι θὰ δυσκολευθοῦν ἀκόμη νὰ ἐννοή-
σουν πῶς ἡ λύπη, μὲ τὰχνὰ δάκτυλά της εἰμπο-
ρεῖ νὰ πλέκη κορῶνες ἀπὸ . . . δάκρυα («Θεο-
φανῶ») καὶ πρὸς τί ἐχρειαζέτο ἡ κατάρα τῆς
Μοίρας διὰ νὰ πνιγοῦν δύο ἐρωτευμένοι, ποῦ
ριψοκινδυνεύουν νὰ φιληθοῦν ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν
μὴν ἀκρην τοῦ ποταμοῦ καὶ ἄλλος ἀπὸ τὴν ἄλ-
λην, («Τὸ φιλὶ τῆς Μοίρας») καὶ θάπορῆσουν
μὲ τὴν ἀφέλειαν τοῦ Χρυσομάλλη, ὁ ὁποῖος ἐνῶ
εὐρίσκει τὸν ξένον εἰς τὸ κρεββάτι τῆς Χρυσο-
μάλλως, βεβαιόνοντα τὴν ἀπιστον ὅτι ὁ ἔρως
τὴν ἔξωγράφισε πιστὰ «μὲς στῆς καρδιάς του
τὰ βάρη», ἔχει τὴν ἀνατομικὴν ὑπομονὴν νάπο-
σπάσῃ τὴν καρδίαν τοῦ παρεισάκτου, διὰ νὰ
πεῖσῃ τὴν Χρυσομάλλω ὅτι ἡ ζωγραφία της
δὲν εὐρίσκεται ἐκεῖ μέσα.

*Νά, Χρυσομάλλω, ποῦ πιστεύεις
Δὲς τὴν καρδιά του καὶ κοῖνε
Ψάξε δοο θέλεις στὰ βάρη της —
Ἡ ζωγραφία σου δὲν εἶνε.*

πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἔκαμνε οὔτε ἡ ὑπο-
μονητικὴ εἰρωνεία τοῦ κυρίου Βερζερέ τοῦ
Ἀνατόλ Φράνς, ἀπὸ φόβον μήπως ἡ ἀπιστος
ἔβλεπεν εἰς τὸ αἱματωμένον σπλάγχνον, ὅτι
δὲν ἔβλεπαν τὰ μάτια τοῦ ἀπατηθέντος συ-
ζύγου. Αὐτὰς καὶ ἄλλας ἀπορίας θὰ εἶχαν οἱ
πεπωρωμένοι καὶ οἱ σκληροτράχηλοι.

Καὶ εἶνε λυπηρὸν οἱ ἐνῶ ὁ κ. Πολέμης
γράφει ὠραίους καὶ ἁρμονικοὺς στίχους καὶ
παίζει τὸ ὄργανον τῆς ρίμας μὲ εὐχέρειαν καὶ
χάριν, καὶ ὁμιλεῖ τόσο καλὰ τὴν γλῶσσαν τῆς
ποιήσεως καὶ τοῦ αἰσθήματος, κινδυνεύει νὰ
χάσῃ ὅτι ἀπέκτησεν ἕως τώρα μὲ τὸ τρα-
γοῦδι του, καταδιώκων μίαν ἀχάριστον νόταν.
Ὁ κ. Πολέμης ἴσως δὲν τὸ ἐννοεῖ ὁ ἴδιος
καὶ εἶμαι πεπεισμένος ὅτι εἶνε ἀθῶος πάσης
ἀγυρτείας ποιητικῆς. Εἶνε ὅμως πρᾶγμα ποῦ
συμβαίνει κάποτε. Εἰς τὴν ἀτμοσφαιρᾶν αἰω-
ροῦνται μερικὰ στοιχεῖα ποιητικά, εἰκόνες, ἡ-
χοι, ὀράματα, λέξεις, ἰνδάλματα, κυμαίνονται
κάποια μοτίβα νέα καὶ ἐλευστικά. Δὲν ἀρκεῖ
νάπλώσῃ κανεῖς τὰ χέρια του διὰ νὰ τὰ πιάσῃ.
Καὶ ἂν τὰ πιάσῃ πάλιν δὲν ἀρκεῖ, ἐὰν δὲν
μετουσιωθοῦν εἰς τὴν ψυχὴν του, νὰ δημιουργ-
γήσῃ μὲ αὐτὰ μίαν ἀληθινὴν συγκίνησιν. Κάτι
παρόμοιον συμβαίνει ὑποθέτω μὲ τὸν κ. Πο-
λέμην. Τὰ στοιχεῖα τῆς ὠραιότητος εἶνε ἀ-

φθονα χυμένα εἰς τὸ ἔργον του, τὰ βλέπει
κανεῖς, τὰ αἰσθάνεται καὶ τὰ ψηλαφεῖ. Εἶνε αἱ
χεῖρες τοῦ Ἰουῦ, ναί, ἀλλ' ἡ φωνὴ εἶνε τοῦ
Ἰακώβ.

Καὶ ὁ Ἰακώβ δὲν εἶχε καμμίαν ἀνάγκην
νὰ ὑποδυθῇ τὸν Ἰσαῦ. Ὁ κ. Πολέμης δὲν ἦτο
καμμία ἀνάγκη νάρνηθῇ τὸν κ. Πολέμην. Οἱ
παλαιοὶ τοῦ γνώριμοι ἄς μὴ ἀπελπισθοῦν ἐν
τούτοις. Μέσα εἰς τὰ «Ἐξωτικά», ποῦ τοῦ ὑ-
πηγόρευσαν μίαν νύκτα τὰ *Σωτικά* ποῦ ἤλ-
θαν νὰ χορεύσουν εἰς τὴν ἀλλήν του, ὁ κ. Πο-
λέμης δὲν λησμονεῖ καὶ τὸ ἰδικόν του τρα-
γοῦδι. Τὸ ἐπανευρίσκω κ' ἐγὼ μὲ κάποιαν
εὐχαρίστησιν καὶ τραγουδῶ μαζί μὲ τὸν ποιη-
τὴν τὸ *Κυπαρίσσι*, τὴν *Σερενάτα*, τῆς *Σκιῆς*,
τὸ *Διπλοτάγουνδο*, τὸ *Παραμῦθ*. Γίνομαι δε-
κακοκῶ ἐτῶν, περῶ καίω ἀπὸ ἕνα κλειστὸ
παράθυρο, ἀνασιτενάζω καὶ λησμονῶ τοὺς πε-
τρεπελεκητάδες, τοὺς διπλωμάτιστρος καὶ τὸ
κρανίον τοῦ Κρούμου.

«Ὁ Δρόμος ποῦ φέρνει»

Ὁ φίλος μου κ. Ν. Λάσκαρης εἶνε ἀδιόρθω-
τος. Ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον: Ἀπόστολος Μελα-
χρινός, ὑπὸ τὸ ὁποῖον κρύπτεται ὅπως μ' ἐ-
βεβαίωσαν ὁ εὐφηγὴς κωμωδιογράφος, ἐνθυ-
μήθη πάλιν τὰς παλαιὰς του παρωδίας τῆς
«Μιράντας» καὶ τῶν «Κοκκάλων τοῦ Δόμι-
νον» καὶ ἀπεφάσισε νὰ μᾶς δώσῃ ἕνα τόμον
ὀλόκληρον τώρα. Δὲν ριψοκινδυνεύω καμμίαν
κρίσιν. Οἱ ἀναγνώσταί των «Παναθηναίων» ἄς
ἀπολαύσουν μόνον τῶν ὀλίγα ἀποσπάσματα

*Τάγερν τὸ δέρνει
σάμπως
ὁ κάμπος
μὰ ράπη. —
— Εἶμαι ἡ Ἀγάπη.
— Ἡ Ἀγάπη, ἡ Ἀγάπη.
Ἰμμένα, ἡ κόρη τοῦ Ἀράπη*

Καὶ ἄλλο:

*Ὡς τηρογυάλια
καὶ χαργάλια
μὲ καθάρια
λυχνιτάρια.*

Καὶ ἄλλο:

*Μὲς τὸ μέσημέρι
γύρω σὲ πανέρι
πῶχει ζάρφια
μοσχοκάρφια*

*κι' ἀπὸ κεχλιμπάρια
φυλαχτάρια
καὶ ψηφίδια
ἀπὸ κοχλίδια
σὲ κανίσκι
ποῦ ἴσκι
πέφτον μόνε
τῶν φιδιώνε.
Τὰ χασχάσια
ὡς πεμπὰ τάσια
πίνουν ὕπνο
δείπνο.*

Καὶ οὕτω καθεξῆς. Εἶνε ἀκόμη τριάντα σελί-
δες. Λυποῦμαι ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ τὰς
ἀντιγράψω. Καὶ ὅμως μέσα εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν
παρωδίαν κάποια ἀκτῆς ποιήσεως γλυστρεῖ,
χωρὶς νὰ τὸ μαντεύῃ ὁ κ. Λάσκαρης.

*Χρόνια καὶ χρόνια
Τὰ μάτια μου σὲ κλαῖνε
Ἡλιε σβυσμένε*

Νὰ καὶ ἕνας δρόμος ποῦ δὲν φέρνει εἰς . . . τὸ
φρενοκομεῖον.

Ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν νέων ποιητῶν, ποῦ ἀξί-
ζει νὰ προσέξῃ κανεῖς, ὁ κ. Κ. Βάρναλης μᾶς
φέρει τῆς «Κηρήθρες» του. Τὸ ἄσμα του εἶνε
ἀκόμη ἀβέβαιον, ἀνισον, κυμαινόμενον μεταξὺ
μιμήσεων ἀπροσδιορίστων, ἐνθυμίζον κάπου
ὄχρῶς τοὺς «Ἰάμβους καὶ Ἀναπαιστους» τοῦ
Παλαμά, κάπου κατὰ ἄλλο. Ἡ προσωπικότης
τοῦ νέου ποιητοῦ κρύπτεται ἀκόμη ὑπὸ μίαν
προσωπίδα μιμήσεως, ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς ὁποίας
διαφαίνεται πότε-πότε μιὰ φυσιογνωμία αἰ-
σθηματικῆ τῆς ὁποίας περιμένει κανεῖς εὐχα-
ρίστως τὴν ἀποκάλυψιν. Ὁ νέος ποιητὴς, εἰς
τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐχάρισε μίαν ψυχὴν εὐαί-
σθητον πρὸς τὰς ὠραιότητας τοῦ κόσμου, ὅπου
δὲν ζητεῖ μὲ κόπον τὰ ὑπερέρα — μία πτω-
χαλιζονεῖα πολλῶν ἀπὸ τοὺς νέους — καὶ ὅπου
δὲν θηρεῖ μίαν μουσικὴν ὑποβολήν, τὴν ὁ-
ποῖαν δὲν κατορθώνει, μᾶς δίδει στίχους ἀνα-
πνεόντας μίαν ὠραίαν ζωὴν:

*Κ' ἕνα ἐκκλησάκι ἀντίπερα — τοῦ Ἀπρίλη
Ὁ ξανθὸς ὄργασμός τὸ σφιχτοδένει —
Θαμπὰ τὸ Θεὸ τηρεῖ μὲ τὸ κανδύλι.
Μὰ δῶθε στὸ δαφνόσωρο μὲ βία
Νά! ὁ ἦσκις τοῦ ποδιοῦ Βακχίδος σβύνει.*

*Τραγοῦδια ἐρωτικά μὲ τὸ φεγγάρι
Γράφει ἀπάνω στὰ μάρμαρα τῶν τάφων.*

*Σὰν κλεφτοφάναρο ἀπ' τὰ βάρδια
θαμπὰ ἡ σελήνη ξάφνου ἀνάφτει
καὶ μοναχὰ ἄστρα εἶνε τὰ μάτια
μᾶς μαύρης γάτας πὰ στὸ φράχτη.*

Τάποσπάσματα αὐτά, τὰ κολοβωμένα, εἶνε
ὁρισμένως στίχοι ποιητοῦ. Μεταξὺ ὅμως τῶν
στίχων αὐτῶν ὑπάρχουν ἄλλοι ὅπως οἱ ἑξῆς:

Κ' ἐνῶ τοῦ σπᾶνε οἱ κόρδες τῶν κροτάφων

*Νὰ θάβεται στὴν ἀρετὴ σου
Νεκρὸς τῆς σάρκας μου ὁ βυθός.*

Λησμονῶ τοὺς δευτέρους καὶ ὄσους τοὺς ὁ-
μοιάζουν καὶ χαιρετῶ μὲ συμπάθειαν τὸν ποιη-
τὴν τῶν πρώτων. Εἶνε τόσο νέος καὶ ἡ νεό-
της εἶνε μία ὑπόσχεσις.

Ἐχαίρετσα τελευταίως ἀπὸ τὴν στήλην αὐ-
τὴν, ὡς ἕνα σύμπτωμα ζωῆς καὶ ἀφηνίσεως,
διὰ τὴν νέαν μας φιλολογίαν καὶ γλῶσσαν, τὴν
γενναίαν στροφὴν τῶν ἡμερῶν μας πρὸς τοὺς
Ἕλληνας κλασικοὺς. Μετὰ τὰς ψυχρὰς καὶ μο-
μιώδεις ἀποδόσεις τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, τὰς
ὁποίας μᾶς ἔδωκε τὸ παρελθόν, αἱ ποιητικαὶ
μεταφράσεις τῶν νέων ποιητῶν εἰς τὴν γλῶσ-
σαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ποιήσεως, ὑπῆρξεν ἕνα
ἀπὸ τὰ ὠραιότερα φαινόμενα τῆς νέας μας φι-
λολογικῆς ζωῆς. Ἐχω τώρα ἐμπρὸς μου κατὰ
σύμπτωσιν δύο τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, ἐμ-
φανισθείσας σχεδὸν ταυτοχρόνως καὶ ἀνηκού-
σας εἰς τὰς δύο σχολὰς, τὰς «Τρωϊάδας» καὶ
τὴν «Μήδειαν». Τὴν πρώτην μετέφρασεν ὁ κ.
Ἀλέξανδρος Κάσδαγλης, ὁ μεταφραστὴς τοῦ
«Ἀπολεσθέντος Παραδείσου», ἀνδρῶπος πο-
λυμαθῆς, συγγραφεὺς διαφόρων μελετῶν, ἑλλη-
νομαθῆς καὶ φιλόπονος. Τὴν δευτέραν μετέ-
φρασεν ἕνας ποιητὴς, ὁ κ. Γιάννης Περγιαλί-
της, γνωστὸς ἀπὸ τὰ «Τραγοῦδια τῆς Ἀερο-
γιαλιᾶς» μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς στέλλει, ἀπὸ καιροῦ
εἰς καιρὸν, ὠραίας θαλασσινᾶς πνοᾶς ἀπὸ ἕνα
δρροσολουσμένον ἀερογυάλι τοῦ Σαρωνικοῦ. Ἡ
πρῶτη μετάφρασις, μελετημένη ἴσως, εὐσυνεί-
δητος, προῖον ἐργασίας ἐπιμόνου καὶ κοπιαστι-
κῆς, εἶνε μίαν παραλλαγὴν τοῦ ἀρχαίου κειμένου,
τὴν ὁποῖαν ἐννοῶ ὅσον καὶ τὸ πρωτότυπον,
καὶ αἰσθάνομαι ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ πρωτότυ-
πον, χωρὶς νὰ εἰμπορῶ νὰ καταλάβω τὴν ἀνάγ-

κην του να θραυσθή η αρχαία μίτρα, χωρίς το έργο να χυθῆ εἰς μίαν ἄλλην. Ἡ δευτέρα δὲν ἤξερω τί εἶνε. Εἶνε ὅμως μία μετάφρασις καὶ εἶνε μία τραγωδία, ποῦ με συγκινεῖ καὶ τὴν αισθάνομαι. Ἡ καλλιτέρα κρίσις εἶνε ἡ ἀντιπαράθεσις ὀλίγων στίχων ἀπὸ τὴν μίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην. Καθένας εἰμπορεῖ νὰ διαστείλῃ μόνος του, ὄχι μόνον τὸ ἔργον ἐνὸς μεταφραστοῦ ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ τὴν μίαν σχολὴν ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὴν μίαν παράδοσιν ἀπὸ τὴν ἄλλην, τὴν μίαν ἰδέαν ἀπὸ τὴν ἄλλην.

Παίγγω τυχαίως ὀλίγους στίχους ἀπὸ τὰς «Τρωιάδας»:

*Ὅτι ἐξ οὗ τὴν χώραν ταύτην τῶν Φρυγῶν
Ὅρθοις κανόνιν δ' τε Φοῖβος καὶ ἐγὼ
Διὰ λυθίων πόργων λειψίσαιμεν,
Ὀυδέποτε ἀπέστη τῶν ἐμῶν φρενῶν
Ἡ πρὸς τὸ ἄστυ τοῦ Δαρδάνου εὐνοια,
Ὅπερ τοῖς δαλοῖς τῶν Ἀργείων πορθηθέν,
Καπνούμενον, ἤρειμωμένον ὄλετο.*

Κάμνω τὸ ἴδιον ἀπὸ τὴν «Μήδειαν».

*Παιδάκια μου, ὦ παιδάκια μου! λοιπὸν εὐρέθη
Γιὰ σὰς πατρίδα καὶ τὸ σπῆτι ποῦ τὰ δυὸ σας,
Μονάχη ἐμένα ἀφίνοντας, δυστυχημένη,
Παντοσεῖνὰ θὰ μένετε χωρὶς μητέρα.
Κ' ἐγὼ θὰ φύγω ἀποδιωχμένη σ' ἄλλους τόπους
Πρὶν σὰς χάρῳ καὶ σὰς ἰδῶ εὐτυχημένα
Νὰ μοῦ μεγαλώσετε καὶ πρὶν νὰ σὰς στολίσω
Γαμπροὺς με τῆς νυφούλες σας καὶ πρὶν σὰς
[στρώσω
Τὸ νυφικὸ κρεβάτι σας καὶ τῆς λαμπάδες
Τοῦ γάμου σας περὶ φανὰ κρατήσω*

*Ἀλήθεια ἡ ἔρημ' εἶχα σὲ σὰς πολλὰς ἐλπίδες
Νὰ με γεροκομίσετε καὶ σὺν πεθάνῳ
Τὰ χέρια σας νὰ με στολίσετε, ὅπως ὄλοι
τὸ ἐπιθυμοῦνε.*

*Δότε τῆς μητερούλας σας, δότε, παιδιά μου,
Τὸ χεράκι τὸ δεξιὸ νὰ φιλήσῃ. Ὁ χέρι
Τρισυγαπημένο μου, ὦ τρισυγαπημένε
Ψυχούλες μου καὶ πλασματάκια μου πάνωρια
Εἶθε νὰ ζῆτε εὐτυχημένα — Μὰ ἐκεῖ κάτω —
Γιατὶ ὅλα ἀπάνω ἐδῶ ὁ πατέρας σας τὰ πήρε.
Ὁ ἔοσις γλυκὴς μου ἀγκάλες, τρυφερά μου χάρδια
Κι' ἀναπνοὴς γλυκύντατες τῶν παιδιῶν μου,
Ἐμπάτε, ἐμπάτε μέσα...*

Νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσω ἐγὼ τίποτε. Ἀπὸ τὴν πρώτην μετάφρασιν — καὶ αὐτὸ εἶνε εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς — ἐπῆρα

ἀκριβῶς, κατὰ τύχην, στίχους, ὅπου ἡ ψυχρότης τῆς γλώσσης νὰ μὴν εἶνε καὶ τόσον καταφανής, ἀφίνω δὲ ἀπλῶς τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῆ τὸν σπαρακτικὸν θρῆνον τῆς Μήδειας, μετὰ τὴν γλώσσαν ποῦ ὁμιλεῖ ὁ Ποσειδῶν εἰς τοὺς στίχους τῶν «Τρωιάδων».

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

**ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ: Ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
ΦΩΚΑΣ, δράμα εἰς πράξεις πέντε, ὑπὸ Α. Ν.
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ.**

Ο κ. Βερναρδάκης θεωρεῖται ὁ κορυφαῖος τῶν ἐλλήνων δραματικῶν. Μετὰ τὰς ἐπικρατούσας παρ' ἡμῖν ἀντιλήψεις περὶ τέχνης, φιλολογίας, ποιήσεως, δράματος, γλώσσης κλπ. ὁμολογῶ κ' ἐγὼ προθυμῶτατα ὅτι ἄλλος ἀπὸ τὸν ποιητὴν τῆς «Φαύστας» δὲν εἶνε. Αὐτὸς ἔγραψεν ἕως τῶρα τὰ τελειότερα καὶ δυνατώτερα ὑποδείγματα τοῦ εἴδους. Ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὁ μόνος ἴσως ἄξιος λόγου ἀντίπαλός του, εἶνε ὀλιγώτερον εὐγλωττός, καὶ, ἂν θέλετε, ὀλιγώτερον θεατρικός. Οἱ νεώτεροι μιμηταί, ὑστεροῦντες πρὸς τοῖς ἄλλοις κατὰ τὴν γλωσσικὴν καὶ ἱστορικὴν σοφίαν, ἐδειχθήσαν πολὺ κατώτεροι καὶ ἀπὸ τὸν ποιητὴν τῆς «Θεοδώρας». Ἀναντιρρήτως λοιπὸν ὁ κ. Βερναρδάκης κρατεῖ ἐφ' ὅλων τὰ σκηπτρα. Μόνον οἱ ἔχοντες διαφορητικὰς ἀντιλήψεις ἀπὸ ἐκείνας ποῦ εἰμποροῦν νὰ ὀνομασθῶν καὶ προλήψεις, εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐννοοῦν ὅτι τὰ σκηπτρα αὐτὰ δὲν ἀντιπροσωπεύουν πραγματικὴν κ' αἰωνίαν ἰσχυρὴν εἰς τῆς τέχνης τὰ βασίλεια. Ἀδιάφορον! Τὸν κ. Βερναρδάκη δὲν θὰ κρίνωμεν σήμερον μετὰ τὰς νέας ἰδέας καὶ μετὰ τὰς νέας ἀντιλήψεις. Θὰ ἦτο τόλμη, ἴσως θὰ ἦτο καὶ ἀδικία διὰ τὸν γηραιὸν «ἐρημίτην» τῆς Μιτυλήνης. Θὰ τὸν κρίνωμεν μόνον σχετικῶς μετὰ τὸν κύκλον του, μετὰ τὸν κόσμον του, μετὰ τὴν ἐποχὴν του, μετὰ τὸν ἑαυτὸν του ἐπιτέλους.

Εἰς τὴν παράστασιν τοῦ «Νικηφόρου Φωκά», μεταξὺ τῶν νέων εἰς τοὺς ὁποίους ὁ δασκαλισμὸς ἔχει μεταδώσῃ ἰδέας γεροντικάς, εἶδα καὶ πολλὰ γερόντια ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, τῶρα τὸν χειμῶνα μάλιστα, σπανιώτατα φαίνονται εἰς τὸ θέατρον. Ἦκουσαν ὅτι παίζεται ἔργον τοῦ Βερναρδάκη, ἄφησαν τὴν θερμάστραν τῶν, τὴν ἡσυχίαν τῶν, τὸν ὕπνον τῶν, κ' ἔτρεξαν νὰ ἰδοῦν καὶ νὰ θαυμάσουν, μετὰ κίνδυνον θανατηφόρου κρουολογήματος. Ἐβηχαν, ἐδάκρυζαν, ἐ-

χαμογελούσαν ἀπὸ εὐχαρίστησιν, ἐνεκὴν πρὸς ἀλλήλους ἐνθουσιασμένοι κ' ἐχειροκροτοῦσαν τὰς ὄραιας καὶ σπανίας λέξεις, ὅσας ἔπερνε τὸ αὐτί των, ὀπλισμένοι κουραστικῶς κ' ἐπιμόνως μετὰ τὸ κέρας τῆς παλάμης. Ἀλλὰ προπάντων ἔβηχαν. Λοιπὸν σὰς βεβαῶν, ὅτι τὸ θέαμα ἦτο συγκινητικώτατον! Θὰ ἤμουν ὁ σκληρότερος τῶν ἀνθρώπων ἂν ἔλεγα εἰς τοὺς ἀγαθοὺς αὐτοὺς γέροντας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς γεροντονεύους: «Κύριοί μου, ἔχουν γραφῆ θεατρικὰ ἔργα ἀπὸ Ἑλλήνας, γεννηθέντας μετὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1800, ποῦ ἐμπρὸς τῶν ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς δὲν πιάνει χαρτοσίαν.» Πολλοὶ ἤμποροῦσαν νὰ πᾶθον ἀποπληξίαν. Ἐνῶ ἂν τοὺς εἶπω: «Σεβαστοὶ μου γέροντες καὶ γεροντονεοί, ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς εἶνε μὲν ἔργον θαυμάσιον, ὑπέροχον, ἄξιον ὅλων τῶν ἐνθουσιασμῶν σας, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται κατώτερον ἀπὸ ἄλλα ἔργα τοῦ ἰδίου Βερναρδάκη, καὶ ὀρισμένως ἀπὸ τὴν «Φαύστα», — ἔ, αὐτὸ κάτι πάει κ' ἔρχεται! Θὰ ἐκπλαγοῦν, ἀλλὰ δὲν θὰ με πᾶρουν καὶ διὰ τρελόν. Καὶ ἐπιτέλους, ποῖος εἰς εὐρεῖ! εἰμπορεῖ καὶ νὰ συμφωνήσουν.

Βλέπετε λοιπὸν, ὅτι θὰ ὁμιλήσω διὰ τὸν «Νικηφόρον Φωκᾶν» ἀπαράλλακτα ὡς ἂν ἤμουν κ' ἐγὼ ἐν ἀπὸ αὐτὰ τὰ γερόντια.

Ἐνα δράμα βυζαντινόν. Ἐνα κομμάτι τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας βαλμένον εἰς σκηνας, δραματοποιημένον. Ἄν ἐθνημοῦμαι καλά, ὁ Παπαρηγόπουλος, διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν συνωμοσίαν τῆς Θεοφανοῦς καὶ τὴν δολοφονίαν τοῦ Νικηφόρου, ἐπιλέγει ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἄξια δράματος. Τὴν ἔμμεσον συμβουλὴν τοῦ ἱστορικοῦ ἠκολούθησεν ὁ δραματικὸς ποιητής. Ὑπόθεσιν νὰ σὰς διηγηθῶ μὴ ζητήτε. Εἶνε αὐτὴ ἡ ἱστορία, μετὰ ὀλίγας παραλλαγὰς καὶ μετὰ πολλοὺς μονολόγους. Τὸ ἔργον τοῦ δραματικοῦ περιορίσθη κυρίως εἰς τὴν ἐπιπόνησιν σκηνηκῶν, καὶ εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ κ. Βερναρδάκης, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἐπέτρυξε, συσσωρεύσας πρώτης τάξεως κόλπα. Ὁ μοναχὸς Ἀθανάσιος, ἡ Ἀγάθη, ὁ Ἄθως, ἡ προφητεία περὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἡ νυκτερινὴ σκηνὴ τῆς δολοφονίας, ἡ κηδεία τοῦ βασιλέως, — ἰδοὺ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν. Τὸ μόνον δυσάρεστον εἶνε ὅτι τὸ ἔργον δὲν ἀναπτύσσει τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, δὲν προκαλεῖ τὴν ἀγωνιώδη περιέργειαν τοῦ ἀκροατοῦ, ὅπως ἡ «Φαύστα» καὶ ἡ «Μερόπη». Λεῖπει ὁ μῦθος, ἡ καλλίτερα λεῖπει ἡ πλοκή. Αἱ σκηναὶ διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην μετὰ τὴν ἀπλότητα ἀφηγησεως, μετὰ τὴν ἡρεμίαν

ἱστορικῆς διδασκαλίας, εἰς ὕφος μᾶλλον ἱστοριογράφου παρά ποιητοῦ. Μονόλογοι, ἀποστοφαί, πολιτικοὶ λόγοι, ὑπενθυμίζοντες κύρια ἄρθρα τοῦ κ. Κανελλίδου, ἀλλὰ γραμμένα ἀπὸ τὸν Βερναρδάκη, ἀφθονοῦν. Ὅσον ὄραϊα καὶ ἂν εἶνε αὐτὰ, δὲν ἠμποροῦν βέβαια νάντικαταστήσουν ὅ,τι λεῖπει, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ὡς ἔργον θεατρικόν, θὰ εἶνε πάντοτε κατώτερον ἀπὸ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως.

Ἀλλὰ καὶ εἰς κάτι σπουδαιότερον μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ «Νικηφόρος Φωκᾶς» ὑστερεῖ. Κάποια νεανικὴ πνοή, ἡ ὁποία ἐμψυχώνει προγενέστερα ἔργα, ἐδῶ λείπει καθολοκληρίαν. Ἐπικρατεῖ ἡ ψυχρότης, ὁ γεροντικὸς μαρμασμός. Φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον τῆς τελείας ἀκμῆς τοῦ Βερναρδάκη εἶνε ἡ «Φαύστα». Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ κάτω ἤρχισεν ἡ παρακμὴ. Καὶ τὰ συμπτώματα τοῦ μοιραίου καὶ ἀναποφεύκτου κακοῦ, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς «οὐκ ἔρχεται μόνον», εἰς τὸν «Νικηφόρον Φωκᾶν» εἶνε καταφανῆ. Προπάντων εἰς τὰς ἐρωτικὰς σκηνας. Ποῦ τὰ ἐρωτολογήματα τῆς Φαύστας καὶ τοῦ Κρίστου! Ἄλλ' ἐν γένει εἰς τὸ ὕφος τῶν διαλόγων καὶ τῶν μονολόγων, τὸ ὁποῖον διετήρησε κ' ἐδυνάμωσε μόνον τὰ ἐλαττώματα τοῦ παλαιοῦ Βερναρδάκη, ὑπάρχει κάποια ἀμυδρά καὶ ἀόριστος ὑπόνοια παραληρηματος. Τὸ ἀντελήφθησαν ἄρα γε τὰ γερόντια τῆς παραστάσεως;

Ὅσον διὰ τοὺς χαρακτήρας, δὲν ἔχω νὰ παρατηρήσω τίποτε ἔκτακτον. Ὁ κ. Βερναρδάκης ζωντανεῖ τοὺς ἀνθρώπους του κατ' ἴδιον καὶ ἀναλλοίωτον τρόπον. Δὲν εἰμπορῶ νὰ εἶπω καθ'αὐτὸ ὅτι κάμνει νευρὸσπαστα. Ὅχι εἰς τὸ βάθος τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ὑπάρχει κ' ἕνας ποιητής, ἔχων τὴν δύναμιν νὰ διδῆ ἴχνος τουλάχιστον ζωῆς εἰς τὰ πρόσωπά του. Αὐτὸ θὰ το ἀνομολογοῦσε καὶ ὁ δυσκολώτερος. Ὅπωςδὴποτε ἡ ζωὴ αὐτὴ μένει πάντοτε συνθηματικὴ, ἡ διὰ νὰ εἶπω καλλίτερα, σκεπάζεται καὶ καταπνίγεται ἀπὸ τὰ συνθηματικά. Ἀπὸ ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ πολυπρόσωπου αὐτοῦ δράματος, ξεύρετε ποῖον φαίνεται ζωντανότερον; ἕνα δευτερεύον: ὁ Λέων Φωκᾶς, ὁ κουροπαλάτης. Ἐμπρὸς του, καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγάθη εἶνε κοῦκλα.

Εἰς τὴν οἰκονομίαν παρετήρησα τὸ ἐξῆς περιεργον. Συνήθως, εἰς τὰ σκηναὶ ἔργα, ὁ θεατῆς πληροφορεῖται εἴτε διὰ διηγήσεως εἴτε διὰ δράσεως. Ὁ κ. Βερναρδάκης εἰς τὸ ἤμισον τοῦ «Νικηφόρου Φωκά» μετεχειρίσθη συγχρόνως καὶ τὰ δύο. Εἰς τὴν τετάρτην πράξιν, ἡ

σκηνή εἶνε σκοτεινή. Ἄνθρωποι πηγαυοέ-
χονται ὡς φαντάσματα, δμιλοῦν σιγά, καὶ θταν
δμιλοῦν δυνατὰ ἢ φωνή των καταπνίγεται
ἀπὸ τὸν ἀνεμον καὶ τὰς βροντὰς. Κάτι γί-
νεται τὸ ὁποῖον ἀμυδρῶς βλέπομεν καὶ ἀμυ-
δρῶς ἐννοοῦμεν... Ἄλλ' εἰς τὴν πέμπτην
πρᾶξιν, τὰ μανθάνομεν ὄλα. Τὰ πρόσωπα με-
ταβάλλονται εἰς ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι ἀφηγοῦν-
ται τί ἀκριβῶς συνέβη εἰς τὴν προηγουμένην
σκοτεινὴν σκηνήν. Καὶ ἡσυχάζομεν. Πρέπει
νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ μέθοδος αὐτὴ ἀποτελεῖ
μεγάλην πρωτοτυπίαν, τὴν μεγαλειτέραν τοῦ
ἔργου, καὶ ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἀντιτρατεύεται
εἰς τὰ παραδεδομένα, ἢ ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσης
εἶνε περίεργος καὶ τολμῶ νὰ εἶπω εὐάρεστος.

Ὁ σκηνακὸς διάκοσμος τέλειος, θαυμάσιος,
μαγικός. Καὶ οἱ ἠθοποιοί, ὄλοι ἀνεξαιρέτως,
εἰς τὸν ρόλον των καὶ εἰς τὸ στοιχεῖον των.
Βεβαίως, ὁ «Νικηφόρος Φωκᾶς» δὲν ἠμπο-
ροῦσε νὰ παιχθῇ ὄραιότερα, ἀρμονικώτερα. Ὁ
κ. Οἰκονόμου, ὁ πραγματικὸς διευθυντὴς τοῦ
Β. Θεάτρου, εἶνε διὰ τοῦτο ἄξιος θερμότητων
συγχαρητηρίων.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἡ «Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις» τὴν ὁποῖαν ἐπα-
λαμβάνομεν ἀπὸ τοῦ τεύχους αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς
ἐνάρεξως τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς, ἐλπίζομεν ὅτι
θὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνα-
γνωστῶν μας.

Ὁ συνεργάτης μας, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν σύνταξιν
αὐτῆς, βεθῶς γνώστης τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων,
θὰ παρακολουθῆσῃ με ἀπροσωπώλητον οὐδετερό-
τητα τὴν πολιτικὴν πάλην καὶ θὰ σχολιάσῃ τὰς ἐκδη-
λώσεις τῆς με κρίσιν ἄξιαν τῆς σημασίας τὴν ὁποῖαν
δίδομεν εἰς τὴν στήλην αὐτήν.

Σ. Τ. Δ.

Βουλευταὶ πρωτόβγαλτοι καὶ βουλευταὶ παλαι-
μαχοὶ, δροσοστάλακτοι ἀκόμη ἀπὸ τὸ λαϊκὸν
βάπτισμα τῆς 20 Φεβρουαρίου συνέρχονται τὴν
ἐρχομένην Δευτέραν εἰς τὸ γηραιὸν κτίριον τῆς
ὁδοῦ Σταδίου.— Ἡ κυβερνητικὴ πτέρυξ παρου-
σιάζεται πυκνωμένη με πλειονοψηφίαν ἀληθῶς
κραταιάν· ὁ κοινοβουλευτικὸς ὁμοῦς δριζῶν εἶνε
τόσον αἰθρῶς ὅσον σκιερὸς ὁ κυβερνητικὸς. Ἡμ-
πορεῖ χωρὶς δισταγμὸν νὰ λεχθῇ ὅτι οὐδέποτε
ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εὐρέθῃ ἀντιμέτωπος τόσων
ὑποχρεώσεων καὶ εὐθυνῶν, ὅτι οὐδέποτε πίεσις
πραγμάτων ἐπὶ κυβερνητικοῦ καθεστώτος ἐξε-
δηλώθη καταθλιπτικώτερα καὶ οὐδέποτε πρό-
βλημα ἐθνικῆς αὐθυναρξίας ἐτέθη ὁμότερον.
Ζήτημα ἐσωτερικὸν καὶ ζήτημα ἐξωτερικὸν εἶνε

ἀληθῶς ἐπὶ τάπητος. Τὸ μὲν ἔνεκα τῆς οἰκονο-
μικῆς κρίσεως τοῦ Κράτους. Τὸ δὲ ἔνεκα τοῦ
ἀνιοχύρου τῶν συντεταγμένων ἡμῶν δυνάμεων
πρὸς ἐπιτέλειον ἱερᾶς ὑποχρεώσεως καὶ ἄμυναν
ὑψίστων ἐθνικῶν δικαίων.

Τὰ δημόσια οἰκονομικὰ διατρέχουν τὴν κρι-
σιμοπατὴν περίοδον. Οἱ τελευταῖοι προϋπολο-
γισμοὶ ἀπολήγουν σταθερῶς εἰς ἐλλείμματα. Τὰ
ἔσοδα δὲ ἔνεκα τῆς ἀσθενεστάτης αὐξήσεως τοῦ
πληθυσμοῦ, τῆς παρατεινομένης γεωργικῆς
κρίσεως καὶ τοῦ τελευταίου σταφιδικοῦ νόμου
βαίνουν εἰς ἐλλειψόμενα μᾶλλον ἢ αὐξανόμενα.
Ἐπὶ τὴν πίεσιν τοιαύτης ἀνάγκης τὰ πολιτικὰ
κόμματα ἀπέβλεψαν πρὸς τὰς οἰκονομίας καὶ
ὑπὸ τοιοῦτο πρόγραμμα ἀνήλθεν ἡ Κυβέρνη-
σις Ἀηλιγιάννη εἰς τὴν ἀρχὴν. Καθ' ἡμᾶς δὲν
εἶνε δυνατὸν νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ἀπλῶς δι' οἰ-
κονομικῶν καὶ ἔαν μὲ γνῶσιν τῶν πραγμάτων
καὶ εἰλικρίνειαν κατορθοῦντο αὐταί. Ἐπιτα-
κτικὴ ἀνάγκη ἐπιβάλλει νὰ ἀποβλέψωμεν καὶ
εἰς αὐξήσιν τῶν ἐσόδων, ἥτις ὡς ὑπεστηρίχθη
δύναται νὰ κατορθωθῇ διὰ δικαιοτέρας κατα-
νομῆς τῆς φορολογίας ἀνευ αὐξήσεως τοῦ ὄρου
αὐτῆς ὥστε νὰ ἐπιβαρυνθοῦν μὲν οἱ πολλοὶ
ἀσύδοτοι, ἀνακουφισθοῦν δὲ οἱ ὀλίγοι οἱ ὑπε-
ρόγκως συνεισφέροντες εἰς τὰ δημόσια βάρη.
Δὲν ἔχομεν τὴν αἰσιοδοξίαν νὰ πιστεύωμεν ὅτι
αὐστηραὶ οἰκονομικαὶ θὰ πραγματοποιηθοῦν καὶ
νομοθετικαὶ μεταρρυθμίσεις θὰ ψηφισθοῦν ὑπὸ
τῆς νέας Βουλῆς ὥστε νὰ συνδυασθῇ εὐφρῶς
αὐξήσιν τῶν δημοσίων ἐσόδων ἀνευ προσθήκης
φόρων ἢ αὐξήσεως τοῦ ὄρου τῶν ἐν ἰσχύει, διὰ
δικαιοτέρας κατανομῆς αὐτῶν καὶ διὰ καλλιτε-
ρεύσεως ἐπομένως τῶν συνθηκῶν τῆς ἐθνικῆς
παραγωγῆς. Τοιαύτη ἐργασία, ἀνακαινιστικὴ
καὶ μεταρρυθμιστικὴ, θὰ ἀπῆται πολιτευτὴν
κατὰ πολὺ ὑπέρτερον τοῦ ποιοῦ τῶν πολιτευσ-
μένων τῆς νέας Βουλῆς, καθοδηγούμενον ὑπὸ
τῶν φάτων καλῶς ὀργανωμένης ὑπηρεσίας.
Τοιαύτας ὑποσχέσεις δὲν μᾶς δίδει τὸ κοινο-
βουλευτικὸν καθεστῶς ἀναμένομεν, δὲ μετὰ
δυσφορίας τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἀγῶνος τῶν
βουλευτῶν με τὰς σημειώσεις τῶν διορισμῶν
καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἀγωνιζομένης διὰ τῶν
παροχῶν νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐξουσίαν. Πουθενὰ
τοῦ δημοσίου στερεώματος δὲν βλέπομεν νὰ
δοδίζῃ ἢ αὐγῇ τῆς ἀνακαινίσεως, τὴν ὁποῖαν
καθιστᾷ ὄλον ἐπιβλητικὴν τὸ ἀδιέξοδον τοῦ
παρόντος.

Καὶ ἐνῶ τοιαύτη εἶνε ἡ ἐσωτερικὴ κατάστα-
σις προστίθεται ὁ ἐξωτερικὸς κίνδυνος, ἡ ἀνάγκη
στρατιωτικῆς ὀργανώσεως. Θυσίας διὰ στρατῶν

ἐνῶ δὲν ἐπαρκοῦμεν εἰς τὴν λιτὴν δίαιταν, εἰς
αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον! Καὶ τὰς θυσίας αὐτὰς
ἐπήφισεν ἡ Βουλὴ προτοῦ ἐξευρεθῇ ὁ τρόπος
κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ πραγματο-
ποίησις αὐτῶν! Ἐπὶ τοιαύτας συνθήκας τῶν
δημοσίων ἡμῶν πραγμάτων δὲν χωρεῖ αἰσιόδοξος
σκέψις. Ἄς ἐλπίσωμεν μόνον ὅτι ἡ ζωτικότης, ἡ
ὁποία εἶνε γνώρισμα τῆς φυλῆς θὰ συγκρατήσῃ
τὸ Κράτος ἐν τῇ δοκιμασίᾳ καὶ ἡ σύγχρονος γε-
νεὰ θὰ ἐπιζήσῃ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν χεῖρ κυβερ-
νητικὴ κραταιὰ θὰ ἀνακαινίσῃ τὸν δημοσίον βίον
τοῦ Κράτους προτοῦ φλόγες ἐξωτερικῆς πυρκαϊᾶς
θίψουν τὸ φῶς τῶν ἀποκαλυπτικῶν ἐπὶ θλιβε-
ρᾶς εἰκόνας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐνσταλάζει τὴν
γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν μας εἶνε τὸ θέαμα τῆς
ἐργαζομένης Κυβερνήσεως. Ὁ λαὸς ἐργάζεται μα-
κρὰν τῶν ἐργατικῶν κρίσεων, ἀνύπτως τῶν
ἀνατρεπτικῶν ἰδεῶν, θετικὸς, φιλόπονος καὶ
λιτός. Καὶ εὐρίσκομεν ὅτι εἰς τὴν ἐργασίαν αὐ-
τὴν τὴν θετικὴν καὶ νοήμονα κείνται τὰ ἀσφαλῆ
θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποῖων ἰσχυρὸς διὰ τοῦ
πνεύματος καὶ τῆς θελήσεως ἀρχιτέκτων θὰ
ἰδρῶσῃ τὸ ἑλληνικὸν οἰκοδόμημα τοῦ μέλλοντος.

Ἡ ἰαπωνικὴ νίκη παρὰ τὸ Μοῦικδεν διαφό-
ρως σχολιάζεται ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων τῶν δια-
φόρων Κρατῶν. Ἐν Βερολίνῳ ἡ νίκη ἐγκω-
μασιᾶσθῃ ὡς τὸ μεγαλειότερον πολεμικὸν κἀτόρ-
θωμα τοῦ αἰῶνος. Αἱ ἐφημερίδες τοῦ Λονδίνου,
ἐλέγχουσαι τὰ ὀγκώδη λάθη τοῦ ρωσικοῦ ἐπι-
τελείου, ἀναμένουσι τὴν μεσολαβῆσει τῆς Γαλ-
λίας συνομολόγησιν τῆς Εἰρήνης πρὸς τὴν
ὁποῖαν δέον νὰ ἔχη ἐστραμμένα σταθερῶς τὰ
βλέμματα ἡ Ρωσσία. Ὁ γαλλικὸς τύπος ἀνα-
γνωρίζει τὴν λαμπρότητα τῆς ἰαπωνικῆς νίκης
καὶ ἐκφράζεται μετ' ἐπιφυλάξεως διὰ τὸ μέ-
λλον τὸ ὁποῖον μέγα Κράτος ὡς ἡ Ρωσσία,
πάντως θὰ ἔχη ἰκανὰς ἠθικὰς δυνάμεις ὅπως
τὸ ἀντιμετωπίσῃ. Καὶ αὐταὶ μὲν εἶνε αἱ ἀπη-
χῆσεις καὶ ἀνεύθινοι γνῶμαι τῶν ἐκτὸς τῶν
πραγμάτων, σύμφωνοι μᾶλλον κατὰ τὰς ἐπιθυ-
μίας ἐκάστου. Ἡ ἐπίσημος Ρωσσία φαίνεται
ἐπιμένουσα ἀνευδότης εἰς τὴν ἐξακολούθησιν
τοῦ πολέμου καὶ ἀντικαθίστανται στρατῶραι,
ἀνασυνιστῶνται ἐπιτελεῖα, ἐξαποστέλλονται στρα-
τιαὶ διὰ νέαν ἀνθρωποθυσίαν εἰς τὰς ποτισθεί-
σας ἀνθρωπίνου αἵματος πεδιάδας τῆς Μαν-
τσουρίας. Πάντα τὰ λοιπὰ εὐρωπαϊκὰ ζητή-
ματα φαίνονται παραμερισθέντα πρὸ τοῦ φο-
βεροῦ τούτου δράματος τῆς Πέραν Ἀνατολῆς.
Καὶ οἱ κίνδυνοι ἐξεγέρσεως ἐν Μακεδονίᾳ δύ-

ναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὀριστικῶς ἐματαιώθη-
σαν διὰ τὸ παρόν, παρ' ὅλην τὴν ἀπογοήτευ-
σιν τὴν ὁποῖαν γεννῶσιν αἱ ὑποσχεθεῖσαι,
ἀλλὰ μηδέποτε ἐφαρμοσθεῖσαι μεταρρυθμί-
σεις. Οἱ ἐμπρησταὶ ὁμοῦ οἱ ὁποῖοι ἐσκόπουν
νὰ προκαλέσουν τὸ πῦρ εἰς τὰς μακεδονικὰς
φάραγγας περιμένουν ἄγρυπνοι τὴν κατάλλη-
λον ὄραν καὶ χρησιμοποιοῦντες πᾶσαν σιγ-
μὴν σωφεύουν νέον ὄλακὸν ἵνα γίνῃ ἐπιβλη-
τικώτερον τὸ πυροτέχνημα.

ΑΓΡΙΠΠΑΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

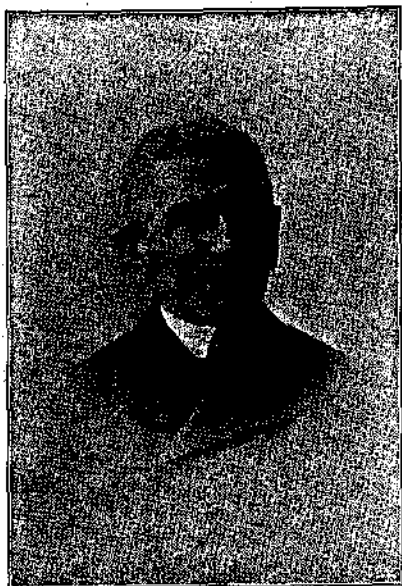
Φωνίων Νέγρης.

Καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ γράμματόν μου, τετραγώνον.—
τὰ γράμματα χωριστά, ἔνα-ἔνα, — ποῦ πλησιάζει
τὸ παιδικὸν σχεδόν, βλέπω κατὰ τὴν ἰδικὴν μου γρα-
φολογικὴν μέθοδον τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐπιστήμης, ἡ
ὁποία παρεντίθεται εἰς κάθε συλλαβὴν, διὰ νὰ ἀπο-
δώσῃ τὴν λέξιν πλήρη, εὐκρινῆ καὶ καταληπτήν.

Γνωρίζω, ἢ μᾶλλον θέλω νὰ γνωρίζω, περισσότε-
ρον τὸν ἐπιστήμονα παρὰ τὸν πολιτικόν. Ἡ πολιτικὴ
δὲν με ἐλκύει διόλου. Ἐνας φίλος μου στενὸς γελᾷ
διαρκῶς μαζί μου, ἐρωτῶν με ποῖος εἶναι ὁ πρωθυ-
πουργὸς τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὸ δὲν με ἐμποδίζει νὰ γνω-
ρίζω ὅτι ὁ κ. Νέγρης ὑπῆρξε δύο φορές ὑπουργὸς τῶν
Οἰκονομικῶν, ὅτι ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν οἰκονομικῶν καὶ
ὅτι ὑπέβαλε εἰς τὴν Βουλὴν προϋπολογισμὸν ὁ ὁποῖος
ἦτο ἀπὸ τῶν πλέον οἰκονομικῶν, ἂν καὶ ὁ κ. Νέ-
γρης δὲν ἀνήκε εἰς κοινοβουλευτικὴν κυβερνήσιν. Καὶ
ἰδοὺ τώρα ὅτι τὸ πρόγραμμά του εἶναι καὶ πρόγραμμα
τῆς νέας Κυβερνήσεως.

Ἄλλ' εἶπα ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὴν πολιτικὴν
Ὁ ἄλλος Νέγρης, ὁ μεταλλειολόγος εἰδικώτερον, γε-
νωκώτερον ὁ ἐπιστήμων, καὶ αὐτὸ τοῦ ἀρμόζει πολὺ
καλλίτερα — μὴ παρέχει, εἰς ἐμέ, περισσώτερα σημεῖα
παρατηρήσεως. Τὸν ἀκούετε, ἔξαφνα με τόσην εὐχα-
ρίστησιν νὰ σᾶς ἀναπτύσῃ μίαν προσφιλεῖ του θεω-
ρίαν, τὴν θεωρίαν τῆς ἀνυψώσεως τοῦ πυθμῆος τῆς
Μεσογείου, χωρὶς νὰ τοῦ περῶ ἡ ἐλαχίστη ἰδέα τῆς
ὑπεροχῆς του, σὰν ἀληθινὸς ἐπιστήμων καὶ μελετη-
τῆς. Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν σοφῶν, ἡ ἀφέλεια.
Ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος γνωρίζει πολὺ καλά τὸν συγ-
γραφέα τῶν «Διαταρᾶσεων τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἐν
Ἑλλάδι». Καὶ εἶναι, ἐκτὸς τῆς ἐπιστημονικῆς τῆς ἀ-
ξίας, τόσον ἐπαγωγὸς ἡ θεωρία τῶν πέντε κυρίων
στολιδώσεων τῶν ἰσχυροσῶν ἐν Ἑλλάδι. Δὲν ἠμποροῦ
νὰ λησμονήσῃ τὴν ὄραιαν θεωρίαν, κατὰ τὴν ὁποῖαν
οἱ παγετῶνες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς διὰ τῶν
ρηγμάτων τῶν δύο Ἀτλαντικῶν ἀπεσφύθησαν, καὶ διὰ
τῆς ἐγκατακορημίσεως τῆς νοτίου Ἀτλαντικῆς — πρὸ
10 χιλιάδων ἐτῶν ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων τῆς Με-
σογείου ἔγινε ἰσοτήκης περίπου με τὴν ἐπιφάνειαν τῆς
νῦν Βορείου Θαλάσσης ἦτοι κατὰ 190 μέτρα ὑψηλο-
τέρα ἀπ' ὅτι εἶναι σήμερον ἡ Μεσόγειος. Δὲν ἠη-
μονῶ τὰς ἀνακαινίσεις τὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων ζήτημα-
των εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων, αἱ ὁποῖαι
μᾶς δείχνουν τὸν γνώστην τῆς γεωλογίας καὶ τῆς
προόδου τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης.

Καὶ βλέπω ἐδῶ, ὅχι πλέον τὸν ἀπλοῦν ἐπιστήμονα,
ὁ ὁποῖος μελετᾷ τὴν φύσιν στιγμὴν πρὸς στιγμὴν καὶ
ἐξάγει συμπεράσματα θετικὰ, κλεισμένως μέσα εἰς τὸν
κύκλον τῶν στενῶς ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων,
ἀλλὰ βλέπω τὸν δημιουργὸν ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει
ἐμπόδιον εἰς τὰς μελέτας του, καὶ προχωρεῖ με θάρ-

Φωκίων Νέγρης.

ρος και με πνευμα και ανοίγει νέον δρόμον και αποκαλύπτει νέον ορίζοντα με την τόλμη της σκέψης, η οποία ερευνά τα πάντα και πουθενά δεν σταματά. Εάν αυριον ελθη άλλος επιστήμων, θετικώτερος, και με αποδείξεις που δεν επιδέχονται αμφισβήτησιν, καταρρίψει την θεωρίαν του κ. Νέγρη, σās βεβαιώνω ότι θα αισθανθώ αληθινά μίσος κατά της νέας θεωρίας, η οποία θα με φέρη ίσως πίσω άλλας χιλιάδας ετών και θα μου αφαιρέση μίαν σικηνή του παρελθόντος κόσμου, που τόσον με ειλκυσσε και την ήγάπησα ως αληθινόν έργον τέχνης.

KIMON MIKHAILIDIS

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΑ αθηναϊκή φυσιογνωμία ακόμη εξέλιπε, ο Άντ. Αντωνιάδης. Απέθανε άλλας ημέρας μετά τον Άσώπιον, τον ήρεμον θάνατον του γέροντος. Όλοι οι Αθηναίοι βέβαια εγνωρίζαν τον Έλληνα γυμνασιάρχην, ο οποίος επιλοδόγησε να γράψη διά τώ θεάτρων τόσα έργα όσα κανείς ίσως Έλλην ή ξένος συγγραφεύς δεν έγραψε. Είς τώ δραματολόγιον του Έλληνικού θεάτρου τίποτε δεν μένει από όλην αυτήν την παραγωγή. Όλοι οι γέροντες τούς οποίους τώρα παίρνει τον ένα μετά τον άλλον, ο θάνατος, υπήρξαν εν τούτοις ή πρωτοπορεία της νέας Έλλάδος έθεσαν από ένα λίθον εις τώ συντελούμενον ολοένα έργον και έθεσαν τον κυριώτερον, τον ένθουσιασμόν προς τώ καλόν. Αδιάφορον πώς τώ ήσθάνοντο εκείνοι. Θα έχον δικαιοματικώς μίαν θέον εις την ιστορίαν της αναγεννήσεως των Έλληνικών γραμμάτων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ φωτογραφία εξ αποστάσεως — Την μετάδωσαν φωτεινών εικόνων εξ αποστάσεως, τηλεγραφικώς ούτως ειπείν, έπεχειρήσαν πολλάκις,

στηριζόμενοι εις περιεργόν τινα. Ιδιότητα του σεληνίου. Το σελήνιον είναι σώμα χημικώς ανάλογον προς τώ θειον και παρ' αυτό πολλάκις άνευρισκόμενον εις μικρά ποσά, έχει δε την ιδιότητα, παρεντεθειμένον εις έν κύκλωμα ήλεκτρικόν, να διαβιβάζη τώ ήλεκτρικόν ρεύμα δεκαπλασίως εύκολώτερον όταν προσπίσουν αι ήλιακαι ακτίνες επ' αυτού ή όταν εύρίσκαται έν σκότει. Ο φυσικός Hirtzel άνεκοίνωσεν εσχάτως εις την ακαδημίαν του Μονάχου μέθοδον αυτού, επί της αυτής βάσεως στηριζομένην αλλά πολύ τελειοποιημένην, ήτις λύει φαινεται λίαν έπιτυχώς και τώ περιεργον τούτου επιστημονικόν πρόβλημα της τηλεφωτογραφίας. Η βάσις της μεθόδου εινε ή εξής. Είς τόν τόπον της επιδόσεως του φωτογραφήματος, υπάρχει εις τώ κύκλωμα έντελώς όμοιον με τηλεφωνικόν ή τηλεγραφικόν τοιοϋτο πλάξ εκ σεληνίου. Επί ταύτης ρίπτεται φωτεινή δέσμη, έν φ' μεταξύ αυτής και της πλακός του σεληνίου παρεντίθεται ή άρνητική πλάξ του φωτογραφήματος, ήτις βραδέως κινείται. Η διαδοχική παρέλασις πρό του σεληνίου σημειώνω φωτεινών και σκοτεινών αύξάνει ή έλαττώνει, αναλόγως τώ ήλεκτρικόν ρεύμα. Είς τόν τόπον της παραλήψεως, υπάρχει σωλήν περιέχον εξόχως ήραιωμένον άερίον. Αι αδόμοιώσεις του ήλεκτρικού ρεύματος επιφέρουν αύξομειώσεις της λάμψεως του έγκεκλεισμένου άερίου. Η λάμψις αυτή διά μικράς σχισμής προσπίπτει επί πλακός φωτογραφικής, περιστρεφόμενης έν συγχρονισμώ μετά της άρνητικής πλακός, εις τόν τόπον της επιδόσεως και' αυτόν δε τόν τρόπον αποτυπώνται επί της πρώτης τώ πεμπόμενον φωτογράφημα. Ο έφευρέτης δημοσιεύει φωτογραφίας ληφθείσας και' αυτήν την μέθοδον. Και αυτογραφήματα κ. λ. δύνανται εύκόλως ούτω να τηλεγραφηθώσιν εξ οιασδήποτε αποστάσεως ή μεταβίβασις φωτογραφίας διαστάσεων 9x16 άπαιτεί περίπου 30 λεπτά της ώρας.

ΕΦΑΡΜΟΓΑΙ του Θείου. — Τα μεγαλειότερα ποσά του θείου εξαγει, ως γνωστόν, ή Σικελία. Οι σπουδαιότεροι κάτοχοι θεωρουμένων της Σικελίας και αι έμπορικαι εταιρείαι, προεκήρυξαν βραβείον εκ 50,000 Ιταλικών λιρών διά τόν έφευρέτην νέας τινός σοβαράς βιομηχανικής εφαρμογής του θείου. Είς τούτο βεβαίως ώδησεν αυτούς ή μειώσις της καταναλώσεως του προϊόντος τούτου, εξ ου και ή Έλλάς εξαγει έν Μήλω Ικανόν ποσόν, ήτις προήλθεν, άφ' ενός ως εκ της παρουσιεύσης του θείου και εξ άλλων μεταλλευμάτων θειούχων, οίον θειούχον σιδήρον κλ. και άφ' έτέρου εκ της μειώσεως της παραγωγής πυρίτιδος ήτις καταναλίσκεται τώ μεγαλειότερα ποσά τούτου.

Η Έλληνική γλώσσα έν τώ Πανεπιστημίω της Οξφόρδης — Τώ σπουδαστικόν συμβούλιον του πανεπιστημίου της Οξφόρδης, απέστρεψε διά ψήφων 207 κατά 164 πρότασιν γενομένην αυτή, δι' ής εζητείτο ίνα οι σπουδασταί των μαθηματικών και φυσικών επιστημών, απαλλάσσονται κατά τās ειστηρίου εξετάσεις εις τή Έλληνικά, άντ' αυτών δε εξετάζονται εις την Γαλλικήν ή την Γερμανικήν.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ λαμπτήρες διά Τανταλίον. — Είνε άγνωστον εις τούς πολλούς τώ σπάνιον αυτό στοιχείον, τώ όποιον και δυσκολώτατα εξαγεται εκ των ορυκτών, εις τά όποια έμπεριέχεται, και ουδέμιαν μέχρι τούδε έσχεν εφαρμογήν. Και όμως φαίνεται ότι εύθ' μέλλον επιφυλάσσεται εις αυτό. Τούτου τοιλάχιστον αποδεικνύει ο ζήλος τόν όποιον έδειξε τά τελευταία έτη ή γνωστή Εταιρία Siemens και Halske, αγοράσασα πολλά μεταλλεία τανταλίου, έξοδεύσασα υπέρ τώ 1½ εκατομ. φράγκων εις πειρά-

ματα και λαβούσα υπέρ τώ 200 μέχρι τούδε προνόμια, (brevets) διά την παρασκευήν και χρησιμοποίησιν του. Η κυριώτερα τοιαύτη, εινε ή χρησιμοποίησις αυτού άντι του άνθρακος εις τούς ήλεκτρικούς λαμπρους, καθ' όσον άπαιτεί πολύ μικρότερον καταναλώσιν ήλεκτρικού ρεύματος τώ εκπεμπόμενον φώς ύστερει εισέτι κατά την λάμψιν, ούχ ήπτον διά τελειοποιήσεων βεβαίως και τούτο τώ μόνον μειονέκτημα θέλει άρθθί.

Z.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΕΙΣ έν από τά τελευταία φύλλα των «Πατριών» άπαντᾷ ή συντάξις προς κάποιον ότι: «Τοιαύτα φύλλα είναι ο Νουμάς και τή Παναθήναια». Είνοι φανερόν ότι ή συντάξις των «Πατριών» ή δεν άντελήφθη την άβυσσον που χωρίζει τόν «Νουμάν» από τά «Παναθήναια» ή έχει άλλας άφορμάς να γράψη αυτά τά πράγματα. Έπειδή γνωρίζομεν τόν κ. συντάκτην ούχ κοινόν, έξυπνον μάλιστα, είμεθα άναγκασμένοι να παραδεχθώμεν τώ δεύτερον. Ποία όμως είναι αυτά αι άφορμαί δεν ήξεύρομεν. Έκτός αν ήναι ή κάπως τσουχτερή κριτική του κ. Ξενοπούλου περί του τελευταίου βιβλίου του κ. Δαμβέρρη, φίλου μας άλλως τε. ή δημοσιευθείσα εις τά «Παναθήναια». Αν έχομεν λάθος, ζητούμεν συγγνώμην από τόν κ. Δαμβέρρη.

ΔΙΕΔΟΘΗ και έγγραφή μάλιστα ότι αι οικονομίαι της Κυβερνήσεως θα φθάσων μέχρι καταργήσεως της Πινακοθήκης Αθηνών. Δεν θέλομεν να τώ πιστεύσωμεν. Θα ήτο άπελπιστικόν. Αλλά τί θα μάς απομείνη λοιπόν; Θα γίνωμεν όλοι γεωργοί; Και έπειτα άποροϋμεν πώς φυγαδευταί από την Ελλάδα κάθε προσωπικότης είτε επιστημονική εινε, είτε καλλιτεχνική είτε ό,τι άλλο. Και δεν είναι και άξιον άπορίας πώς έχομεν και δύο-τρεις καλλιτέχνας, χωρίς άτιμωσφαίρον καλλιτεχνικήν, χωρίς τίποτε. Διαβάσετε τί λέγει ο Άγγλος ποιητής: «Διά της τέχνης και μόνον διά της τέχνης ήμπορούμεν να φθάσωμεν εις την τελειότητα. Διά της τέχνης και μόνον διά της τέχνης ήμπορούμεν να άμυνθώμεν κατά των ταπεινών κινδύνων της ζωής».

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ των Ολυμπιακών Αγώνων υπό την προεδρίαν της Α.Β.Υ. του Διαδόχου προκηρύττει Ολυμπιακούς Αγώνας Φιλάθλων οι όποιοί θα τελεσθώσιν έν Αθήναις την άνοιξιν του 1906. Ίδου τώ προσωρινόν πρόγραμμα.

Α' Αθλητικά αγωνίσματα έν τώ Παναθηναϊκώ Σταδίω.

- 1) Δρόμοι α) Δρόμος 100 μ. β) 110 μ. μετ' έμποδίων. γ) 400 μ. δ) 800 μ. ε) 1500 μ. ς) Μαραθώνιος δρόμος 40 χιλιομέτρων εκ Μαραθώνος εις Αθήνας με τέμα τώ Παναθηναϊκόν Σταδίον. 2) Άλματα α) Άλμα άπλοόν άνευ φοράς. β) μετ' φοράς. γ) Είς ύψος. δ) Τριπλούν ε) Επί κοντῷ. 3) Δισκοβολία α) Δισκοβολία έλευθέρα β) Δισκοβολία Έλληνική. 4) Σφαιροβολία. 5) Δισκοβολία μετ' φοράς. 6) Αθλητικόν πένταθλον, συνιστάμενον α) εκ δρόμου 100 μ. β) εξ άλματος μετ' φοράς, γ) εκ δισκοβολίας έλευθέρας, δ) εξ άλματος επί κοντῷ και ε) εκ σφαιροβολίας.

Οι διαγωνιζόμενοι έν τώ πεντάθλω όφείλουσι να

μετάσχωσιν άπάντων των εις αυτό περιλαμβανομένων άγωνισμάτων

Β' Πάλν.

Πάλν (έλληνορωμαϊκή).

Γ' Γυμναστικά αγωνίσματα έν τώ Παναθηναϊκώ Σταδίω.

Διαγωνισμός δμάδων.

Αι όμάδες αυτά δέον να αποτελῶνται εξ όκτώ τοιλάχιστον προσώπων, θέλει δε δοθῆ εις έκάστην όμάδα άριστέρον χρόνικ ν διάστημα, καθ' ό δυνατόν να γυμνασθῆ εις οιαδήποτε αγωνίσματα ήθελε προκρίνει μετ' όργάνων ή άνευ τούτων. Αποκλείονται άτομικά αγωνίσματα και επιδείξεις των αποτελούντων τās όμάδας έκάστον. Η Έλληνοδίκος έπιτροπή σημασιμάτων καθ' έαυτά, τώ κανονικόν της έκτελέσεως των κινήσεων και την καθ' όλον γυμναστικήν διάπλυσιν των αποτελούντων τās όμάδας, θέλει κρίνει τίνας αυτών θεωρούνται άξια πρώτου, δευτέρου ή τρίτου βραβείου.

Δ' Αθλητικά παιδιαί.

α) Lawn-Tennis. β) Cricket.

Ε Σκοποβολή.

Ζ' Οπλομαχητική.

α) Συμβολή σπάθης. β) Συμβολή ξίφους τριγωνικού. γ) Συμβολή ξίφους (fleuret).

Ζ' Κωπηλαδία (δι' έρετικων λέμβων).

Αι ήμέραι της τελέσεως των Αγώνων, τώ όριστικόν αυτών πρόγραμμα, ως και οι ιδιοί των άγωνισμάτων κανονισμοί θα δημοσιευθώσιν βραδύτερον.

ΕΞΕΔΟΘΗ εις τεύχος ή έτησία λογοδοσία του Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου. Τώ τεύχος περιέχει έν τέλει σπουδαία στατιστικήν έκδεισιν του διεθνένουτος τώ θεραπευτηρίου Ιατρού κυρίου Γιαννήρη περί των θεραπευθέντων έν τώ Δρομοκαϊτείω φρενοπαθών κατά τώ 1904 μετά διαφόρων λεπτομερών παρατηρήσεων, πολλού ένδιαφέροντος.

Διά την λειτουργίαν του Φρενιατρείου εδακινήθησαν κατά τώ 1904 δρ. 327000, εισεπράχθησαν δε εκ νοσηλείων, τόκων της περιουσίας του ίδρυματος και δωρεών δρ 340000.

Είς τώ κατάστημα έδώρησαν κατά τώ παρελθόν έτος ή Α.Β.Υ. ο Διαδόχος δρ. 2000, και ο κ. Σεβαστόπουλος, ως συνέχισαν των μεγάλων του προς τώ Δρομοκαϊτειον δωρεών, την έν όδῳ Πινδάρου οικίαν αξίας δρ. 190000, των οποίων τώ εισοδήματα θα λαμβάνη επί τώ παρόντος ο ίδιος.

Κατά τώ 1904 εισήλθον προς θεραπείαν 152 ασθενείς, εύρίσκοντο δ' έν τώ θεραπευτηρίω από τού έτους 1903 πάσχοντες 207, όποτε κατά τώ 1904 ένοσηλεύθησαν έν δλω 359, των οποίων οι 90 ως άποροι δωρεάν.

Εκ των εισελθόντων οι 26 έπασχον εκ προϊούσης καθολικής παραλύσεως, 53 εκ διαφόρων μορφών της έμφυλογενούς φρενιτιδος νόσου, 23 εκ μελαγχολίας, 10 εκ διαλειπούσης φρενοπαθείας, 8 εξ-όξους ψευδαισθητικῷ παραληρημάτος, 6 εκ μανίας, 3 εξ άλλοις όρισμοῦ και οι λοιποί εκ διαφόρων άλλων φρενιτιδων νόσων.

Είς 84 ως αίτιον προδιαθετικόν της νόσου άνευρέθη ή κληρονομικότης, εις 10 δέ ή επίκτητος προδιάθεσις ένεκα τυφοειδούς πυρετού, μηνιγγιτιδος και εδολογίας.

Καθ' όλον τώ έτος εξήλθον του καταστήματος τελείως ιαθέντες 16, πολλών δε έβελτιώθη έπισθητικώς ή κατάστασις.

Ἡ ἀναλογία τῶν λύσεων θεωρεῖται λίαν εὐχάριστος λαμβανόμενον μάλιστα ἐπ' ὄψει, ὅτι παρ' ἡμῶν οἱ φρενοπαθεῖς δὲν ἀπομονοῦνται συνήθως ἐγκαίρως εἰς εἰδικὰ θεραπευτήρια, ἀλλὰ καταφεύγουν εἰς αὐτὰ μόνον ἀφοῦ πρότερον ἐξαντληθῶσι διάφορα εἶδη δοκίμαστικῶν θεραπειῶν τὰ ὁποῖα συνήθως μόνον ἐπιδεινοῦσι τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ πάσχοντος. Φαίνεται δυστυχῶς, ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ ἔχη τὰς παλαιὰς προλήψεις καὶ ἐσφαλμένους ἰδέας περὶ τῶν φρενοπαθειῶν.

Ἀπέθανον ἐκ τῶν 359 οἱ 24, οἱ πλείστοι δὲ τούτων ἐπασχον ἐκ προϋούσης καθολικῆς παραλύσεως.

Τὰ κυριώτερα συμπεράσματα ἐκ τῶν στατιστικῶν παρατηρήσεων εἶνε τὰ ἑξῆς:

Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσερχομένων πρὸς νοσηλεῖαν αὐξάνει κατ' ἔτος.

Ἡ ἀναλογία τῶν φρενοπαθῶν ἀνδρῶν πρὸς τὰς γυναῖκας παρ' ἡμῶν εἶνε 3 1/2 πρὸς 1.

Ἡ προϋόσα καθολικὴ παράλυσις τυγχάνει λίαν συχνῆ ἐν Ἑλλάδι, ἥτοι περὶ τοῦ 20 %.

Αἱ κυρίως ἀλκοολικαὶ φρενοπαθεῖαι εἶνε τούτων τῶν σπανιόταται.

Ἡ φρενοπάθεια ἐκδηλοῦται παρ' ἡμῶν πρὸ πάντων κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ θεροῦ.

Αἰτιον τῆς καθήσεως ἐπὶ 70 % περιπτώσεων εἶνε ἡ κληρονομικότης.

Τὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ Δομοκαίτειον εἶνε λίαν ἱκανοποιητικὰ.

Ἐκ τῶν ἐπενεχθεισῶν βελτιώσεων ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ κατὰ τὸ 1904 κυριώτεροι εἶνε ὁ καταρισμὸς ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς κριτικῆς παιδαγωγικῆς, ὡς καὶ ἡ διὰ πρακτικῆς διδασκαλίας μόρφωσις καὶ ἐκπαίδευσις τῶν νοσοκόμων.

K.

Ἡ διάτρησις τοῦ Σεμπλόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐνώσῃ μετὰ τὴν Ἑλβετίαν ἐπερατώθη τὴν 29 Φεβρουαρίου ε. ν. Αἱ ἐργασίαι ἤρξαντο τὸ 1898 καὶ ἐπυρέθη νὰ τελεωθῶν τὸ 1902 ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ δυσκολία ἐνεκα τῆς εὐρέσεως θερμοῦ πηγῶν ὕδατος ἐντὸς τοῦ ὄρους. Ἐπιβλέπεται ὅτι ἡ στράσιας τῶν σιδηρῶν ράβδων θὰ περατωθῆ ἕως τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ Σεμπλόν θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁ συντομώτερος δρόμος τοῦ ταχυδρομίου τῶν Ἰνδιῶν. Τὸ Σεμπλόν εἶναι ἡ μεγαλύτερα σήραγγα τοῦ κόσμου· ἔχει μῆκος 19,732 μέτρα· θὰ στοιχίσῃ μέχρι τελείας ἀποκαταστάσεως τῶν ἐργασιῶν περὶ τὸ 80 εκατομμύρια. Μία ἀπὸ τὰς μεγάλας δυσκολίας τοῦ τεραστίου αὐτοῦ ἔργου ἦτο ὁ ἀερισμὸς τῆς σήραγγας καὶ ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἐργατῶν, εἰς βάθος 2000 μέτρων ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ὅπου ἡ θερμοτῆς ἦτο 35-40 βαθμοῦς, ἐνθ' ἡ τοῦ Μόν-Σενίς ἦτο 29 καὶ τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου 30.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σήραγγας εἶναι ὀλίγον ἐπικλινές πρὸς τὰ δύο ἄκρα διὰ νὰ τρέχουν τὰ ὕδατα.

Ἡ σήραγγα τοῦ Σεμπλόν διαφέρει ἀπὸ τὰς δύο ἄλλας σήραγγας τῶν Ἀλπεων κατὰ τοῦτο ὅτι ἀντὶ δύο γραμμῶν ἐντὸς μᾶς σήραγγας, θὰ ὑπάρχουν δύο σήραγγες χωρισταὶ παράλληλοι καὶ ἀπέχουσι 17 μέτρα ἀπὸ ἀξωνος εἰς ἀξωνα. Ἡ δευτέρα σήραγγα θὰ ἐκδηρῆσθῃ ὅταν ἡ πρώτη δὲν ἐπαρκῆ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἐμπορίου πρὸς τὸ παρὸν χρησιμεύει πρὸς ἀερισμὸν μόνον τῆς ἐν ἐνεργείᾳ σήραγγας. Αἱ δύο σήραγγες ἐνώνουνται διὰ στοῶν καθὲ 200 μέτρα, ἀπομένει δὲ ἡ διάτρησις μόνον τῆς δευτέρας σήραγγας εἰς τὸ ἀπαιτούμενον πλάτος τῶν 5 μ. X 5 μ. 90.

Ἡ δευτέρα σήραγγα, ἡ στενή, ἐχρησίμευσεν πρὸς ἀερισμὸν καὶ πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὑλικοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ὅλου δρόμου αἱ δύο σήραγγες ἐνώνουνται εἰς διὰ κλητὴν γραμμὴν ὑπὸ στοῶν 500 μέτρων μῆκους, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ὑπόγειον σταθμὸν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Βιβλία :

Εἰς τὰ **Φιλολογικὰ Πάρεργα** τοῦ Γεωργίου Καραμήτσα τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του εὐρίσκομεν τὸ ἐπόμενον ἀνεκδότου τοῦ Δουμά πατρός :

« Ἡμέραν τινὰ ὁ πανάγαθος Θεὸς βαρυνθεὶς ν' ἀκούῃ πάντοτε τοὺς λαοὺς νὰ παραπονῶνται οἱ μὲν διὰ τοῦτο, οἱ δὲ δι' ἐκεῖνο, καὶ μὴ ἤξεύρων ἐκ τῶν γενικῶν παραπόνων τίνα νὰ εἰσακούσῃ, ἀπέστειλεν ἄγγελον ν' ἀναγγεῖλῃ ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, ὅτι ἕκαστον ἔθνος εἶχε νὰ σκεφθῆ καλῶς τί ἐπόθει καὶ ἐντὸς ἔτους τὴν αὐτὴν ἡμέραν νὰ τῷ στείλῃ ἀντιπρόσωπον, ὑπόσχεται δὲ ν' ἀποδώσῃ δικαιοσύνην. Ἡ εἰδησις ἔκαμεν αἰσθησθαι μεγάλην ἕκαστον ἔθνος ἐξέλεξεν ἀντιπρόσωπον, ἡ Γαλλία τὸν Ἁγ. Διονύσιον, ἡ Ἀγγλία τὸν Ἁγ. Γεώργιον, ἡ Ἰταλία τὸν Ἁγ. Ἰανουάριον, ἡ Ἰσπανία τὸν Ἁγ. Ἰάκωβον, ἡ Ρωσσία τὸν Ἁγ. Νίβσκη, ἡ Σκωτία τὸν Ἁγ. Δούναταν, ἡ Ἑλβετία τὸν Ἁγ. Νικόλαον καὶ καθ' ἑξῆς μόνον ἡ δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου δὲν ἠθέλησεν ἀποστείλῃ ἀντιπρόσωπον καὶ νὰ μετασχητῆς μεγαλοδοξίας τοῦ οὐρανοῦ· ἦτο ἐκλογή καθολικῆ δολιχέρου τῆς γῆς. Τέλος ἦλθεν ἡ ἡμέρα καὶ οἱ ἅγιοι ἀντιπρόσωποι ἐξεκίνησαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς τῶν. Πρώτος ἐφθάσεν ὁ Ἁγ. Διονύσιος καὶ ἐχαίρεισε τὸν αἰδιον πατέρα, οὐχὶ ἀφαιρέσας τὸν πῖλον ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἀλλ' ἀφαιρέσας αὐτὴν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν ὤμων, ἦτο δὲ τοῦτο τρόπος εὐσεχίμος νὰ ὑπομνήσῃ τὸν Θεὸν τὸ μαρτύριον, τὸ ὁποῖον ὑπέσθη ἐν ὀνόματι αὐτοῦ· ὁ δὲ χαριετισμὸς αὐτοῦ διέθεσε θαυμασίως ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν ἥλιον.

- Λοιπὸν, τῷ εἶπεν, ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Γαλλίαν;
- Ναὶ Κύριε ἀπεκρίθη ὁ Ἁγ. Διονύσιος.
- Τί ζητεῖς ὑπὲρ τῶν Γάλλων;
- Ζητῶ ὁ στρατὸς αὐτῶν νὰ εἶνε ὁ καλλίτερος τοῦ κόσμου.

— Συγκατανεύω, εἶπεν ὁ πανάγαθος.

Ὁ Ἁγιος Διονύσιος γοητευμένος ἐπανεθέσε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀνεχώρησεν. Μόλις ἀνεχώρησεν αὐτός καὶ ὁ ἄγγελος τῆς ὑπηρεσίας ἀνήγγειλε τὸν Ἁγ. Γεώργιον.

— Ἄς εἰσελθῇ, εἶπεν ὁ Θεός.

Ὁ Ἁγιος Γεώργιος εἰσήλθε καὶ ὕψωσε τὴν σιδηρὰν προσωπίδα τῆς περικεφαλίας του.

— Γενναίε μου ἱππότη, ἔρχεσαι ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀγγλίας; τί θέλει;

Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Ἁγιος Γεώργιος, αὐτὴ ἐπιθυμῶ νὰ ἔχη τὸ καλλίτερον ναυτικὸν τοῦ κόσμου.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Θεός, θὰ τὸ ἔχη.

Περὶ Ἑλλάδος οὐδεὶς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἐκδοθέν σύγγραμμα τοῦ Δουμά. Ἐπειδὴ ὁμῶς ρητῶς λέγει ὁ συγγραφεὺς, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἐστειλαν ἀντιπρόσωπους ἐκτὸς τῆς δημοκρατίας τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου, ἠθέλησα νὰ ἴδω τὰ χειρόγραφα τοῦ Δουμά, τὰ ὁποῖα φυλάττονται εἰς τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων. Ἐδρον λοιπὸν ἐκεῖ τὰ ἑξῆς :

Μετὰ τὸν Ἁγιον Ἰάκωβον εἰσήλθε καὶ ἐπροσκόνησεν τὸν Ὑψιστον ὁ Ἁγιος Λουκάς, ἀποσταλεὶς ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος.

— Καλῶς ἦλθες, Ἁγιε Λουκά, εἶπεν εὐμενῶς ὁ Θεός τί θέλει ἡ ἀγαπητὴ μου Ἑλλάς;

Ἡ Ἑλλάς θέλει, εἶπεν ὁ Ἁγιος Λουκάς, οἱ κάτοικοι αὐτῆς νὰ εἶνε ὅλοι ἔξυνοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ γελῶν τοὺς Φράγκους.

Ἐμειδίσεν ὁ Θεὸς καὶ κατένευσεν.

Ἐχαρακτηθεὶς ὁ Ἁγ. Λουκάς προσέθεσε παρενθῶς.

— Ἡ Ἑλλάς σὲ παρακαλεῖ νὰ ἔχη ἀποκλειστικὸν προῖον τὴν σταφίδα, ἡ ὁποία νὰ μὴ δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς ἄλλον τόπον.

Κατένευσε καὶ πάλιν ὁ Θεός.

- Ἡ Ἑλλάς, Κύριε, ζητεῖ νὰ ἔχη τοὺς καλλίτερος ἐμπόρους τοῦ κόσμου.
- Συγκατανεύω καὶ εἰς αὐτό, εἶπεν ὁ Θεός.
- Ἡ Ἑλλάς θέλει νὰ ἔχη τὴν καλλίτερον διοίκησιν τοῦ κόσμου.
- Ἀρκετὰ, εἶπεν ὁ Θεός, τὰ τρία δῶρα εἰς οὐδένα ἐπέστρεψα νὰ μοῦ ζητήσῃ καὶ τέταρτον, καὶ ἀπέλυσε διὰ νεύματος τὸν Ἁγιον Λουκάν.

Περιοδικά :

Εἰς τὸ περιοδικὸν «**Neue Rundschau**» τοῦ Βερολίνου — τεύχη Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου ἐδημοσιεύθησαν σημειώσεις καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ Ὁσκάφ Οὐάιλδ, τὰς ὁποίας ἔγραψε ὁ ποιητὴς εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Reading. Τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν προτάσσονται αἱ ἐπόμενα γραμμαὶ ἀγγλιστί :

« Ἴδω τὸ μόνον ἔργον τὸ ὁποῖον ἔγραψε δεσμώτης ὁ Ὁσκάφ Οὐάιλδ. Τὸ χειρόγραφον ἐστάλη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Ρόβερτ Ρὸς με ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ὁποίας τοῦ παρηγγέλλε νὰ δημοσιεύσῃ. Τὰ δημοσιευόμενα ἀποσπάσματα ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Ρόβερτ Ρὸς εἰς τὸν δόκτωρα Μάξ Μάυερφελδ διὰ νὰ μεταφραστοῦν γερμανικὰ. Τὸ δικαίωμα τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Γερμανίαν ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Ρόβερτ Ρὸς, κληρονομῶν τοῦ φιλολογικοῦ ἔργου τοῦ Οὐάιλδ, ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ μὴ μεταφραστοῦν αἱ σελίδες αὐταὶ εἰς τὴν ἀγγλικήν.

Ὁ Οὐάιλδ μεταξὺ ἄλλων γράφει ἀπὸ τὴν φυλακὴν του πρὸς τὸν Ρόβερτ Ρὸς :

« Γράψε ἐπίσης, σὲ παρακαλῶ, τοῦ Στυάκ Μεριλ εἰς τὸ Παρίσι ἢ εἰς τὸν Ρόβερτ Σέφαρντ, πόσον εὐχαριστήθῃκα ἀπὸ τὴν παράστασιν τῆς κομῆδίας μου, καὶ εὐχαρίστησε ἐκ μέρους μου τὸν Ἀννίε - Ποε. Εἶναι κατὰ γὰρ μένα, νὰ θεωροῦμαι ἀκόμη καλλιτέχνης ἔπειτα ἀπὸ τὴν αἰσχρὴν ποῦ με βαρύνει Ἡθελὰ νὰ ἦναι ἡ χαρὰ μου μεγαλύτερη, μὰ δὲν ὑπάρχει πιά γὰρ μένα κανένα αἰσθημα ἐκτὸς τοῦ ἄλλου καὶ τῆς ἀπέλασις. Ἄδιάρηρον εἶπε τοῦ Ἀννίε - Ποε ὅτι γνωρίζω νὰ ἐκτιμῶσθαι ὅ,τι ἔκαμε δι' ἐμέ. Εἶναι ποιητῆς. Φοβοῦμαι μήπως δύσκολα διαβάσῃς τὸ γράμμα μου, ἀλλὰ μοῦ ἀρνούνται, ὅτι χρειάζεται γὰρ νὰ γράψω καὶ φαινομαι πῶς δὲν ἤξεύρω νὰ γράψω ».

Καὶ παρακάτω λέγει :

« Γράψε μου περὶ φιλολογίας, τί νέα βιβλία ἐξεδόθησαν κλπ. Προσπάθησε νὰ μάθῃς τί εἶπαν ὁ Λεμαίτρ, ὁ Μπάουερ καὶ ὁ Σαρσά διὰ τὴν Σαλώμην καὶ δόσε μου μίαν περίληψιν σύντομον. Γράψε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸν Ἀνρί Μάδουερ, ὅτι τὸ φιλικὸν ἄρθρον του με ἐσυγκίνησε. Τί καλὸς ποῦ εἶσαι νὰ ἔρχεσαι νὰ με βλέπῃς. Θὰ ξαναέλθῃς. Ἐδῶ με περιβάλλει ὁ τρόμος τοῦ θανάτου, μὰ ἡ ζωὴ εἶναι ἀκόμη τρομερωτέρα. Σιωπηλὸς καὶ ἐλεινός... Ἐδῶ φαίνεται ὅτι γράφει κατὰ τῶν δεσμοφυλάκων του καὶ ἀπεκόπη τὸ τεμάχιον πρὶν ἀποσταλῆ τὸ γράμμα.

Ἐφημερίδες :

Εἰς τὸ «**Ἄστν**» τῆς 6 Μαρτίου ὁ κ. Γεώργιος Λαμπελέτ δίδει ἕνα χαρακτηρισμὸν τοῦ Κοκκίνου, τοῦ ἀθηναίου Τρουβαδόρου, ὅπως τὸν ὀνομάζει. Τὴν μῦσιν τοῦ Κοκκίνου κατατάσσει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοπικῶν οὐτως εἶπεν μελωδιῶν, αἱ ὁποῖαι διεργμνεύουν εἰς στενώτερον περιβάλλον τὸ αἰσθημα ὠρισμένου τόπου εἰς τὸ αὐτὸ ἔθνος. Καὶ ὁ συγγραφεὺς χωρίζει οὕτω τὰς τοπικὰς αὐτὰς μελωδίας ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τῶν μελωδιῶν ἡ ὁποία ἀναβλύζει ἀπὸ τὸ αὐθόρμητον αἰσθημα τοῦ λαοῦ καὶ διεργμνεύει γενικώτερον τὸ μουσικὸν αἰσθημα τοῦ ἔθνους.

Αἱ μελωδία αὐταὶ γινόμεναι ὄργανον κτήμα τοῦ κόσμου πάσης τάξεως, χρησιμεύουν ἔπειτα ὡς πηγὴ ἐμπνεύσεως εἰς μεγάλους μουσουργοὺς. Ὁ Κοκκίνος κατάρθασεν ν' ἀποτυπώσῃ εἰς τὰ τραγούδια του ἕνα λαϊκὸν ἀθηναϊκὸν αἰσθημα, τὸ ὁποῖον ἔχει παραδόσεις καὶ ἐξέλιξιν. Ὅ,τι μουσικῶς ἔτερεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης καὶ προπροελθούσης γενεᾶς εἰς τὸν τόπον μας, εὐρίσκειται συγκεντρωμένον καὶ ἐξαιγετισμένον εἰς τὰς μελωδίας τοῦ Κοκκίνου. Ὁ ἀμανές, μία ἀπὸ τῆς τῶν γνησιωτέρων μας ἔθνικῶν μελωδιῶν, ἕνα εὐρωπαϊκὸν βροντικὸν ἀκόμη, τὸ ὁποῖον ὀφείλεται ἴσως εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἑπτανησιακῶν λαϊκῶν τραγουδιῶν, δημιουργουμένων σχεδὸν πάντοτε με μίαν βῆσιν τετραφωνίας, συναντῶνται συγκεντρωμένα εἰς τὰ τραγούδια τοῦ Κοκκίνου ἀποτελοῦντα τὴν ἀθηναϊκὴν κανονέταν, ἡ ὁποία ἴσως θὰ ἀφήσῃ ἐποχὴν καὶ θὰ ἔχη ἐξελισσομένη εἰς τὸ μέλλον κάποιον ἀνώτερον προσορισμὸν, ὅπως εἰς ἄλλα ἔθνη τὰ τραγούδια τῶν τρουβαδόρων καὶ αἱ μελωδία τῶν αὐτοσχεδιῶν ραφιδιῶν.

Εἰς τὴν ἰδίαν ἐφημερίδα ὁ κ. Ν. Ἐπ. δίδει περιγραφὴν τῆς Ἰαπωνίας κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα, τὴν ὁποῖαν παίρνει ἀπὸ τὸν περιηγητὴν Μάρκον Πόλον :

« Οἱ Ἰαπωνεῖς, λέγει, εἶνε εἰδωλόλατροι καὶ ἀνεξάρητοι. ἔχουν δὲ χρυσὸν ἐν μεγάλῃ ἀφθονίᾳ εἰς τὴν χώραν των καὶ τοῦτο διότι κανεὶς δὲν τὸν ἐγγίζει καὶ οἱ ἔμποροι δὲν ἐπισκέπτονται ποτὲ τὴν νῆσον αὐτὴν. Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Βασιλέως τῆς νῆσου αὐτῆς εἶνε θαυμαστόν. Ὀλοκλήρον καλύπτεται ἀπὸ χρυσὸν καθαρὸν ἀπὸ πλάκας χρυσοῦ ὁμοίας με τὰς μολυβδίνους πλάκας με τὰς ὁποίας καλύπτεται τὸ ἰδικὸν οἰκήματα. Ὁ χρυσὸς αὐτὸς ἔχει ἀξίαν ἀνεπαλόγητον. Ὅλα τὰ δῶματα ἐπίσης καλύπτονται με ἐπίστρωσιν χρυσοῦν δύο δακτύλων πάχους, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ αἰθούσα καὶ τὰ παράθυρα. Ἀνακάνονται ἐπίσης εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν πολλοὶ μαργαρίται ἐρυθροῦ χρώματος, φρωσάτοισι καὶ πολὺ παχεῖς οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἰδίαν ἀξίαν με τοὺς λευκοὺς.

Ὅταν οἱ εἰδωλόλατροι αὐτοὶ συλλαμβάνουν κανένα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος νὰ μὴ εἶνε φίλος των καὶ νὰ μὴ ἔχη νὰ τοὺς πληρώσῃ τὴν ἐξαγορὰν του, προσκολοῦν ὅλους συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους των καὶ τοὺς λέγουσιν :

— Ἐλάτε σπῆτι νὰ φάτε μαζί μας. Ἐπειτα φωνεύουν τὸν αἰχμάλωτόν των, τὸν τράγουν ἀφοῦ τὸν ψήσουν καὶ εἶνε αὐτὸ τὸ καλλίτερον φαγητὸν των.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὤρισεν ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὸ Διεθνὲς Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Διομ. Κυριακόν.

Κατὰ τὴν παράστασιν τῆς «**Ἀντιγόνης**» εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον θὰ λάβουν μέρος ἡ κυρία Θεώνη Παππά ὡς Ἀντιγόνη, ἡ κυρία Μωρομυζάλη ὡς Ἴσμηνη, Κρέων δ κ. Κυριακίσης.

Ὁ Ἕλλην ὑψίφωνος Γ. Χατζηλουκάς θριαμβεῖ κυριολεκτικῶς εἰς τὸ μελοδραματικὸν θέατρον τῆς Γοσκάνας. Κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ «**Ριγολέττου**» ὁ ἐνθουσιασμός του πλήθους ἦτο μέγιστος.

Ἀγγέλλεται δευτέρα ἐκδοσις τοῦ «**Πανελληνίου Ἐθνικοῦ Λευκώματος**» ὑπὲρ τοῦ Παναγιῶν Τάφου. Τῆς δευτέρας ἐκδόσεως ἐπιτηρημένης καὶ εἰκονογραφημένης, ὀρίσθη ἡ τιμὴ Δρ. — Φρ. 6. Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὸν κ. Κ. Ν. Μανιάκην ἀντισυγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου Ἀθῆνας.

Ἡ Δις Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου, ἡ συγγραφεὺς τοῦ βυζαντινοῦ διηγήματος «Στὸ Μοναστήρι» δημοσιευθέντος εἰς τὰ «Παναθηναϊα» ἐκδίδει προσεχῶς νέον βυζαντινὸν διήγημα «Ἄννα Κομνηνή». Τὸ βιβλίον θὰ ἴηαι εἰκονογραφημένον ὑπὸ τῆς Ἄδος Φαλαίας Φλωρᾶ, γνωστῆς εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ Τουρίνου, κατὰ τὴν ὁποίαν κατεστράφη ἡ πλουσιωτάτη Βιβλιοθήκη τῆς πόλεως, ἀπεφασίσθη νὰ προσκληθῆ εἰς τὴν Λιέγην, κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἐκθεσιν, διεθνὲς συνέδριον, τὸ ὁποῖον θὰ σκεφθῆ περὶ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου τῆς προφυλάξεως τῶν χειρογράφων, μεταλλίων καὶ σπανίων βιβλίων ἀπὸ τοιούτων καταστροφῶν. Τὸ συνέδριον θὰ συνέλθῃ εἰς τὴν Λιέγην τὸν Αὐγούστου 1905.

Ἐγγράφη ὅτι τὸ βραβεῖον Νόβελ θὰ δοθῆ ἐφέτος εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἰταλίας διὰ τὴν πρωτοβουλίαν του τῆς ὀργανώσεως τοῦ Γεωργικοῦ Διεθνoῦς Ἰνστιτούτου.

Τὴν 30 Αὐγούστου ἔ. ν 1905 θὰ γίνῃ ὀλικὴ ἐκλειψις τοῦ ἡλίου ὀρατὴ καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ὁ ἔορτασμός τῆς τροικοσιοστῆς ἐπιτηρίδος τοῦ Δὸν Κιχώτου εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὀρίσθη διὰ τὴν 7, 8 καὶ 9 Μαΐου προσεχoῦς. Τὸ πρόγραμμα δὲν ὀρίσθη ἀκόμη εἰς ὄλας του τὰς λεπτομερείας. Εἶνε γνωστὸν δὲμως ὅτι θὰ συμμετέσχουν ὄλα τὰ ἰδρύματα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας μέχρι τῶν δημοτικῶν σχολείων. Θὰ κοπῆ ἀναμνηστικὸν νόμισμα, τὸ ὁποῖον θὰ κυκλοφορήσῃ μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἔορτῶν. Θὰ γίνῃ ἐκθεσις ὄλων τῶν ἐπιδόσεων ἔθνικῶν καὶ ξένων τοῦ Δὸν Κιχώτου. Ἐκτὸς τούτων πολλὰ ἄλλα σχέδια ὑπάρχουν ἀκόμη πρὸς ὄσον τὸ δυνατὸν λαμπρότερον ἔορτασμόν τοῦ μεγάλου γεγονότος.

Εἰς τὸ Παρίσι ἐκδίδονται 58 καθημεριναὶ ἔφημερίδες.

Ὁ ὀποθανὼν γερμανὸς ζωγράφος Μέντζελ ἦτο ἐνεργῆτα πέντε ἔτων. Ἐνομάσθη ὁ ζωγράφος τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου καὶ τῆς ἐποχῆς του.

Ἐκδίδεται ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Ράσκιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεικονίζεται ἡ ζωὴ τοῦ ἀγγλοῦ αἰσθητικοῦ.

Εἰς τὴν ὀλλανδίαν γίνεται πολὺς λόγος διὰ τὸ τελευταῖον δράμα τοῦ Χάϊερμαν Allerzielen, τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὸ Ἀμστερδαμ. Ἐνας ἱερεὺς δέχεται ὑπὸ τὴν στέγην του μίαν γυναῖκα ἀμαρτωλὴν καὶ γίνεαι διὰ τοῦτο ἀντικείμενον μίσους.

Ἡ πόλις Odense τῆς Δανίας ἔορτάζει τὴν 2 Απριλίου προσεχoῦς τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀνδρoσεν.

Ἐπωλήθησαν κατὰ τὸ 1904 εἰς τὴν Ἀγγλίαν 200.000 τόμοι τῶν ἔργων τοῦ Δίκενς

Εὑρέθησαν αἱ ἀρχαιότεραι ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ τοῦ κόσμου ἐνός Βαβυλωνίου ὁ ὁποῖος 2.200 ἔτη π. Χ. ἔγραψε εἰς τὴν ἀγαπητὴν του ἑπάνω εἰς πλίνθους. Ὁ Γιμὴλ Μαρδοῦκ λέγει εἰς τὴν Κασμπούγια (ἀρνάκι).

«Ὁ ἡλιος τοῦ Μαρδοῦκ ἔς σου δώση τὴν αἰωνίαν ζωὴν. Θέλω νὰ μάθω πῶς εἶναι ἡ ὀγεία σου. Ὄ, στείλε μου κάποιον νὰ μοῦ εἰπῆ γιὰ σένα. Εἶμαι εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ δὲν σὲ βλέπω καθόλου, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι πολὺ ἀνήσυχος. Ἐτείλε μου κάποιον νὰ

μοῦ εἰπῆ πότε θὰ ἔλθῃς. νὰ χαρῶ. Ἐλα κατὰ τὸν Μαρσεβᾶ. Πολλὰ νὰ εἶναι τὰ χρόνια σου καὶ νὰ μ' ἀγαπᾷς».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΕΡΓΑ ὑπὸ Γεωργίου Κακαρή-τσα. — Ἐν Ἀθήναις 1904 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΣΥΛΛΟΓΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ μετὰ εἰκόνων ὑπὸ Γεωργίου Δροσίνῃ. — Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων. — Ἐν Ἀθήναις 1905 σχ. 16ον σελ. 90 δρ 0.40.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ τεύχη 26ον, 27ον, 28ον ἀπὸ τῆς λέξεως Πόλαρος μέχρι Στομάχου ἔλκος ἀπὸν μετὰ τριῶν ὀλοσελίδων εἰκόνων. Ἀθήναι 1905, ἐκδὸται Μπέκ καὶ Μπάρετ. Ἐκαστον τεύχος λεπτὰ 80, εἰς τὰς ἐπαρχίας λ. 90, εἰς τὸ ἔξωτερικὸν δρ. 1.

ΤΑ ΕΞ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΑ χρονολογία Προῆλευσις. Χαλκοῦς ἔφηβος Ὑπὸ Βαλερίου Στάη. Ἀθήναι 1905 τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου.

THE NORTHERN TRIBES OF CENTRAL AUSTRALIA. — ὑπὸ Baldwin Spencer καὶ P. I. Gillen Λονδίνον 1904, Macmillan et Cie σ. 784. εἰκόνες 315, σελήνια 21.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς ἔφημερίδος «Ἀθήναι».

Ὁ κ. Γ. Ἰακωβίδης
Διευθυντῆς τῆς Πενταμοθήκης Ἀθηνῶν.